

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ TURİZM ALGISI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Nuray AKÇA

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Duran AYDINÖZÜ**

KASTAMONU-2017

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Turizm Algısı

Nuray AKÇA

Kastamonu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Duran AYDINÖZÜ

Bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerini algıları ile ekonomik kalkınmada turizmin önemi, sosyal ve çevresel etkileri, insanların turizmin yoğun olarak yapıldığı bölgelerde yaşama tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nicel ve nitel verilerin bir arada kullanılarak karşılaştırıldığı karma yöntemde tasarlanmıştır. Araştırmanın nicel çalışma grubunu, Kastamonu, Ahi Evran ve Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören 645 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Nitel çalışma grubu ise, nicel verilerin toplandığı Kastamonu Üniversitesi'ne devam eden SBÖ adaylarından gönüllü 40 kişiden oluşturulmuştur. Nicel verilerin toplanmasında; Turizm Algı Anketi, nitel verilerin toplanmasında ise araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nicel veriler SPSS 20 paket programı kullanılarak, nitel veriler ise görüşme kayıtlarının içerik analizi yapılarak yorumlanmıştır. Verilerin analizinde ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, turizm algılarında cinsiyet, devam ettiği sınıf, yaşadığı yer, aile gelir durumu değişkenlerinin farklılığını belirlemek amacıyla Kay-Kare testi uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde SBÖ adaylarının, ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizmin önemi, sosyal- kültürel ve çevresel etkileri ile insanların turizmin yoğun olduğu yerleşim alanında yaşama tercihleri belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme içeriği analizi sonunda, elde edilen bulgular temalar halinde ele alınmış ve yorumlanmıştır.

SBÖ adaylarının cinsiyet, devam ettiği sınıf, yaşadığı yer, aile gelir durumu değişkenlerinin turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini algılarında etkili olduğu saptanmıştır. Araştırmanın nitel sonuçları arasında; turizmin ekonomik olarak yerel halka ek gelir/kazanç sağladığı, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünü geliştirdiği, istihdamı kolaylaştırdığı, ilde arsa, ev fiyatlarının artmasına neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır. SBÖ adayları turizmin, kültürümüzü ve insanımızı tanıttığı, şehirle ilgili olumlu algı oluşturduğu, bununla birlikte halkın ahlaki ve dini yozlaşmasına sebep olduğunu belirtmiştir. Doğal çevre üzerinde ise; çevre kirliliği yarattığı, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olduğu, ilde doğal güzelliklerin, tarihi yapıların, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasına ise katkı sağladığı belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Sosyal ve Çevresel Etki, Turizm, Algı, Sosyal Bilgiler

2017, 108 sayfa

Bilim Kodu:

ABSTRACT

Master Thesis

TOURİSM PERCEPTION OF THE TEACHER CANDIDATES OF SOCIAL STUDIES

Nuray Akça

Kastamonu University

Institute of Social Sciences

Discipline of Social Sciences Education

Advisor: Prof. Dr. Duran AYDINÖZÜ

In this study, it is aimed to determine the perception level of Teacher Candidates of Social Studies about tourism's economic, social and environmental effects and the value of tourism, its social and environmental impact on the economic development of the country and the preference of people to live around the regions where tourism is intensively done. The study is designed mixed system, which is compared with using quantitative and qualitative data together. 645 Social Studies Teacher Candidates, who study in Kastamonu, Ahi Evran and Akdeniz University, compose the quantitative study group of the research. The qualitative study group is composed by 40 volunteers of Social Studies Teacher Candidates, who keep on studying in Kastamonu University where the quantitative data is collected. For collecting quantitative data, Tourism Perception Survey and Personal Information Form are used; for collecting qualitative data, half-structured interview form developed by researcher is used. While quantitative data is interpreted by using SPSS 20 package program, qualitative data is interpreted through making content analysis of the interview record. In the analysis of the data, average and standard deviation were used. It is benefited from tests of Kay-Kare for analyzing data Teacher Candidates of Social Studies about tourism perceptions; gender, class of residence, place of residence, family income status. In the half-structured interviews with Social Studies Teacher Candidates, the impact of tourism on economic development of countries, socio-cultural and environmental effects of tourism, and the choice of people to live in city or area, in which tourism is done, is studied to be determined. At the end of the content analysis of interview, findings obtained are handled with themes and interpreted. It is determined that the Teacher Candidates of Social Studies' university, gender, class they keep, place they live, family income case, mother's work case, father's job and choice of domestic or foreign tourist is effective on their perception level over the economic, social and environmental impacts. Among the qualitative results of the research, it is concluded that tourism, commonly, supplies additional income to local public, improves accommodation, transportation and similar service sector in city, facilitates employment and makes the price of house and land in city increased. Social Studies Teacher Candidates state that tourism introduces our culture and people, and creates a positive idea about city; but it causes moral and religious degeneration in people. About the effects on the natural environment, tourism causes environmental pollution and more consumption of natural resources. It supplies the protection of natural beauties, historical buildings, local architecture and cuisine culture.

Key Words: Economic, Social and Environmental Effect, Tourism, Perception, Social Studies

2017, 128 pages

ScienceCode :

ÖNSÖZ

Turizm, bugün yenedünya düzeninde en vazgeçilmez ekonomik kaynaklardan biri olarak önemini günden güne artırmaktadır. Özellikle de gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmasında önemi giderek artmakta olan sektörlerden biridir. Bunun yanında turizm, bir bölgeyi ekonomik anlamda kalkındırdığı gibi, diğer yandan da oluşabilecek doğa tahribatı ve tarihi-kültürel dokunun bozulması gibi tehlikelerle de karşı karşıya bırakabilmektedir. Bu nedenle, yeni neslin eğitim görevini üstlenen öğretmenlerin de yetiştirdiği öğrencilere turizm konusunda etkili ve verimli bir bilinçlendirme yapabilmesi için, kendilerinin turizm konusuna duyarlı ve hâkim olması gerekmektedir. Bu yüzden turizm eğitiminde öğretmen adaylarının farkındalığı ön plana çıkmaktadır. Sosyal Bilgiler Programı'nda yer alan turizm kavramını öğrencilere kazandırmaları ve turizme ilişkin olumlu algı oluşturmaları beklentisinden dolayı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının turizme ilişkin algılarının ele alınması gerektiği düşünülmüştür. Bu nedenle bu araştırmada, gelecekte sosyal bilgiler dersine girecek olan öğretmen adaylarının, turizme ilişkin algılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma sürecinde desteği ve yardımını benden hiçbir zaman esirgemeyen, beni yönlendiren, araştırmayı ve öğrenmeyi öğreten danışmanım Sayın Prof.Dr. Duran AYDINÖZÜ hocama ve her aşamasında yardımını esirgemeyen Sayın Doç.Dr.Kadir KARATEKİN'e, Yrd. Doç. Dr. Sibel OĞUZ'a, Akdeniz ve Ahi Evran üniversitelerinde anketlerimin uygulanması aşamasında yardımcı olan Öğr.Gör.Osman AKHAN ve Araş. Gör. Hamza YAKAR'a ve diğer tüm öğretim elemanı hocalarıma saygı ve hürmetle teşekkür ederim.

Ayrıca araştırmada yer alan tüm öğrencilere, çalışmalarımnda her zaman yanımda olup sabır gösteren eşime ve çocuklarım Faruk Erdem ve Selim Eren'e sevgilerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
ÖNSÖZ	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar LİSTESİ	X
KISALTMALAR	XI

I. BÖLÜM

1.GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı.....	4
1.5. Araştırmanın Önemi.....	4
1.6. Sayıtlar.....	4
1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.8. Tanımlar	5

II. BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Turizm Kavramı ve Turizmin Önemi	6
2.2. Turizmin Tarihsel Gelişimi	7
2.2.1. Dünyada Turizmin Gelişimi	9
2.2.2. Türkiye’de Turizmin Gelişimi	10
2.3. Turizm Eğitimi	14
2.3.1. Türkiye’de Turizm Eğitimi	15
2.4. Turizmin Etkileri	19

	Sayfa No
2.4.1. Turizmin Sosyal-Kültürel Etkileri	19
2.4.2. Turizmin Ekonomik Etkileri	20
2.4.3. Turizmin Doğal Çevre Üzerindeki Etkileri	22
2.5. Turizm Türleri	24
2.5.1. Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Türleri	24
2.5.2. Katılanların Yaşlarına Göre Turizm Türleri	25
2.5.3. Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Türleri	25
2.5.4. Katılan Kişi Sayısına Göre Turizm Türleri	26
2.5.5. Katılanların Amaçlarına Göre Turizm Türleri	26
2.5.6. Alternatif Turizm Türleri.....	26
2.6. Kastamonu Kırşehir ve Antalya Turizmi Hakkında Genel Bilgiler	28
2.6.1. Kastamonu İli'ne Ait Turizm Bilgileri.....	28
2.6.2. Kırşehir İli'ne Ait Turizm Bilgileri.....	29
2.6.3. Antalya İli'ne Ait Turizm Bilgileri	30
2.7. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	30

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM	35
3.1. Araştırma Modeli.....	35
3.2. Çalışma Grubu	36
3.3. Veri Toplama Araçları	40
3.4. Verilerin Toplanması.....	42
3.5. Verilerin Analizi	42
3.6. Araştırmanın Etik Yönü	44
3.7. Kapsam ve Sınırlılıklar.....	44

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR ve YORUM.....	45
----------------------------------	-----------

	Sayfa No
4.1. Nicel Bulgular ve Yorum.....	45
4.2. Nitel Bulgular ve Yorum.....	65
 V. BÖLÜM 	
5. TARTIŞMA ve SONUÇ.....	77
 VI. BÖLÜM 	
6. ÖNERİLER.....	83
KAYNAKLAR	85
EKLER	93
EK-1 Turizm Algı Anketi.....	93
EK-2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	96
EK-3 Ölçek İzimleri	97
ÖZGEÇMİŞ	100

TABLOLAR LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1.	Uluslararası turizm gelirleri dağılımları	10
Tablo 2.	Türkiye’de 2003-2016 yılları arasındaki turizm geliri, ziyaretçi sayısı ve ortalama harcama dağılımları	13
Tablo 3.	İlköğretim sosyal bilgiler dersi 5. ve 6. sınıf öğretim programına göre turizm konu ve kazanımları	16
Tablo 4.	Lise coğrafya dersi sınıf düzeyine göre turizm konuları	17
Tablo 5.	Lise coğrafya dersi 11. ve 12. sınıf programında yer alan turizm kazanımları	17
Tablo 6.	Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının illere göre dağılımı.	38
Tablo 7.	Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet dağılımları.....	38
Tablo 8.	Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının devam ettiği sınıflar.....	39
Tablo 9.	Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaşadığı yer	39
Tablo 10.	Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının gelir durumu.....	39
Tablo 11.	Aritmetik ortalamalarının değerlendirme aralığı.....	42
Tablo 12.	Turizmin ekonomik yönüne ilişkin maddelerin dağılımı.....	42
Tablo 13.	Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	45
Tablo 14.	Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	47
Tablo 15.	Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	49
Tablo 16.	Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	51
Tablo 17.	Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelerin dağılımı.....	54
Tablo 18.	Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	55
Tablo 19.	Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	57
Tablo 20.	Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	58
Tablo 21.	Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair ki kare testi sonuçları.....	59
Tablo 22.	Turizmin çevresel yönüne ilişkin maddelerin dağılımı.....	60
Tablo 23.	Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	61
Tablo 24.	Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	62

		Sayfa No
Tablo 25.	Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları	63
Tablo 26.	Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları.....	64
Tablo 27.	Nitel veri örneklemine ait bazı demografik özelliklerin dağılımı.....	65
Tablo 28.	SBÖ adaylarının turizmin ekonomik etkilerine ilişkin görüşleri.....	66
Tablo 29.	SBÖ adaylarının turizmin sosyal ve kültürel etkilerine ilişkin görüşleri.....	68
Tablo 30.	SBÖ adaylarını turizmin çevresel etkilerine ilişkin görüşleri ...	71
Tablo 31.	SBÖ adaylarının turizmin yoğun olarak yapıldığı bölgede yaşama tercihleri.....	73
Tablo 32.	Turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerinin faydalı olup olmama durumuna ilişkin sonuçlar.....	75

KISALTMALAR

SBÖ	:	Sosyal Bilgiler Öğretmen
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
vb.	:	ve benzeri
vd.	:	ve diğerleri
Akt	:	Aktaran
SPSS	:	Statistical Package For Social Sciences
N	:	Kişi Sayısı
x	:	Aritmetik Ortalama
Ss	:	Standart Sapma
%	:	Yüzde
<i>F</i>	:	Frekans
Çev.	:	Çeviren

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın konusu, problem durumu, alt problemleri, amacı, önemi, sınırlılıklar ve sayıtlar hakkında bilgi verilmiştir.

Turizm, dünyada önemi gün geçtikçe artan ve insanların çeşitli ihtiyaçlarını etkileyen önemli sektörlerdendir. Ülke halkının yaşam seviyesinin yükseltilmesi, turizmin ekonomik etkileri, devletlerin turizmle ilgilenmelerine sebep olmaktadır. Turizmin ilişkili olduğu birçok disiplin olduğundan farklı tanımlar yapılmıştır. Turizm, sürekli olarak insanların ikamet etikleri yerden farklı olarak eğlenmek, dinlenmek, kültürel vb. ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptığı geçici konaklama ve seyahattir (Gülbüz, 2002).

Turizmin gelişmesi ülke, bölge veya yörenin doğal, tarihsel ve kültürel özelliklerine bağlı olmakla birlikte yörede, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel birçok olumlu veya olumsuz etkilerde de bulunmaktadır (Özgüç, 1998).

Günümüzde turizm sektöründe, son yıllarda büyüme rakamlarını yakalamak için yapılan bilinçsiz yatırımlar, artan nüfus, insanların ihtiyaçlarının ve zevklerinin değişmesinden dolayı turizmin önemi her geçen gün artmaktadır. Bununla birlikte artan ve çeşitlenen turizm faaliyetleri insanların ve toplumun yapısında bozulmalara, doğal çevrenin tahrip olmasına sebep olmaktadır. Turizmin olumsuz etkilerini en aza indirebilmek ve olumlu etkilerinden maksimum düzeyde faydalanabilmek için eğitimin her aşamasında, herkese yönelik bilinçli ve planlı çalışma yürütülmesi özellikle öğretmen adaylarının bu konudaki farkındalıklarının artırılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Turizm, tarihsel süreç içerisinde toplumun sınırlı sayıda bir kesiminin ilgi alanına girerken, günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle toplumun gelir düzeyinin artması, sınırları genişleyen sosyal güvenlik, çalışma şartlarının daha iyi duruma getirilmesi,

hızlı konforlu ulaşım araçlarının insanların hizmetine sunulması, haberleşme imkânlarının artması ve teknoloji alanındaki gelişmeler sayesinde turizm daha geniş kitleleri ilgilendirmeye başlamıştır (Çeken, Karadağ ve Dalgın, 2007, s.6).

Toplumda turizm bilincini yerleştirmek, turizm kaynaklarını koruyacak bilinci yerleştirmek, turiste karşı onun ekonomik gücüne, ırk milliyet, din, dil, toplumdaki statüsü, ahlak ve namus düzeyine, siyasal ideolojisine göre ayırım yapmadan eşit ve dürüst hizmet etmek ahlakını ve terbiyesini vermek, turizmin sağladığı uzun vadedeki çıkarlar üstüne çekerek saygıya ve konukseverliğe dayalı bir davranış düzenini yerleştirmektir (Ağaoğlu, 1971, s.37; Olalı 1982, s.264).

Ülkemizin doğal, tarihi ve kültürel varlıklarını turizm açısından düşündüğümüzde büyük bir önem arz etmektedir. Söz konusu bu varlıkların turizm amaçlı kullanılması ve ülkeye ekonomik, sosyal, kültürel açıdan faydalar sağlaması yolunda gerekli önemin verilmesi üzerinde durulması gereken bir konudur. Bunun için eğitimin her kurum ve kademesindeki bütün bireylere verilebilecek iyi bir turizm eğitimi, doğrudan ve dolaylı olarak ülkenin ekonomik kalkınmasına olumlu etkisi olacak, doğal ve kültürel varlığımızın daha etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasına katkı sağlayacaktır.

Turist, gezdiği ülke veya bölgeyi tanıyıp anlamak ister. Turistin gezdiği bölge veya ülkede oturan kişilerin bu gayeye uygun bir tutum içerisinde olmaları, turiste karşı anlayışlı ve saygılı olmalarını gerektirir. Bu ise ancak, halkın turizm konusunda eğitilmesi ile mümkün olur. Turizmin insancıl bir yönü olup bu özelliğini geliştirmek için turizm eğitimi çok önemlidir. Turizm eğitimi ile turisti ağırlayan halk, turiste karşı olumlu tutum sergileyerek, doğal ve tarihi kaynakları koruyarak turizme süreklilik kazandırabilir. Ancak ülkemizde “turizm eğitimi” denildiğinde, ortaöğretim seviyesinde, önlisans ve lisans seviyesinde eğitim veren ve doğrudan turizm sektöründe istihdam edilmek üzere yetiştirilen personele yönelik uygulamalar akla gelmektedir (Ünlüöner, 1993, s.498).

Sosyal bilgiler eğitimi alanına da giren, birçok bilimle de ilişkili olup önemi gün geçtikçe artan özellikle de bizim gibi hem gelişmekte olup hem de doğal, tarihi ve

kültürel varlıklar bakımından zengin potansiyele sahip ülkemizin bu değerlerini bilip, tanıtip, koruyarak ülkemize ekonomik, sosyal ve çevresel açılardan faydalar sağlanması yolunda genç nesilleri yetiştirmekle görevli sosyal bilgiler öğretmen adaylarının turizm algıları bu konuda oldukça önemli olmaktadır. SBÖ adaylarının eğitimin en alt kademesinden başlayıp, lisans eğitimi boyunca doğrudan ya da dolaylı olarak aldıkları turizm eğitimleri, öğretmen adaylarının olumlu algılarını etkileyecektir.

Bu çalışma ile farklı turizm potansiyeline sahip illerde öğrenim gören SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini nasıl algıladıklarının belirlenmesi, farklılıkların ortaya konulmaya çalışılması alana sağlayacağı katkı açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu çalışma ile “SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri algısı nasıldır” sorusuna cevap aranmaktadır.

1.3. Alt Problemler

Bu çalışmada SBÖ adaylarının görüşlerini etkileyebilecek çeşitli değişkenler açısından alt problemler şu şekilde sıralanmıştır:

1.3.1. SBÖ adaylarının; turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerini algıları, cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.2. SBÖ adaylarının; turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerini algıları, yerleşim yerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.3. SBÖ adaylarının; turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerini algıları, sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.4. SBÖ adaylarının; turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerini algıları, aile gelir durumu değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.5. SBÖ adaylarının; ülkenin ekonomik kalkınmasındaki turizm algısı nasıldır?

1.3.5. SBÖ adaylarının; turizmin sosyal ve kültürel etkilerini algısı nasıldır?

1.3.6. SBÖ adaylarının; turizmin çevreye olan etkilerini algısı nasıldır?

1.3.7. SBÖ adaylarının; turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu bir yerde yaşama tercihlerindeki görüşleri nedir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, turizm faaliyetlerinin ülkemizin kalkınmasındaki ekonomik, sosyo kültürel ve doğal çevre üzerine, çevresel etkilerinin yarattığı değişimlere yönelik SBÖ adaylarının algılarını belirlemektir. Ayrıca “cinsiyet, sınıf düzeyi, yaşadıkları yerleşim yeri, aile gelir durumu ” gibi değişkenlerin, öğrencilerin görüşlerinde farklılık yaratıp, yaratmadığının ortaya konulması amaçlanmıştır. SBÖ adaylarının; turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini nasıl algıladıklarıyla beraber, turizmin yoğun olduğu bölgelerde yaşama tercihlerini belirleyebilmektir.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma ile, SBÖ adaylarının turizmin; ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini algıları belirlenecektir. Turizmin ekonomik kalkınmadaki önemi, turizmin doğal çevreye olan etkileri ile sosyal ve kültürel etkileri hakkında, SBÖ adaylarının görüşlerini belirleyecek olması açısından da araştırmayı önemli kılmaktadır. Ülkemizde SBÖ adaylarının, turizmin etkilerini algılarının belirlenmesine yönelik, yeterli çalışma olmamasından dolayı çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu alanda yapılacak çalışmalar için, yol gösterici bilgiler içermesi amaçlandığı için de araştırma sahasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6. Sayıtlar

Anket soruları açık ve net bir şekilde anlaşılmıştır.

Anket uygulanan öğrenciler, araştırma konusuyla ilgilidir ve genel kavramlar hakkında bilgi sahibidir.

SBÖ adaylarından, anket uygulamasına katılımcıların verdikleri cevaplar gerçek görüş ve düşünceleridir.

1.7. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma; Kastamonu Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümüne devam eden toplam 645 öğrenci ile nitel veriler için Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliğine devam eden çalışmaya katılan gönüllü 40 kişi ile sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Turizm: Turizm terimleri sözlüğünde (Turizm Bakanlığı, 1999, s.233) “Asıl ikametgâhı dışındaki başka bir yere eğlence, tatil, kültür, arkadaş veya akraba ziyareti, aktif spor, toplantı, görev, öğrenim, sağlık, transit geçiş vb. amaçlarla seyahat etmenin doğurduğu olaylar bütünü” olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal Bilgiler: MEB (2005) sosyal bilgileri “Sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen ve becerikli, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı” olarak belirtmiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmeni: Koçak (2002) “İlköğretim okullarının 5-8’inci sınıflarında bir Sosyal Bilgiler Dersi veya bir grup Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi okutan öğretmen” olarak belirtmiştir.

Algı: Usal ve Kuşluyan (2002, s.40) algıyı “Herhangi bir olay nesne, olgu, sözcük, kavram vb. uyarıcının; kişinin duyu organlarının ve sezgilerinin yardımıyla zihinsel yapısında belirlenmesi, anlaşılması, tanınması ve tanımlanması, yorumlanması ve açıklanması” şeklinde ifade etmiştir.

II. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde turizm kavramı, turizmin önemi, turizm eğitimi, turizmin ekonomik, sosyal, çevresel etkileri, bu alanda yapılmış çalışmalar ile araştırmanın yürütüldüğü Kastamonu, Kırşehir ve Antalya illerine ait bazı genel bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Turizm Kavramı ve Turizmin Önemi

Bugüne kadar turizm kelimesinin çeşitli tanımları yapılmıştır. Bunlar içinde en kısa tanımı; zevk için yapılan gezidir (Doğanay, 2001, s.17). Başka bir tanıma göre ise, insanların kendi istek ve beklentilerini; belirli olanakları ölçüsünde değerlendirebileceği boş zamanlarında bedensel ve ruhsal dinlenme gereksinimini karşılayarak bireyi yenileyen, yaşama gücü ve çalışma isteği veren faaliyettir (Gürdal, 2001, s.56).

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) turizmi; “ Kişilerin sürekli ikamet ettikleri yerlerin dışına bir yılı aşmamak kaydıyla, tatil, iş ve diğer amaçlarla gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamalarından doğan faaliyetlerdir” şeklinde tanımlamaktadır (UNWTO, 2013).

Sezgin (1995, s.3) “Turizm, devamlı olarak yaşanılan yer dışına, tüketici olarak tatil, dinlenme, eğlence, kültür ve benzeri ihtiyaçların giderilmesi amacıyla yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketine turizm denir.” Bu tanıma göre; “Turizm, yabancıların geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek koşuluyla gerçekleştirdikleri seyahat ve konaklamalarından doğan ilişkilerin ve olayların tümüdür”.

Sarı (2007, s.10)’ya göre turizm eğitiminin toplum açısından amacı, “Toplumda turizm şuurunu yerleştirmek, turizmin yaratıcı kaynaklarını koruyacak sevgiyi ve anlayışı geliştirmek, turiste karşı eşit ve dürüst hizmet etmenin ahlak ve terbiyesini vermek, gerçek saygıya ve samimi konuk severliğe dayalı bir davranış biçimini oluşturmaktır”. Toplum düzeyinde verilen turizm eğitiminin amaca ulaşabilmesi için

eğitimin farklı kademelerindeki eğitim ve öğretim programlarına, turizme yönelik olumlu algı oluşturmak ve bu konuda bilinçli vatandaşlar yetiştirebilmek amacıyla öğrenme içeriklerine yer verilmiştir. Bu öğrenme içerikleri Hayat Bilgisi dersinin devamı niteliğinde olan Sosyal Bilgiler Programı'na da yansımıştır. Sosyal Bilgiler Programı incelendiğinde, ortaokul öğrencilerine kazandırılması gereken kavramlar arasında turizmin yer aldığı görülmektedir (MEB, 2005).

2.2.Turizmin Tarihsel Gelişimi

Turizmin tarihine baktığımızda başlangıcın M.Ö. 4000 yıllarına, Sümerlere kadar gittiği görülür. Sümerlerin ticari ilişkileri başlatmaları bu amaçla değişik yerlere gitmelerine neden olmuş bu da tarihte ilk turizm hareketleri olarak değerlendirilmiştir. Çin ve Hindistan'daki ilk geziler de ticari amaçla gerçekleştirilmiştir. M.Ö.700 yılında Eski Yunan'da Olimpiyat oyunlarının başlaması, bu oyunlara katılmak veya izlemek için yapılan seyahatler turizm tarihinde önemli bir noktadır ve ilk spor turizminin başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Daha sonraları Vasco de Gama, Magellan ve Colombus'un gezileri keşfedilen yerler ve uzak yörelere ilgiyi arttırmıştır. 13. ve 14. yüzyıllarda yapılan yolculuklar daha çok dinsel amaçlı, hacı olmak üzere yapılan yolculuklarken 15. Yüzyılda belki de ilk turlar diyebileceğimiz kutsal topraklara dini amaçlı turlar düzenlenmeye başlanmıştır. 16. yüzyıl yeni yerlerin keşfi ve bu yerlere yerleşmeler, kentleşme kentte yaşayan insanların başka yerlere sanat, politika, bilimsel çalışmalar için gidip gelmelerine neden olmuştur. 17.yüzyıl, Thomas Cook'un düzenlediği Grand Tour ile Avrupa'da yurt dışı seyahatlerinin başladığı yüzyıl olmuş, eğitim seyahatleri önem kazanmıştır. Endüstri devrimi birçok alanda olduğu gibi turizm alanında da etkisini göstermiştir. Artan üretim, bunların pazarlanması ve satılması ihtiyacı ulaşım sistemini geliştirmiş, eğitim yaygınlaşmaya başlamış, teknolojik gelişmeler hızlanmış, boş zamanların artması, çalışanlara haklar verilmesi, kentlerde yaşayanların artması, eğitim ve kültür düzeyinin yükselmesi gibi nedenler turizmin günümüzdeki anlamına kavuşmasına zemin hazırlamıştır. Modern turizmin ilk tanımlaması, 1905'te E.Guyer-Frevler tarafından şu nedenlere dayandırılarak yapılmıştır (Kalkan, 1991, s.1). Dünyada insanların giderek artan hava değişikliği ve dinlenme ihtiyacı, doğal güzelliklerin aranması ve doğal güzelliklere duyulan zevk,

endüstrileşme ve ticaretin artması, modern ulaşım imkânlarıyla beraber insanların ilişkiler kurmalarıdır. Bunlardan dolayı 20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünya turizminde artış başlamıştır (Barutçugil, 1978, s. 31).

Şuan yapılan turizm etkinliklerine benzer geziler; belirli ülkeler arasında, ülke içindeki şehirleri ve kültürel merkezleri görmek, bilgi edinmek maksadıyla 17. Yüzyılda Avrupa’da yapılmaya başlamıştır. 1627 senesinde “Yabancılar Seyahat Rehberi” papaz olan bir Fransız tarafından yayınlamıştır. İstanbul 16. ve 17. yüzyıllarda turistik amaçlar için yapılan geziler arasında yer almaktadır. Bu dönemde turistik gezilere katılanları, zenginler asiller ve maddi imkâna sahip çalışmayan insanlar oluşturmaktadır. Avrupa’da 1670’lerde “Grand Tour’lar ile seyahatler başladı. Bu seyahatlerdeki amaç, önemli konuma sahip insanların eğitimlerini artırmak ve eğlenmektir. Bu durum daha sonra zengin İngilizlerin eğitim, bilgi ve görgülerini artırmak için moda haline geldi. Bu sayede çoğu yer turizm açısından önemli bir konuma geldi (Sivil, 2007, s.910).

1.Dünya Savaşıyla beraber gelişmekte olan turizm sektöründe yavaşlamanın ardından ani bir yükseliş başlamıştır. Burada savaştan sonra düşman devletlerin savaşılan alanları görmek ve birbirlerini tanıma isteği hâkim olmuştur. Bu durum turizmin yalnızca gezme isteğine bağlı olmadığını kanıtlar. Turizm 2. Dünya Savaşı’nın ardından daha geniş alanlara yayılmaya devam etmiştir (Sivil, 2007, s.12). Sektörde kitle turizmi hareketi yeniden yer edinmiştir. Kış sporları moda olmuş, özel araba sahipliği artmış, nüfusun hareketliliğini de arttırmış ve demiryollarıyla ulaşamayan turizm merkezlerine ulaşılmış, bu sayede turizm gelişmeyen yerlerde de canlanmaya başlamıştır.

Dünyada turizm faaliyetleri, 1960’lı yıllardan itibaren çok önemli gelişme göstermeye başlamıştır. Bu faaliyetlerle ilgili (barınma, konaklama, ulaşım, hediyelik eşya vb.) olarak yeni iş kolları ve istihdam alanları ortaya çıkmıştır. Bu da ülkelerin ve turizm sahalarının gelişmesinde çok önemli katkı sağlamıştır. Bu nedenle turizm, hizmet sektöründen ayrılarak ayrı bir sektör kapsamına alınmıştır. Dünyada ortalama olarak her 12 kişiden birinin bulunduğu ülkenin dışına çıktığı

dikkate alındığında turizm sektörünün ne kadar önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır (Atalay, 2011 s.348).

2.2.1. Dünyada Turizmin Gelişimi

Avrupa’da demiryolu ağının gelişmesiyle bugünkü anlamda turizm etkinlikleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Seyahatlerin kolaylaşmasında ülkeler arası demiryolu ağının kurulması ve hat bağlantılarının çoğaltılması etkili olmuştur. İnsanlar bir ülkeden başka bir yere zahmet çekmeden, güvenli bir şekilde yolculuk imkânına sahip olmuştur. Bu durum 19. yüzyılda uluslararası geçerliliği sahip ve hukuki geçerliliği olan pasaport belgesinin ortaya çıkmasında etkilidir. Paris-İstanbul arası düzenlenen bir tren seferi olan “Orient Ekspres” uluslararası turizm faaliyeti olarak iyi örnektir (URL-1, 2010).

Turizm 21. yüzyılda dünyanın en büyük endüstrisi olmaya başlamıştır. Uluslararası gezilerde gelişmekte olan ülkelerin ekonomik durumlarının güçlenmesi, politik engellerin kaldırılmasıyla beraber turizmdeki büyüme hız kazanmıştır. Ülkeler arası seyahatin şekli değişmiş böylece turistik gezilere katılan insan sayısı artmaya, dünyada ki turizme olan talep de değişmeye başlamıştır. Değişen taleple, Türkiye’deki turizm giderek avantajlı bir duruma gelmiştir. Geleneksel deniz, kum, güneş temelli talepten uzaklaşan dünya turizmi, önümüzdeki zamanlarda, insanların turizm konusundaki tercihlerini de farklılaştıracaktır. Bu durum Türk turizminin şu anki potansiyeli ile 2020 yılı hedefi olan 60 milyon turist, 50 milyar dolar gelir hedefini gerçekleştirmesini olanaklı kılacaktır (Önal, Düzakın ve Çiftçi 2006, s:31-32).

WTO’ya (Dünya Turizm Örgütü) göre “Dünyada 2020 yılında turist sayısının 1,6 milyara ulaşması, turizm gelirlerinin ise 2 trilyon dolara çıkması” tahmin edilmektedir. Bu öngörmeler, 1997’de kayıtlı 613 milyon turistin yaklaşık üç katı ve 1997’de 444 milyar dolar olan turizm harcamalarının yaklaşık beş katıdır. Önümüzdeki 20 yılda turist varışlarının her sene ortalama %4,3 ve uluslararası turizm gelirinin de %6,7 artması öngörülmektedir. Uluslararası turizmde, en çok turist çekecek bölgeler arasında en başta 717 milyon turistle Avrupa, 397 milyon

turistle Doğu Asya ve Pasifik, 282 milyon turistle Amerika ve sırasıyla Afrika, Orta Doğu ve Güney Asya yer almaktadır.

Tablo 1. Uluslararası Turizm Gelirleri Dağılımları

S.N.	Ülkeler	Gelir (Milyon Dolar)	
		2011	2012
1	ABD	115.6	126.2
2	İspanya	59.9	55.9
3	Fransa	54.5	53.7
4	Çin	48.5	50.0
-	Çin (Macao)	38.5	43.7
5	İtalya	43.0	41.2
6	Almanya	38.9	38.1
7	Büyük Britanya	35.1	36.4
-	Hong Kong (Çin)	27.7	32.1
8	Avusturalya	31.5	31.5
9	Tayland	27.1	30.0
10	Türkiye	25.0	25.6

Kaynak: World tourism organization unwtto june 2013

Tablo 1’de, sıralamada yer alan Macao ve Hong Kong, Çin Halk Cumhuriyetinde özel yönetim bölgesidir. Bu bölgelerde turizm hareketleri ve turizm endüstrisi gelirleri yüksek seviyede olduğu için sıralamada görülmektedir. Türkiye 2011 ve 2012 yılı uluslararası turizm gelirleri dağılımında 12. sırada yer almaktadır.

Süreç içerisinde turizmin gelişim seyrine dikkat edildiğinde, Avrupa ve Avrupa birliği üye ülkeleri merkez olmuştur. Diğer bir deyişle Avrupa ülkeleri, turizm faaliyetlerine en çok katılan, en fazla turist çeken yerlerdir. Türsab (1999)’a göre “Günümüzde de AB ülkeleri, dünya turizminin gelişiminde etkilidir ve dünya turizmini yönlendirmektedir. Dünyada önde gelen 40 turizm ülkesinin 12 tanesi AB üyesidir. İspanya, İtalya, Yunanistan, Fransa, Portekiz’de deniz-kum-güneş ağırlıklı kitle turizmi, Orta Avrupa ülkelerinde kış turizmi ve termal turizm, Batı Avrupa’nın büyük kentlerinde moda, kongre, iş, festival gibi etkinlikleri içine alan kültürel turizm ön plana çıkmaktadır”.

2.2.2. Türkiye’de Turizm Gelişimi

Kozak vd. (1997, s.83)’ne göre, Türkiye’de ki turizm “Planlı dönem öncesi olarak belirtilen (1923-1962) yıllar arasında, turizm alanında faaliyet gösteren ilk kurum

Raşit Saffet Atabinen ve bir grup aydın tarafından kurulmuş olan Seyyahin Cemiyeti'dir. Bu cemiyetin adı zamanla Türkiye Turing Kulübü ve Türkiye Turing ve Otomobil Kulübü olarak değişmiştir. Kurumun faaliyetleri arasında, ülkemizdeki ilkler arasında yer alan; afiş, prospektüs ve karayolu haritalarının basımı yer almaktadır. İlk tercüman rehberlik sınavları ve ilk turizm ile ilgili araştırmalarda bu cemiyetin öncülüğünde yapılmıştır". Ardından ülkemizde turizmle ilgili ilk yasal düzenleme, 1934 yılında "İktisat Vekâleti Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında 2450 Sayılı Kanun" dur (Yağcı, 2003, s.17). 1939 yılında tanıtma ve turizm işleri bir müdürlük haline gelerek Ticaret Bakanlığı'nın bünyesine alınmıştır. 1940'larda Basın ve Umum Müdürlüğü'ne, 1943'de Basın Yayın Umum Müdürlüğüne, 1949'da Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü'ne bağlı Turizm Dairesi'ne bırakılmıştır. Turizm alanında yapılacak yatırımları teşvik etmek için 1950 senesinde "Turizm Müesseselerini Teşvik Kanunu" ele alınmış ve aynı yıl Türkiye Emlak Kredi Bankasında 1.000.000 TL'lik kredi fonu oluşturulmuştur. 6086 sayılı Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu 1953 senesinde yürürlüğe konmuştur. Bu kanunla turizm sektöründe yatırımcıya on yıllık vergi muafiyeti sağlanmıştır. Turizm sektörünün finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla Turizm Bankası kurulmuştur. 1957 yılında "Basın Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü", "Basın Yayın ve Turizm Vekâleti" adıyla bakanlık olmuştur (Tunç ve Saç, 1998, s.98). 27 Mayıs 1960 ihtilali ile turizm faaliyet alanıyla ilgili yeni kurulan hükümet ile soruşturma kovuşturma başlatmıştır. Bundan dolayı turizm sektöründeki yatırımlar durmuş, projeler iptal edilmiş ve krediler kesilmiştir. (Ünlüören ve Kılıçlar, 2004, s.133). 1960'dan sonra, kalkınma planları yapılmış ve turizmde gelişmeler ortaya çıkmıştır. Kaynak envanterleri çıkarılmış, fiziksel planlama yapılmış teknik altyapı yatırımları gerçekleştirilmiş ve yat limanı, konaklama vd. yatırımlar devlet tarafından yapılmıştır (Acuner, 2006, s.29). 1963-80 yılları arasında turizm politikalarında temel amaç turizm faaliyetleri yoluyla ödemeler dengesine katkı sağlamak, ülkeye döviz girdisini artırmak, yeni istihdam alanları oluşturmak ve Türk insanına tatil yapma imkânı sağlamaktır.

1972 yılında "Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği" (TÜRSAB) kurulmuştur. Ardından sektörün başlangıcı sayılan "IV. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1979-1983) dönemi ikinci yılındaki 24 Ocak 1980 Ekonomik İstikrar Tedbirleri Paketi" dir. Bu

paketle 1982 yılında 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu ile turizm sektörüne çeşitli imkânlar verilmiştir (Roney, 2011, s:138-139).

1982 yılında 2634 sayılı “Turizmi Teşvik Kanunu” ise Türkiye turizmi için dönüm noktasıdır. Bu kanunla, yatırımlar turizmin gelişmesini sağlayacak alanlara yönlendirilmiş ve sınırlı kaynakların etkin ve verimli şekilde kullanımı amaçlanmıştır. 1983 yılında TÛRSAB, “Türkiye Otelciler Birliği” (TÛROB), “Turizmi Geliştirme Vakfı” (TUGEV), “Turizm Yatırımcıları Derneği” (TTYD) gibi birlik ve dernekler vasıtasıyla turizmde özel sektör temsilcileri etkili hale gelmiştir.

1980 sonrası dönemde Türk turizm sektörü muazzam büyüme göstermiş, turizm arz hacmi elde edilen turizm geliri ve gelen turist sayısı katlanarak artmıştır. 1980 sonrası en önemli etki “24 Ocak 1980 tarihli Ekonomik İstikrar Tedbirleridir”. 1984 Programı ile turizm sektörünün öncelikli yöre ve yerleşim merkezlerinde geliştirilmesi, ülkemize seyahat düzenleyen tur operatörleri ve hava yolu firmalarının desteklenmesi uygulamaları göze çarpar (Bahar ve Kozak, 2013, s.110-112).

1980- 1990 yılları turizm sektörünün en hızlı geliştiği dönemdir. Yatak sayısı 56 bin den 170 bine ulaşmış, ülkeye giren turist miktarı 1,2 milyondan 5,3 milyona çıkmıştır. 1990 öncesi hiç konuşulmayan iç turizmde milyonlara ulaşan rakamlara varılmıştır.

1990-1994 yılları, altıncı beş yıllık kalkınma planı; eğitilmiş personel açığının kapatılması, turizm alt ve üst yapı kalitesinin artırılması, turizm mevsimini uzatmayı amaçlayan önlemlerin alınmasını kapsayan bir plandır.

1996-2000 yılları arasındaki yedinci beş yıllık kalkınma planı ile turizm yatak kapasitesini artırıcı politikalar olmaktan çıkmış, turizmin diğer sorunlarının çözümü esas alınmıştır. Türkiye’de turizmi tanıtmaya ve pazarlama çalışmalarının teşvik edilmesi yer almaktadır.

2001-2005 yılları, sekizinci kalkınma planı turizmin çeşitlendirilmesi, küçük ve orta ölçekli kuruluşların desteklenmesi konularında yoğunlaşmıştır.

Kalkınma planları arasında süre belirleyen ilk plan 2007-2013 yıllarını kapsayan dokuzuncu kalkınma planıdır. Bu plan ile, Türkiye’de turizmin bölgeler arasındaki dengesizlikleri azaltarak, doğal, tarihsel ve sosyal çevreyi koruyup geliştirici bir yaklaşım tercih edilmiştir. Coğrafi dağılımın iyileştirilerek, hizmet kalitesinin yükseltilmesi esas alınmıştır (Bahar ve Kozak, 2013).

Tablo 2. Türkiye’de 2003-2016 yılları arasındaki turizm geliri, ziyaretçi sayısı ve ortalama harcama dağılımları

YILLAR	TURİZM GELİRİ (1000\$)	ZİYARETÇİ SAYISI	ORTALAMA HARCAMA (\$)	YILLAR	TURİZM GELİRİ (1000\$)	ZİYARETÇİ SAYISI	ORTALAMA HARCAMA (\$)
2003	13 854 866	16 302 053	850	2010	24 930 997	33 027 943	755
2004	17 076 606	20 262 640	843	2011	28 115 692	36 151 328	778
2005	20 322 112	24 124 501	842	2012	29 007 003	36 463 921	795
2006	18 593 951	23 148 669	803	2013	32 310 424	39 226 226	824
2007	20 942 500	27 214 988	770	2014	34 305 904	41 415 070	828
2008	25 415 067	30 979 979	820	2015	31 464 777	41 617 530	756
2009	25 064 482	32 006 149	783	2016	22 107 440	31 365 330	705

Kaynak: TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, 2016); TURSAB, (2016)

Tablo 2’ de, özellikle turizmin endüstri olarak hızla geliştiği ülkemizde, turizm gelirleri ve ziyaret eden turist sayılarındaki artışın oranı görülmektedir. Bu artışın turizm sektörünün gelişmesine fayda sağlayacağı düşünülebilir. 2014 yılına kadar hemen hemen düzenli bir artış gösteren ziyaretçi sayıları ve ortalama harcamalarında son yıllarda tabloda görülen düşüşler dikkat çekicidir.

Türkiye, uluslararası turizm pazarında 2011 yılında 36 milyon turist ağırlayarak Fransa, ABD ve Çin’in ilk üç sırayı aldığı listede kendine 6.sırada yer bulmuştur. Dünya turizm geliri açısından ise 28 milyar dolar turizm geliri elde ederek hızla yükselen bir ülke konumuna gelmiştir (TCKTB Turizm Verileri, 2003-2013). Türkiye artık sektör olarak turizminin ufkunu açmış ve turizm gelirleri hızlı bir

yükseliş göstermiştir. Turizm Bakanlığı, TÜİK ve Merkez Bankası verilerine göre; 2013 yılında Türkiye, turizm sektöründen 32 milyar dolar gelir elde etmiştir. Ülkemizi ziyaret eden turist sayısı ise 39,2 milyon kişi olarak belirlenmiştir (TCKTB, TYİGM, 2012; TÜİK, 2013).

2.3. Turizm Eğitimi

Eğitim, genel olarak bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamı olarak da tanımlanmaktadır (Tezcan, 1996, s.3). Aynı zamanda yeni kuşakların, toplum yaşamında yerlerini almaya hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine yardım etmek eğitimin önemli bir etkinliğidir (Başaran, 1991, s.16).

Eğitimin temel amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların topluma iyi bir vatandaş olarak kazandırılmasıdır. Turizm de bir hizmet kolu olduğuna göre, tüm diğer meslekler gibi içerik ve özelliklerinin uygun bir ders programı kapsamında öğrenilmesi ve turizm eğitiminin genel eğitim içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir (Maviş ve Kozak, 1992, s.169). İç ve dış turizm hareketlerinin bir ülkede gelişebilmesi, fonksiyonlarını tam olarak yerini getirebilmesi için, etkin bir mesleki turizm eğitiminin yanı sıra halkın desteği ve yardımı da şarttır. Turistik halk eğitimi, halkta turizm olayına karşı ilgiyi uyandıracak; turizmin ekonomik desteğinden faydalanma yollarını gösterecek; genel refah seviyesinin turizm yoluyla da yükselmesini sağlayacak bir eğitimidir (Akoğlu, 1971, s.82).

Gerek mesleki ve teknik bilgilerin aktarılabilmesi ve gerekse turizmde yüksek hizmet standardının yakalanabilmesi için toplumsal düzeyde turizm eğitiminin verilmesi ve turizm bilincinin yerleştirilmesi temin edilmelidir (Ürger,1992, s.247).Türk eğitim sisteminin genel amaçları arasında da bireylerin milli ve manevi değerleri benimsemeleri ve koruyup geliştirmeleri yer almaktadır. Kültür varlıklarının niceliği ve niteliği bakımından çok önemli bir konuma sahip olan ülkemiz açısından bu genel amacı gerçekleştirmek oldukça önemlidir. Ülkemiz kültürel mirası koruma konusunda ulusal ve uluslararası anlamda önemli bir mesafe kat etmiştir. Ancak

koruma bilincinin bütün topluma yayılarak bir “koruma kültürü” oluşturulması noktasında önemli eksikliklerinin olduğu görülmektedir (Karip, 2012). Bu nedenle, tarihsel çevrenin sağlıklı bir şekilde korunması ve değerlendirilmesi için bu alanda uygulanan politika ve çalışmaların ekonomik temelinin yanında; sosyal, kültürel, eğitimsel boyutlarıyla da ele alınmasına gereksinim duyulmaktadır (Altınörs Çırak, 2010). Kültürel değerlerimizin korunması, yaşatılması ve yeni nesillere tanıtılıp uygulanmasında elbette ki birçok paydaşın etkisi olmaktadır. Bu paydaşlar içerisinde en önemlileri eğitim sistemimizdir.

2.3.1. Türkiye’de Turizm Eğitimi

Öğrencilere ilköğretim çağından itibaren turizm bilincinin kazandırılması onların turizm sektöründe çalışmasından ziyade hayatlarının bir bölümünde misafir ya da ev sahibi olarak turizmin bir parçası olmaları halinde aldıkları turizm eğitiminin önemini artıracaktır. Nitekim turizm eğitiminin amacı turizm bilincini yerleştirmek, turizmin doğal ve kültürel kaynaklarını koruma bilincini geliştirmek, turiste karşı; ekonomik gücü, ırk, milliyet, din, dil, statü, ahlak ve siyasal görüşü de dâhil olmak üzere eşit ve dürüst davranmak, turistlere karşı saygılı ve misafirperver olmaktır (URL-2, 2012; UNESCO, 2009; Gülüm ve Artvinli, 2010; Ağaoğlu, 1991).

Türkiye’de turizm eğitimi kapsamında üzerinde durulan konu genel olarak mesleki eğitimidir. Turizm eğitiminin genel eğitimden farklı olarak algılanmaması ve genel eğitim içerisinde yapılması gerekmektedir. Eğitimin amacı, insanların bilgi ve becerilerinin artırılması, onların topluma iyi bir vatandaş olarak kazandırılmasıdır. Bu paralelde, turizm eğitim ve öğretimi, emeğe dayalı turizm kesiminde verimliliği artırmak, turiste doğrudan doğruya hizmet vermek, personelin yetki, yetenek ve sorumlulukları arasında denge kurmayı sağlayacak davranış standartlarının kazanılmasını içeren süreci kapsamaktadır. Turizm sektörünün toplumsal bir olgu olma özelliği ve belirli ölçülerde toplumun her kesimini ilgilendirmesi, bu sektöre yönelik verilecek eğitimin, sadece mesleki formasyon odaklı olmasını değil, aynı zamanda toplumsal amaçlarının da bulunmasını kapsamaktadır (Tarakçıoğlu 2005, s.44).

Ortaokul, Lise ve Yükseköğrenimde Turizm. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 5. ve 6. sınıf öğretim programına göre turizm konu ve kazanımlarına tablo 3’te yer

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTE ADI	5.SINIF	6.SINIF
		Kazanımlar	Kazanımlar
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	Bölgemizi Tanıyalım	Yaşadığı bölgedeki insanların yoğun olarak yaşadıkları yerlerle coğrafi özellikleri ilişkilendirir	
KÜRESEL BAĞLANTILAR	Hepimizin Dünyası	Ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder. Turizmin uluslararası ilişkilerdeki yeri konusunda bakış açısı geliştirir	
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	Ülkemizin Kaynakları		Ülkemizin kaynaklarıyla ekonomik faaliyetlerini ilişkilendirerek, bunların ülke ekonomisindeki yerini ve önemini değerlendirir.

verilmiştir.

Tablo 3. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 5. Ve 6. Sınıf Öğretim Programına Göre Turizm Konu Ve Kazanımları

Kaynak: (www. ttkb.meb.gov.tr/program)

Tablo 3’e göre, Türkiye’de örgün eğitim kapsamında turizm konularına, ilköğretim sosyal bilgiler dersinde 5.sınıflarda, “Bölgemizi Tanıyalım” ve “Hepimizin Dünyası”, 6.sınıfta “Ülkemizin Kaynakları” üniteleri içerisinde kısım kısım yer verilmiştir. Turizm konuları, hem coğrafya hem de tarih konularına ait değerleri içermektedir. Yeni programda, öğrencilere değerler kazandırılması amaçlanırken, yeterince turizm değerlerinin yer almadığı görülmüştür. Öğrencilerin, turizm değerlerini tanıması ve koruması bilinci kazandırılmasına dair programda kazanımlara daha fazla yer verilmelidir. 2005 yılı öncesindeki durum incelendiğinde, seçmeli turizm dersleri adı altında 6. 7. ve 8. sınıflarda okutulan dersler, 2005 yeni program dâhilinde müfredattan kaldırılmış ve üniteler içerisinde yeri geldikçe kullanılır hâle getirilmiştir (Karakuş, Çepni, Kılcan, 2011).

İlhan, Seker ve Kapıcı (2015) “Sosyal Bilgiler Beşinci Sınıf Ders Kitaplarında Turizm Kavramının Yeri” konulu yaptığı çalışmalarında şu sonuçlara ulaşmışlardır: Dünya ve Türkiye ekonomisi bakımından, en önemli gelir kaynaklarından biri olan

turizm sektörü, kavram olarak Sosyal Bilgiler dersinin genel amaçlarında, öğretim programda ve de incelenen kitaplarda yeteri kadar yer bulamamıştır.

Tablo 4. Lise Coğrafya Dersi Sınıf Düzeyine Göre Turizm Konuları

9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf
-	-	Bacasız Sanayi: Turizm	Ülkemizi Sembolize Eden Mekanlar
			Türkiye'nin Turizm Değerleri
			Dünya Turizminde Türkiye'nin Yeri
			Türkiye'nin Turizm Politikaları

Kaynak: (www. ttkb.meb.gov.tr/program)

Tablo 4' de Türkiye'de örgün eğitim kapsamında liselerde öğrenciler doğrudan turizmle ilgili konularla sadece 11. ve 12.sınıfta karşılaşmaktadır.

Tablo 5. Lise Coğrafya Dersi 11. ve 12. Sınıf Programında Yer Alan Turizm Kazanımları

ÖĞRENME ALANI	11.SINIF Kazanımlar	12.SINIF Kazanımlar
Küresel ortam: bölgeler ve ülkeler	Örnek incelemeler yoluyla ülkeler arası etkileşimde turizm faaliyetlerinin rolünü sorgular.	Türkiye'yi sembolize eden mekânsal değerleri, mekân algısına etkisiyle yorumlar.
Öğrenme alanı: mekânsal bir sentez: Türkiye		Türkiye'nin turizm değerlerini sınıflandırarak turizm potansiyelini yorumlar.
		Turizmden yararlanma açısından Türkiye'nin diğer ülkeler arasındaki yerini sorgular.
		Turizm faaliyetlerinin çevresel, kültürel ve ekonomik etkilerinden yola çıkarak Türkiye'nin turizm politikalarını değerlendirir.

Kaynak: (www. ttkb.meb.gov.tr/program)

Tablo 5’te, örgün eğitim kapsamında liselerde 9. ve 10.sınıflarda turizmle ilgili doğrudan konu ve kazanım bulunmamaktadır. Liselerde öğrenciler, 11.sınıf ve 12.sınıfta turizm konusu ve kazanımları ile karşılaşmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmenlerin eğitim verdikleri çevreyi tanımaları amacıyla “Öğretmen Yeterlilikleri” kitapçığında “*Öğretmen, okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerinin farkında olarak çevrenin önemli sorunlarına duyarlı olmalı ve bunları öğretim sürecine yansıtabilmelidir.*” ifadesi yer almaktadır. Yine aynı kitapçıkta ‘Performans Göstergeleri’ başlığında ise öğretmen;

- ✓ *“Bulunduğu çevreyi tanır.*
- ✓ *Bulunduğu çevrenin özelliklerini ve gereksinimlerini inceler ve kaydeder.*
- ✓ *Ders planına çevrenin özelliklerini kaydeder.*
- ✓ *Çevre gezileri planlar (müze, fabrika, doğal güzellikler vb.).*
- ✓ *Çevre gezilerini gerçekleştirir.*
- ✓ *Bulunduğu çevrenin özelliklerine göre özel alan öğretim programına farklı üniteler ya da konular ekler.*
- ✓ *Bulunduğu çevrenin sorunlarına karşı duyarlı olur” ifadelerine yer verilmiştir (URL-3, 2015)*

Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmen yeterlilikleri göz önüne alındığında, ülkemizin sahip olduğu kültürel ve doğal mirasın gelecek kuşaklara aktarılması görevini de üstlenecek olan öğretmenlerin, kendilerinden beklenen bu yeterlilikleri lisans eğitimi sırasında kazanmaları kuşkusuz önem taşımaktadır. Turizm değerinin daha iyi kavranabilmesi ve gelecek nesillerde sürdürülebilir bir anlayışın oluşması için, öğretmen adayları içerisinde, özellikle de SBÖ adaylarının ayrı bir yeri vardır.

Eğitim fakültelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerinde okutulan dersler ve ders içerikleri incelendiğinde “Türkiye’nin Turizm Coğrafyası” dersi adıyla bir dersin müfredatta olmadığı, bunun yanında öğretmen adaylarının turizm ve turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri konusunda bilgi ve farkındalık kazandırmaya yönelik bazı derslerin müfredatında bu konulara değinildiği görülmektedir. Bu

dersler arasında; Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası, Ülkeler Coğrafyası gibi dersler vardır (URL-4, 2017).

2.4. Turizmin Etkileri

Andereck, Valentine, Knopf, & Vogt. (2005) Turizmin gelişimine bağlı olarak ortaya çıkan etkileri üç kategoride sınıflandırmıştır. Bunlar; ekonomik etkiler, sosyo-kültürel etkiler ve çevresel etkileridir. Ekonomik etkileri arasında, vergi gelirinin artması, iş olanaklarının artması, ek kazanç, vergi yükü, enflasyondaki etkileri, bölgesel yönetim borçları gibi konuları kapsamaktadır. Sosyo-kültürel etkiler; geleneksel sanatların, gelenek ve göreneklerin yeniden canlanması, kültürlerarası etkileşimin artması ve kültürlerin tanınması olarak karşımıza çıkmaktadır. Çevresel etkiler ise parkların ve doğal yaşamın korunması, kalabalıklaşma, hava, su ve gürültü kirliliği ve doğal yaşamın yok edilmesi gibi etkilerden oluşmaktadır.

2.4.1. Turizmin Sosyal - Kültürel Etkileri

Turizmin bir toplum açısından büyük önemi bulunmaktadır. Turizm, bir toplumun dünya görüşünü, anlayışını ve başka ülke insanları hakkındaki düşüncelerini etkileyen sosyal bir olaydır (Sam, 1994, s.171).Turizm bir iletişim ve etkileşim olayı olduğundan, insanların potansiyelini ve yeteneğini geliştirmesini hızlandırabilmektedir. Turizmin yoğun olarak yaşandığı durumlarda, bu bireysel faaliyet farklı bir boyut kazanmaktadır. Böylece farklı ülke ve yörelerden gelen fazla sayıda turist, gittiği ülke toplumunda değişmelere yol açabilmektedir. Yani turizm, toplumsal değişme aracı olarak görülebilmektedir (Rızaoğlu, 2004, s.19).

Turizmin Olumlu Sosyal - Kültürel Etkileri

Hızla gelişmekte olan ve bütün dünyayı etkileyen uluslararası turizm faaliyetleri, farklı sosyal ve kültürel yapıların etkileşimlerinin artarak devam etmesine yol açmaktadır. Bu durum bazı tehditleri ortadan kaldırmakta, geleneksel sosyal ve kültürel yapıları birbirine yakınlaştırmaktadır. Ayrıca barış için yeni fırsatlar ortaya koymakta, farklı toplumların ve milletlerin yakınlaşmasına yardımcı olmaktadır (Brunt and Courtney 1999, s:494-495; Demirkaya ve Çetin, 2010).

Gülez (1989)'e göre “ Turizm ile farklı toplumlardan gelen bireyler birbirleri ile bilgi alışverişinde bulunur. Kültürel yapılarını daha yakından tanımaları sayesinde, oluşan dostluk ve arkadaşlıklar sonucunda, dünya barışının sağlanmasına katkıda bulunurlar. Turist kabul eden ülke halkı, turistlerle daha yoğun bir iletişime girebilmek için, kendilerini daha fazla okuma ve araştırma zorunluluğunda hissetmeleri sonucunda, eğitim ve kültür düzeylerinin yükselmesine, yeni yeni arkadaşlar oluşturmalarına ve yabancı dili öğrenme isteğinin artmasında etkili olur” şeklinde ifade etmiştir.

Turizmin Olumsuz Sosyal - Kültürel Etkileri

Kozak ve Kozak (1997)'e göre, turizmin sosyal çevre üzerindeki olumsuz etkileri üzerinde yapılan araştırmalara göre, “Ülkeye turist gelmesiyle beraber, halkın değer yapısı ve dini inanışları, giyim ve yaşam tarzları değişmeye başlamaktadır. Turistlerin ülkeye gelmesiyle beraber yabancı kelimeler ülkenin dil yapısı içinde yer alır. Sanatsal değer taşıyan eserler zarar görür. Mimaride estetik yapıların yerini uyumsuz beton yığınları alır. İnsanların müzik tercihleri değişir. İnsanların ilişkilerindeki dostluk, arkadaşlık, misafirperverlik, manevi değerler yerini çıkarlara bırakır. Halk boş vakitlerini geçirmek için bar, sinema, gece kulübü, kumarhane, disko gibi eğlence mekânlarını tercih eder. Yerel halkın turiste özenmesi, onları taklit etmesi ya da olumsuz tepki göstermesidir. Turistlerin ziyaret ettikleri ülkelerin örf adet ve geleneklerine, yaşam tarzlarına, kültürleriyle çelişen davranışlarda bulunmalarından dolayı kültürel çatışmalar meydana gelir. Turist ile turistin ziyaret ettiği ülke halkı arasında, yaşam standartlarındaki farklılık, ev sahibi halkın gelen ziyaretçileri kıskanmasına sebep olur. Bu durumda kendini turistin hizmetkârı gibi algılayabilir. Turist ile ev sahibi halk arasında ırksal farklılıkların olması, ırksal gerginliklere de sebebiyet verebilir” ulaşılan sonuçlar arasındadır.

2.4.2 Turizmin Ekonomik Etkileri

Turizm deyince akla ilk gelenlerden biri, dün olduğu gibi bugün de insanların zihnine döviz gelmektedir. Doğrudan ve dolaylı olarak, bir ülkenin ekonomik sisteminin nerdeyse her hücrelerini etkileyebilen turizm, ekonomik yönü ile ön plana çıkmaktadır. Zararlı ve yararlı etkileri hızlı bir şekilde ülke halkı tarafından hissedilebilmektedir.

Ryan (1995) turizmin doğasını anlayabilmek için bunun, ekonomik bir aktivite ve endüstri olduğunun kabul edilmesi gerektiğini belirtir. Turizm; yatırım, tüketim, istihdam, dış satım gelirleri gibi ekonomik yönleriyle önemli bir ekonomik sektördür. Turizm yatırımdan başlayarak turiste hizmetin verildiği son noktaya kadar iş olanakları sağlamaktadır. Konaklama, yeme içme, seyahat işletmeleri ile doğrudan ilgili olan turizm, gıda, ticaret, bankacılık gibi birçok sektöre talep yaratmakta ve üretimi arttırmaktadır. Artan bu talep, doğrusal olarak cari üretimi arttırmakta, gelir seviyesini yükseltmekte ve yoğun emek bu sektörde istihdamı arttırmaktadır. Ekonomik yaklaşımın yaygınlaşması, turizmin ülkelere gelir getirici ve döviz kazandırıcı özelliğinden kaynaklanmaktadır. Ekonomik ve toplum açısından insanların bir kısmını etkilediğinden, turizmin ülke ekonomilerine etkileri, çoğu zaman turizmin ekonomik açıdan ele alınıp değerlendirilmesine yol açmıştır. Ziyaretçi sayısındaki yükseliş, konaklama tesislerine duyulan ihtiyacın artması, rekreasyon ve yiyecek-içecek tesislerinin yanı sıra, alışveriş ve altyapı yatırımlarına olan ihtiyaç da buna bağlı olarak artmaktadır (Kozak ve vd. 2001, s:17-18).

Turizmin genel olarak olumlu ekonomik etkileri

Turizmin çeşitli olumlu etkileri vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: Turizm, döviz getirici, ülkenin alt yapı oluşturucu etkileriyle ekonomik büyümenin unsurlarındandır. Ekonomik etkileriyle turizm hem toplumsal yaşam şeklini değiştirirken aynı zamanda yaşam seviyesinde yükselme için katkılar sağlar. Butcher ve diğerleri (2003, s:1-2) “Turizm, ekonomik sonuçları dolayısıyla yeni meslekler yaratır ve çalışmanın niteliğini değiştirebilir. Burada önemli olan sadece turist sayısı değildir. Gelen turistlerin harcadığı paranın miktarı önemli rol oynamaktadır” şeklinde ekonomik hayata kazandıracağı değişime dikkat çekmektedir.

Olalı ve Timur (1986) turizmin olumlu etkilerini “Turizmin gelişmesi ve turizmin gelir etkisinin artması ile birlikte tarım endüstrisinde üretim kalitesi yükselir, standardizasyon sağlanır ve ürünün değeri artar. İç ve dış turizmin yarattığı ek talep ve turizm mevsimindeki kısa süreli bölgesel fiyat artışları sonucunda tarım endüstrisinin toplam hasılatı yükselir. Ayrıca turistik işletmelerin talepleri nedeniyle endüstride bir canlanma yaşanması” şeklinde ifade etmiştir. Walpole ve Goodwin’e

(2000) göre, “Turizm, ekonomik yönden gelişmenin bir aracıdır. Ağır piyasa koşulları altında ileri düzeyde sanayileşmiş ülkelerle rekabet şansı azalan, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler turizme yönelmektedir. Doğal ve kültürel zenginlikleri olan ülkeler teknolojiye olan gereksinimim daha az olması sebebiyle turizmin ülkesine ve insanına getireceği faydalardan yararlanmak istemektedir. Az gelişmiş ülkelerin turizme olan bağımlılığı, gelişmiş ülkelere göre daha fazladır”.

Turizmin genel olarak olumsuz ekonomik etkileri:

Turizmin olumlu ekonomik etkilerinin yanı sıra olumsuz ekonomik etkileri de mevcuttur. Zaten sınırlı olan su kaynaklarıyla ilgili rekabetin giderek artması, çevre kirliliğinin doğurduğu sonuçları bertaraf etmek için yapılan harcamalar, turizm yatırımları nedeniyle tarımsal alanların azalması gibi ekonomiyi olumsuz etkileri saptanmıştır (Ashley, 2000, s.19). Turizmin geliştiği yörelerde fiyat artışları, turist çekmek amacıyla yapılan kamu harcamaları (havaalanı, kanalizasyon, su şebekesi, hastane yapımı gibi) yine aynı şekilde artışa neden olur. (İlkin ve Dinçer, 1991, s:38-39).

2.4.3. Turizmin Doğal Çevre Üzerindeki Etkileri

Dünyada nüfusun hızlı bir şekilde artması, düzensiz şehirleşme, sulak arazilerin kirlenmesi, endüstrileşmenin plansız olması, kontrolsüz ve aşırı bir şekilde ziraatte kullanılan kimyasallar, önü alınamayan orman yangınları sonucu oluşan hava kirliliği, kaynakların dikkatsiz ve aşırı kullanımı, tüketimin dikkatsiz olması gibi nedenlerden dolayı doğal denge bozulmaktadır. Yine hava, toprak, su ve buralarda yaşamlarını sürdüren canlıların yanlış ve aşırı kullanım sonucunda yaşadıkları doğal ortamlar bozulmakta, başta insan olmak üzere, canlıların yaşam ortamlarının kötüleştirilmesine ve küçülmesine neden olmaktadır (Partidario, 1999, s.2).

Turizm endüstrisi temiz ekonomik unsur olarak algılansa da çevre unsurları üzerinde daha fazla olumsuz etkileri de olmaktadır. Turizm sektörü doğal varlıkların sergilendiği güzellikler, dinlenme, sağlık, spor, bilim ve eğlence faaliyetlerine uygun ortamlardır (Dindar. 2002, s.264). Arazi kullanımı üzerinde baskı yapan yoğun ve kalabalık nüfus beraberinde çevre sorunları da getirmektedir.

Turizmin doğal çevre üzerindeki olumlu etkileri:

Trol vd. (2005, s.68) Turizmin çevre üzerinde çeşitli olumlu etkilerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Bunlar “Turistler tarafından ziyaret edilen bir yörede, çevreye daha fazla özen gösterildiği gözlenmektedir. Bu anlamda birçok ülke, doğal çevrenin korunmasına yönelik önlemler almaktadır. Çünkü uluslararası turizm talebinin arttırılabilmesi ve bu talebin sürekli kullanılabilmesi, çevresel değerlerin varlıklarını sürdürmelerine bağlıdır”. Mansuroğlu (2006, s.36) “Turizm ile birlikte doğal, arkeolojik ve tarihi alanların korunması, çevre kalitesinin iyileştirilmesi, çevrenin değerinin artırılması, altyapı olanaklarının geliştirilmesi ve çevrenin ön plana çıkarılması mümkün olabilmektedir” şeklinde belirtmişlerdir.

Karadeniz (2004, s.38) ve Alavalapati ve Adamowicz (2000, s:189-190) Turizm, “Çevrenin korunmasına ve kalitenin artırılmasına önem verilmesini sağlar. Çevre, turizme para kazandırdığından, turizmin hizmetine sunmak amacıyla pek çok ülke, ulusal parklarını, doğal ve tarihi değerlerini özenli bir şekilde korumaktadır” şeklinde ifade etmişlerdir.

Turizmin doğal çevre üzerindeki olumsuz etkileri:

Turizmin doğal çevre üzerinde olumsuz etkilerinden birisi doğal manzaranın bozulmasıdır. Doğal güzeleğe sahip birçok kıyı, beton otellerin yapılmasıyla doğal güzellikleri zarar görmektedir. Böylece arkeolojik ve tarihi değerlerle uygunsuzluk oluşturmaktadır (Davies ve Cahill, 2000, s.7). Doğal çevre üzerinde turizmin gözlenen diğer bir etkisi ise bölgesel flora (bitki örtüsü) ve fauna (hayvan topluluğu) yapısı üzerinde olmaktadır. Bu zararlar; turistik yürüyüşlerde yuvalarda bulunan yumurtalara turistlerin dokunmaları veya onları almaları o hayvanların nesillerini tehlikeye atmaktadır. Ormanların tahrip edilmesi, avlanmaların ormanlık alanlarda yapılması, bitki örtüsüne ve yabani hayvan nesline zarar vermesi olarak sayılabilir. Avlanma sonucu bazı hayvan türlerinin soyu tükenmek üzeredir. Bu durum hayvanların doğal yaşamlarında bozulmalara, bitki örtüsünün tahrip görmesi sonucu dolaylı olarak da erozyona sebep olmaktadır (Hofman, 2000, s:5-6).

Güneş, kum, dağlar sadece bir ülkenin doğal kaynakları değildir. Arkeolojik, tarihi, kültürel varlıkların zenginliği ve çeşitliliği de önemli kaynaklardır. Yerleşim yerlerinin dengesiz dağılımı, sanayinin kontrolsüz gelişimi önemli turistik zenginliği yok etmektedir. Birçok ülkede sanayileşmeyle birlikte çevre sorunları meydana gelmiştir. Olumsuzluklar karşısında çevreyi korumaya yönelik tedbirler giderek yaşam kalitesinin yükseltilmesi anlayışı içerisinde irdelenmeye başlanmıştır (Bulut, 2000, s.161).

Artan turistik tesisler hayvan topluluklarının yaşam alanını sınırlamakta ve hava kirliliğine sebep olmaktadır (Holden, 2003, s.96; Pınar, 1993, s.16). Turizmle birlikte, nüfusun belli alanlarda yoğunluk göstermesi, çarpık kentleşmeye neden olmaktadır (Güler ve Çobanoğlu, 1994, s.22). Turistik bölgelerdeki ihtiyaçların giderilmesi nedeniyle yapıların, otopark gibi oluşumlarla, görsel güzelliklerinin değişmesi, sahillerde pis su atıkları nedeniyle yosun oluşumunun artması, televizyon antenleri veya güneş enerji panel ve depoları görüntü kirliliğine neden olmaktadır (Demircioğlu, 1997, s.137).

2.5. Turizm Türleri

Günümüzde turizm oldukça gelişmiş bir sektör olarak farklı turizm türlerini içermektedir. Aynı zamanda bu turizm türleri zaman içerisinde sürekli değişmekte ve aralarına yeni turizm türleri eklenmektedir. Her turizm türü farklı ülkeler ve bölgeler için önem arz etmekte, zaman içerisinde kimi turizm türlerinin önemi ve sektördeki payı artarken kimi turizm türlerinin azalmaktadır. Turizm türleri, turizm faaliyetine katılan kişi sayısına, katılanların yaşlarına, katılanların amaçlarına, katılanların sosyo-ekonomik durumlarına ve ziyaret edilen yere göre sınıflandırılabilir (Kozak, 2008).

2.5.1. Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Türleri

İç Turizm: Bireylerin kendi ülke sınırları içerisinde turizm faaliyetlerine katılmalarına iç turizm denir. İç turizm, bireylerin ülkelerindeki turizm potansiyelini görmeleri ve tanımaları bakımından önemlidir (Oğuzsoy, 2008, s.18).

Dış Turizm: Bireylerin turizm çeşitlerinden bir veya birkaçı sebebiyle kendi ülkeleri dışında bir ülkeye seyahat etmelerine dış turizm denir Dış turizmin özelliklerinden en önemlisi döviz getirici etkisinin olmasıdır (Oğuzsoy, 2008, s.18).

2.5.2. Katılanların Yaşlarına Göre Turizm Türleri

Gençlik turizmi, orta yaş turizmi, üçüncü yaş turizmi olarak sınıflandırılmaktadır. Gençlik turizmi, genç olarak nitelendirilen 5-25 yaş arası kişiler tarafından gerçekleştirilen turizm çeşididir.

Orta yaş turizmi, 25-60 yaş arası insanlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu gruptakiler yaş dönemleri gereği, çalışma koşullarına, ailevi koşullara bağlı olarak temel karakteristikleri olan bir turizm çeşididir.

Üçüncü yaş turizmi, 60 yaş ve üzeri kimselerin daha çok boş zamanlarının olması, belirli maddi imkân ve sorumluluklarının azalmasıyla şekillenen bir yapıda gerçekleştirilen turizm çeşididir (Usta, 1980, s.52).

2.5.3. Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Türleri

Sosyal Turizm: Maddi olarak ve sosyal açıdan zayıf durumda olan esnaflar, çiftçiler, işçiler, memurlar, emekliler, gençler, engelliler, gibi bireylerin bir takım özel önlemler ve teşvik uygulamaları ile turizm faaliyetlerine katılımının desteklendiği türdür (Kozak vd., 2008, s:15-16).

Lüks Turizm: Yüksek gelirli bireylerin katıldığı, genelde ülkeler ve kıtalar arası yapılan konforlu turizm etkinliğidir (Kozak vd., 2008, s.30).

2.5.4. Katılan Kişi Sayısına Göre Turizm Türleri

Bireysel katılım esas olduğu turizm faaliyetlerine, organizasyonun önceden yapılması esasına göre ve çeşitli toplumsal grupların baz alınmasına göre bireysel, kitle ve grup turizmi şeklinde sınıflandırılmaktadır (Balino ve diğerleri, 1999, s.11; Kozak vd., 2008, s:11-12).

2.5.5. Katılanların Amaçlarına Göre Turizm Türleri

Mc Instosh (1980) katılım amaçlarına göre turizmi, “En kapsamlı gruplama olup, insanları seyahate iten sebepler baz alınmaktadır. Geniş gruplamayı burada yapmak mümkündür, çünkü insanları seyahate iten çok farklı amaçları olmaktadır. Fiziksel motivasyon faktörleri, kültürel motivasyon faktörleri, iş bağlantıları ve eğitim, akraba ve arkadaş ziyaretleri” şeklinde sınıflandırmaktadır.

2.5.6. Alternatif Turizm Türleri

Çok çeşitli türleri vardır. Kitle turizminin sebep olduğu olumsuzları engellemek temel amaçtır. Alternatif turizm türleri genel olarak şu şekilde sıralanabilir (Eadington, W. R., & Smith, V. L. 1992).

Kültür turizmi: Değişik kültürleri görmek ve tanımak için yapılan konaklama ve seyahatler bu sınıfa girer. İnsanlar eski medeniyetlerin ya da kültürlerin izlerini görmenin yanı sıra kendi kültürleri dışındaki kültürlerle de ilgi duymaktadırlar (Arınç, 2002, s.101).

Av turizmi: Şafak (2003) av turizmini “Av ve yaban hayatı kaynaklarının denetim altında yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulmasını, bu kaynakların turistik açıdan değerlendirilerek ülke turizmine ve ulusal ekonomiye katkıda bulunmasını amaçlayan etkinlikler” olarak tanımlamıştır.

Golf turizmi: Golf, gittiği her yere büyük gelir getirmektedir. Turistlerden golf oynamak için ülkeye gelenler, diğer turiste oranla çok harcama yapmaktadır (Haydu ve Hodges, 2002, s.3).

Dini Turizm (İnanç Turizmi):Kutsal mekânların ziyaret edilmesi esastır. Dini duyguları tatmin etmek, dini gereklilikleri yerine getirmek amaçlanmaktadır. İnsanları o mekâna çeken sebep ibadetin o mekâna has olmasıdır (Tunç ve Saç, 1998, s:24-26).

Mağara turizmi: Mağaralarda turizm faaliyetleri içerisinde özellikle görsel, bilimsel ve sportif maksatlı ziyaretler yapılmaktadır. Günümüzde gerekli alt yapı çalışmaları tamamlanmış, ışıklandırma ve yürüyüş yolları tamamlanmış ve her yaştan insanın ilgisini çekmektedir. II.Dünya Savaşı'ndan sonra mağara turizmi gelişmeye başlamış bir turizm dalıdır (Tokmak, 2003, s.10).

Kongre, seminer, toplantı turizmi: Konferans, eğitim, toplantı gibi organizasyonları kapsamaktadır. Bu faaliyetlere katılanlar, etkinliğin gerçekleştirildiği yöredeki çeşitli hizmetlerden yararlandıkları için yöreye ekonomik katkı sağlar. Özellikle kongre turizmi turizm sezonunun uzatılmasında etkilidir (Gartner, 1996, s.318).

Spor turizmi: Kişilerin basketbol, futbol, dağ tırmanışı, doğa yürüyüşleri, rüzgâr sörfü, bot yarışları vb. çeşitli sportif etkinliklere katılmalarıyla ortaya çıkan bir turizm çeşididir. Bölgenin geleneksel yarışlarına ait etkinliklere katılım yüksektir (Tezcan, 2004, s.24).

Sağlık turizmi: Bu turizm türünde insanlar sağlıklarını korumak ve bozulan sağlıklarını tedavi etmek amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunur. İklim, doğal su kaynakları ve doğal ortam tedavi amacıyla kullanılır (Gartner, 1996). Kılıçarslan ve Aydınözü (2000) termal turizm ile ilgili, “Turistik aktivitenin oldukça çeşitlendiği günümüzde yeni turistik çekim alanları haline gelmiştir. Termal turizm, değişik yararlanma şekilleri olan önemli bir turistik faaliyettir. İçine; soğuk sularının içilmesi, banyo yapmak ve çamur banyosu şeklinde kür yöntemlerini kapsayan su tedavisi ile dinlenme ve eğlenmeyi kapsar” şeklinde belirtmişlerdir.

İş turizmi: Bir anlamda ticaret amaçlıdır. Fuarlar, panayırılar ve sergilerle ilgili etkinlikleri kapsamaktadır. Bu turizm çeşidinde, her tür hizmet paket halinde katılımcılara sunulmaktadır. Bir taraftan ülkenin ürünleri tanıtılırken diğer yandan turistlere konaklama ve eğlence imkânları sağlanır (Bayer, 1992, s.25).

Ekoturizm: Doğal yerlere yapılan, doğal çevreyi koruma, yerleşik toplumların bütünlüğüne ve varlıklarına saygı duyma, yöre halkının kültürünü tanıma, doğal çevrenin korunması amaçlanarak yapılan turizm türüdür. (Kontogeorgopoulos, 1999, s.318).

2.6. Kastamonu, Kırşehir ve Antalya Turizmi Hakkında Genel Bilgiler

Araştırmanın yürütüldüğü; Kastamonu, Kırşehir ve Antalya illerinin tarihi, kültürel ve çevresel turistik değerlerine ilişkin bilgiler ile turizm verileri şöyledir.

2.6.1. Kastamonu

Ülkemizin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Kastamonu “Evliyalar Şehri” olarak da tanınır. 19 ilçesi vardır. Ulu Önder Atatürk'ün şapka inkılabını başlattığı yerdir. Turizm destinasyonu açısından sağlaması gereken birçok özellik mevcuttur. 2016 yılın verilerine göre şehrin nüfusu 374.030'dur. Ortama bir genişliğe sahip olan Kastamonu'nun yüzölçümü 13.136 kilometrekaredir (URL-5, 2016). Doğusunda Sinop, batısında Bartın ve Karabük, güneyinde Çankırı, güney doğusunda Çorum ili ve kuzeyi Karadeniz ile çevrilidir. Karadeniz'e 170 km'lik bir sahil bandı ile deniz turizmi açısından da potansiyel taşımaktadır. Ülkemizin kayak tesisi açısından, önemli bir merkezi olan Ilgaz Dağı Kastamonu sınırları içerisinde (Evliyaoğlu, 1994: s.141).

Şehrin adını Bizans hanedanı Komnenoslar tarafından inşa edilen ve halen de turistik amaçlı hizmet veren kaleden aldığı belirtilmektedir. Latince Komnenos Kalesi anlamında “Kastr Komneni” olarak belirtilen yerleşme, Bizans döneminin sonuna doğru, Kastamonia ve Kastamon, Candarogulları döneminde de Kastamoniya adıyla da anılmış, ardından Kastamonu şeklinde son halini almıştır. Ele geçen buluntulara dayanılarak tarihi Paleolitik Döneme dayandığı düşünülmektedir. Yöreye daha sonra Hititler, Persler, Makedonlar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular, Çobanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlılar hâkim olmuşlardır (Evliyaoğlu, 1994, s.142).

“Kastamonu Anadolu'nun Türkleşme süreci içerisinde Türklerin ilk olarak gelip yerleştiği yerlerdendir. Anadolu Malazgirt savaşıyla sadece Türkleşme süreci değil aynı zamanda bir İslamlaşma sürecine de girmiştir. Bunun neticesinde Anadolu'nun pek çok yerinde olduğu gibi, Kastamonu'da da ilk Türk-İslam eserleri verilmiştir. Şehir kısa süre içerisinde bir kültür ve inanç merkezi olmuş; Selçuklu, Çobanoğulları (Atabeyler), Candaroğulları ve Osmanlı dönemlerinde çok sayıda dinsel yapı inşa edilmiş bu da günümüzde şehrin inanç turizmi yönüyle zengin bir potansiyelinin

olmasını sağlamıştır. Özellikle şehrin “Evliyalar kenti” olarak adlandırılması boşuna değildir. Kastamonu’da bulunan sayısız türbe ve mezarlar bu nitelemenin haklılığını doğrulamaktadır” şeklinde Kastamonu’nun dini turizm açısından da önemli potansiyel taşıdığını belirtmişlerdir (İbret vd., 2015, s.247).

Doğal ve kültürel değerler açısından da zengin bir yerleşim alanıdır. Önemli doğal zenginlikleri arasında; Ilgarini mağarası, Küre Dağları Milli parkı, dünyaca ünlü Valla Kanyonu, Ilgaz Dağı, kaya mezarları, Osmanlı-Türk sivil mimarisine ait tarihi konakları, Selçuklu ve Osmanlı dönemine ait tarihi ve mimari özellikleri olan cami, medrese, konak vb. yapıları mevcuttur. Son zamanlarda gününbirlik dini turizm turları ve Ilgaz Dağı’ndaki turistik yatırımlarla birlikte 2000’li yılların başından itibaren bölgeye yönelik turizm faaliyetleri artmaya başlamıştır.

2.6.2. Kırşehir

İç Anadolu Bölgesi’nde yer alan ilin nüfusu 230.742’dir ve 6.570 km² yüz ölçüme sahiptir. Tarihte Selçuklularla beraber önem kazanmaya başlayan Kırşehir adının "Parnassos" ya da "Makissos" olduğu düşünülmektedir. Hititler zamanında Kırşehir havzasına "Ahiyuva" ülkesi denilmekteydi. Roma ve Bizans döneminde ise "Kapodakya" olarak tanımlanmıştır. Çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Şehir doğal ve tarihi birçok değere sahiptir. Zengin yeraltı kaynakları, termal suları mevcuttur. Bozkır görünümünde olan şehre Hititler, Frigler, Persler, Makedonyalılar, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklu ve Osmanlılar hâkim olmuştur (URL-6, 2016).

Anadolu’nun ticari ve ekonomik faaliyetinde yüzyıllarca etkili olmuştur. Ahilik geleneği, 13.yy.’da Kırşehir’de başlamıştır. Medeniyetin merkezi olan Anadolu’nun ortasındadır. Tarihi ve coğrafi konumu sebebiyle günümüze kadar birçok kültür ve medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Şehrin kentleşmesi 13. yy. da Selçuklular zamanında başlamıştır. (URL-6, 2016).

Önemli tarihi eserleri ve doğal güzellikleri arasında; “Seyfe Gölü Kuş Cenneti, Kırşehir Müzesi, Mucur Yeraltı Şehri - Mucur İlçe Merkezi, İnlimurat Yeraltı Şehri, Çağırkan Kale Höyük, Merkez Kalehöyük, Hashöyük, Dulkadirli İnli Murat Yeraltı Şehri, Kalehöyük, Mucur Yeraltı Şehri. Önemli tarihi kalıntılardır. Cacabey

(Medresesi) Cami, Ahi Evran Camii ve Türbesi, Lala (Lale) Camii, Alaaddin Camii Kapucu Camii, Çarşı Camii, Aşıkpaşa Türbesi, Cacabey Türbesi, Süleyman Türkmani Türbesi, Muhterem Hatun Türbesi, Yunus Emre Türbesi” yer almaktadır (URL-7, 2016).

2.6.3. Antalya

Türkiye’nin en kalabalık 5. ili olan Antalya Akdeniz bölgesinin batısında yer almaktadır. 2016 yılı verilerine göre 2.328.555 nüfusa sahiptir. Yüzölçümü ise 20.909 kilometrekaredir. Nüfus yoğunluğu ise 109/km²’dir. (<http://www.nufusu.com>Antalya-nufusu Erişim Tarihi: 25 Aralık 2016). İlkçağlardan günümüze kadar sahip olduğu iklimi, doğal ve tarihi güzellikleri ile uygarlıklara ve kültürlere ev sahipliği yapmıştır. Türkiye’de turizm sektörünün yükselişe geçmesiyle, ülkemize gelen ziyaretçilerin en çok talep ettiği bir merkez haline gelmiştir. Fakat bu kaynaklardan bazıları diğerlerine göre ön plana çıkarak, yörenin kitle turizminin bir parçası haline dönüşmüştür. Bundan dolayı plansız ve hızlı gelişim, şehrin sahil kesimlerinde yoğunlaşmış ve Antalya kıyılarına otel ve tesisler yapılarak beton yığını haline dönüşmüştür. Antalya’nın turizm faaliyetlerini bütün bir yıla yayılması için; sportif amaçlı turizm, kongre turizmi, üçüncü yaş turizmi, kış sporları turizmi gibi alternatif turizm faaliyetlerine yönelmiştir (Köksal, 1994, s:76-77).

İncil’de adı geçen ve Aziz Pavlus’un da ziyaret ettiği sanılan yerler arasında olan Antalya’da kutsal Noel Baba Patara’da doğduğu sanılmaktadır. Noel Baba Kale denen bölgede yaşamış ve ölmüştür (Antalya Turizm Envanteri, 1997, s.188). Selçuklular dönemine ait Yivli Minare, eskiden Meryem Ana adına yapılmış bir kilise iken camiye çevrilen Kesik Minare, Karatay Medresesi, Tekeli Mehmet Paşa Cami ve kültürel açıdan da üç kapılar gelmektedir (Antalya Turizm Envanteri, 1997: s:31-32).

2.7. Konu İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Turizm ve etkileri konusunda SBÖ adaylarına yönelik yapılan sınırlı sayıda akademik çalışma bulunmakla birlikte, yerel halkın turizme bakış açısı ve turizmin

ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkileri konusunda son dönemlerde yapılmış çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalara kronolojik olarak yer verilmiştir.

Koca ve Bulut (2016) yaptıkları çalışmada, tekil tarama modeli kullanılarak SBÖ adaylarının, turizmin etkilerine ilişkin olumlu-olumsuz algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. SBÖ adaylarının turizme ilişkin algılarının ortaya çıkarılabilmesi amacıyla Bilim ve Özer (2013) tarafından geliştirilen ölçme aracı kullanılmıştır. Araştırmada öğretmen adaylarının, genel olarak turizmin ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerine ilişkin olumlu algıya sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca SBÖ adayları turizm sektörünün gelişmesine yönelik yapılacak yatırımların arttırılmasını olumlu karşılamaktadır. Öğretmen adaylarının turizmin etkilerine ilişkin görüşleri maddeler bazında incelendiğinde ise turizmin; fiyatların artmasına, yerel halkın olumsuz etkilenmesine ve trafik yoğunluğunun artmasına neden olduğu yönünde bazı olumsuz algılara sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Cinsiyet açısından, öğretmen adaylarının turizme ilişkin algıları ele alındığında, olumlu algılanan sosyo-kültürel etkiler ve olumsuz algılanan çevresel etkiler boyutunda kızlar lehine anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kervankıran ve Bulut (2015) yaptıkları çalışmada, Antalya'nın merkezindeki yerel halkın turizm algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Antalya ili merkez ilçelerinde yerel halkla gerçekleştirdiği çalışmada, toplam 464 kişiye anket uygulamıştır. Çalışma sonuçları “ Halk nitelikli turist gelmesini istemektedir. Antalya'nın kontrolsüz bir biçimde büyümesi bir takım çevre sorunlarına neden olmaktadır. Turizm faaliyetleri halkın yaşam standartlarını artırmaktadır. Turizm politikaları doğal kaynakların sürdürülebilirliğini destekler nitelikte olmadığı” şeklindedir.

Ablak, Dikmenli, Çetin (2014) yaptıkları çalışmada, Sosyal Bilgiler Eğitimi ve Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıftaki öğretmen adaylarının Kırşehir ilinde bulunan tarihî ve kültürel turizm değerleri hakkındaki tutumlarını, farklı değişkenler açısından belirlemeye çalışmışlardır. Araştırma, 205 sınıf öğretmen adayı ve 118 sosyal bilgiler öğretmen adayı olmak üzere toplam 323 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlara göre; sosyal bilgiler öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören

öğretmen adaylarının, sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarına göre tutum puanları daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca 4. Sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının diğer sınıflarda öğrenim gören adaylara nazaran tutum puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çetin ve Gürgil (2014) Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerin, yaşadıkları kentte bulunan doğal ve kültürel turizm değerlerine yönelik, farkındalık düzeylerini belirlemek için yaptıkları çalışmalarında; "Üniversite öğrencilerinin, Bartın ilinin doğal ve kültürel turizm değerlerine yönelik tutumları cinsiyet ve öğrenim gördükleri bölümler açısından farklılık göstermekte, katılımcıların doğal ve kültürel turizm değerlerine yönelik bilgi düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin bilgi düzeyi, fen bilgisi öğretmenliği bölümünde okuyanlara göre daha yüksektir. Katılan ikinci sınıf öğrencilerinin söz konusu değerlere yönelik bilgi düzeylerinin birinci sınıfta öğrenim görenlere oranla daha yüksek olduğu" sonucuna varılmıştır.

Güneş (2014) yaptığı çalışmada, yörenin yerlisi olup olmama durumuna göre (doğum yeri) yerel halkın turizmin gelişimine yönelik algısı ve desteğini incelemiştir. Bu amaç doğrultusunda, Antalya merkezde ikamet eden 570 kişiden oluşan bir örnekleme anket çalışması uygulanmıştır. Yörenin yerlisi olan katılımcılar turizm gelişimine daha olumsuz yaklaşmakta ve turizm gelişimini yörenin yerlisi olmayan bireye göre daha az desteklediği, ilköğretim ve lise mezunu olan bireylerin turizm gelişimine yönelik algısı daha olumsuz ve turizm gelişimine yönelik desteği daha düşük seviyede olduğu, eğitim seviyesi düşük düzeyde olan katılımcıların turizmin ekonomik getirilerinden daha az yararlandıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca eğitim seviyesi yükseldikçe turizm gelişimine yönelik algının olumlu yönde geliştiğini ve turizme yönelik desteğin sahip olunan olumlu algı doğrultusunda arttığı araştırma sonuçları arasındadır. Gerçekleştirilen çalışmada yerel halkın turizm gelişimine yönelik algısı ve desteği bölgede geçirdikleri ikamet süresine göre farklılık göstermektedir. Yaşam süresi daha uzun olan bireylerin yaşam süresi daha kısa olan bireylere göre turizm gelişiminin pozitif etkilerine yönelik algıları daha olumsuz iken

turizm gelişimi kaynaklı negatif etkilere yönelik algıları daha yüksek ve bu doğrultuda turizm gelişimine verdikleri desteğin daha düşük olduğu görülmüştür.

Bilim ve Özer (2013) tarafından yaptıkları çalışmada, yerel halkın turizm gelişmesi ve turizme bakışı hakkında, düşüncelerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Katılımcılar, turizmin bir yandan bölgede iş imkânı sağlama ve yatırım alanları oluşturma bağlamında olumlu katkı sağladığını belirtirken, diğer yandan fiyatları yükseltmesiyle negatif etki yaptığını ifade etmişlerdir. Katılımcılar, turizmin kültürel faaliyetleri çeşitlendirdiği, sosyo-kültürel yapıyı olumsuz etkilemeyeceği konusunda olumlu görüş ifade etmişlerdir.

Değerliyurt vd. (2013) Diyarbakır’da yaptıkları çalışmada; yöredeki kültür turizmine yönelik ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerin coğrafya öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesini sağlamışlardır. Sonuç olarak, kültür turizmine yönelik faaliyetlerin yörenin imajına olumlu etki edeceği ve kalkınmasında fayda sağlayacağını belirtmişlerdir.

Özdemir ve Kervankıran (2011) Afyonkarahisar’da yerel halkla yaptıkları çalışmada, turizmin doğaya, tarihe ve ekonomiye etkisinin olup olmadığını belirlemeye çalışmışlardır. Turizmin bu etkilerini belirlerken anket çalışmasına yer vermişlerdir. Ankette yerel halkın turizmi algılama biçimleri, tatil alışkanlıkları, yerel halkın turizme açıklığı ve ilde turizmin gelişmesi için yapılması gerekenleri ortaya koymaya çalışmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre “ Yerel halkın genel olarak, günümüze kadar turizmin ildeki gelişim sürecine olumlu yaklaştığı, ilin doğal, tarihi ve kültürel potansiyelinin turizmin gelişimine müsait olduğundan, turizm yatırımlarının artması gerektiğini düşündüğü görülmüştür. Ankete katılanların büyük bir çoğunluğuna göre, turizm ilin ekonomik olarak canlanmasında ve sosyo-kültürel gelişiminde önemli etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Turizmdeki gelişmelerle birlikte şehirde bazı olumsuz çevresel etkiler de meydana geldiği” araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Karaman ve Avcıkurt (2011)’de turizmin sosyal ve kültürel etkilerini tespit etmek için Samsun’da bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada “ Yöre halkı, geleneklerinde

değişimlere sebep olduğunu, dini inanışlarını etkilediği, ahlaki dejenerasyonlara yol açtığı, zararlı bir takım alışkanlıkları arttırdığını belirtmiştir. Sanat eserlerinin korunmasını sağlamak gibi yararlı etkilerinin olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca turizm, yerel halk tarafından gerekli bir etkinlik olarak desteklendiği” sonucuna varılmıştır.

Doğan ve Üngören (2010) Alanya’da yaşayan insanlar üzerinde yürüttüğü çalışmada, turizmin sosyal ve kültürel etkilerini belirlemeye çalışmıştır. Bunun için halkın bakış açılarını belirlemek için 26 soru yönelmiştir. Sonuç olarak Alanya halkı turizmi, “Sosyal tehdit, kültürel tehdit, Türkçe’ye tehdit, turizme sosyal tepki ve turizmin sosyo-kültürel katkısı” olmak üzere beş ana temada gruplandırmıştır. Araştırma sonuçları “Alanya halkının turizmin sosyokültürel etkilerine ilişkin algılamalarının eğitim, medeni durum, meslek ve turizmle bağlantı gibi demografik değişkenlere bağlı olarak değişiklik gösterdiğini” ortaya koymaktadır.

Baykan (2007) Ürgüp’te yürüttüğü çalışmada yerel kültür üzerindeki turizmin etkilerinin tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırma sonuçları, “ Gelen turistlerin, yöre halkının dini inançları üzerinde fazla etkili olmadığı, turizm faaliyetlerinin genel olarak dinsel değerleri tamamen zedeleyici bir boyutta yaşanmadığı” şeklindedir.

III. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma sürecinde kullanılan yöntem, ölçme araçlarına ait bilgiler ile araştırmanın kapsam ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma hem nitel hem de nicel verilerin birlikte kullanıldığı bir çalışma olduğundan, araştırma modelinde karma araştırma deseni ve çalışmada kullanılan yakınsayan paralel desen hakkında bilgi verilmiştir.

Karma araştırma deseni, bu desende nitel ve nicel veriler birlikte kullanılır. Bu şekilde kullanılmasındaki amaç, araştırma sorularının yanıtını bulmak ve bunu sağlam temellere dayandırabilmektir. Sosyal bilimlerde etkili şekilde kullanılan karma araştırmanın diğer araştırmalardan en büyük farkı zenginliğidir. Çünkü bu araştırmada sadece sayılara ya da sadece kelimelere yer verilmez. Hem sayısal hem de sözel veri, analiz ve ifadelerle araştırma güçlü ve etkili bir hale getirilir (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Büyüköztürk vd. (2013) göre nicel araştırmaları, “sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri aracılığıyla sosyal olguları inceleyen ve bu olgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini ortaya koyarak sosyal düzenin kanunlarını keşfetmeyi amaçlayan araştırmalardır. Başka bir ifadeyle, önceden oluşturulmuş olan hipotezleri sınamak amacıyla, geniş çaplı örneklemlerden nicel veriler toplayan, bu verileri istatistiksel olarak çözümleyen ve bulgularını genelleme amacı taşıyan araştırmalardır. Nitel araştırma araştırmacının kendiliğinden, doğal olarak oluşan olguları tüm karmaşıklığı içinde incelemesi, irdelemesidir. Karma yöntem araştırmaları nitel ve nicel yöntemlerin basit bir birleşimi değil bunların güçlü yanlarının birbirini destekler nitelikte kullanıldığı kapsamlı entegrasyon çalışmalarıdır” şeklinde belirtmiştir. Creswell ve Crack (2011)’a göre karma araştırmanın kullanılma nedenleri aşağıdaki başlıklar halinde ifade etmiştir.

- Tek bir veri kaynağının yetersiz olmasına karşı doğan ihtiyaç
- Başlangıçtaki sonuçların açıklanma ihtiyacı
- Araştırma bulgularını genelleme ihtiyacı
- Bir araştırmayı ikinci bir yöntemle ele alınıp geliştirilmesine duyulan ihtiyaç
- Kuramsal çerçeveyi en iyi biçimde kullanılmasına duyulan ihtiyaç
- Çoklu araştırma aşamaları boyunca araştırmanın amacını anlama ihtiyacı

Bu çalışmada araştırmacı, araştırmayı zengin ve anlaşılır hale getirmek için, tek veri kaynağı yetersiz olduğundan Kastamonu, Akdeniz ve Ahi Evran Üniversitesi'nde eğitim gören SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini algılarını belirlemek amacıyla karma araştırmayı kullanmıştır. Ayrıca araştırma sorularını en iyi şekilde cevaplayabilmek ve çalışmayı kolay şekilde yönetebilmek için, karma araştırmalarda en çok kullanılan desenlerden biri olan Yakınsayan Paralel Desen tercih edilmiştir.

Yakınsayan paralel desen, Karma araştırmalarda en sık kullanılan desendir. Bu desenin amacı, araştırmaya ilişkin tamamlayıcı veriler toplamak ve araştırmayı daha iyi hale getirmektir. Bu desen, süreci destekleme ve doğrulama için, araştırmanın nicel istatistik sonuçlarını nitel bulgularla doğrudan karşılaştırması ve çeliştirmesiyle yöntemleri üçgenlemek istediği zaman kullanılır. Nicel yöntemlerle geniş örnekleme ulaşarak ve genellenebilir sonuçlara yer verebilmek için de kullanılabilir. Kullanılan nitel yöntemlerin amacı ise daha küçük örneklem boyutunun üzerinde çalışarak, ayrıntılara yer verip, derinlemesine betimleme yapmaktır. Bu noktada nitel ve nicel veriler birbirini destekleyebildiği gibi, aralarında farklılıklar da olabilir. Araştırmacı iki yöntem arasındaki tüm ilişkiyi olduğu gibi yansıtarak iki yöntemi birbirlerinin tamamlayıcısı şeklinde görmelidir. Bu desenin diğer amaçları da, nicel sonuçlarla nitel bulguları açıklamak, bir olgunun tam olarak anlaşılmasını geliştirmek için nicel ve nitel sonuçları birbirini tamamlayıcı şekilde sentezlemek ve bir sistemdeki çok sayıda seviyeyi karşılaştırmaktır (Creswell & Clark, 2011).

3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmada, birbirinden farklı iki araştırma modeli kullanıldığı için iki farklı çalışma grubu bulunmaktadır.

Nicel çalışma grubunu, “2015-2016 eğitim öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Ahi Evran Üniversitesi’nin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünün 1. 2. 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 645 öğretmen adayı” oluşturmaktadır. Çalışma öncesinde, Kastamonu Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi’nden çalışma için gerekli izinler alınmıştır. Bu üniversitelerde öğrenim gören SBÖ adaylarından Kastamonu Üniversitesi’nde 373, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi’nde 310, Antalya Akdeniz Üniversitesi’nden 310 toplam 997 kayıtlı öğrenciden araştırmaya katılmayı kabul eden 645 SBÖ adayına anket uygulanmıştır.

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme kullanılmıştır. Şimşek ve Yıldırım (1999) tipik durum örneklemesini “araştırmacı yeni bir uygulamayı veya bir yeniliği tanıtmak istiyorsa, bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğin olduğu bir dizi durum arasından, en tipik bir veya birkaç tanesini saptayarak bunları çalışabilir. Buradaki amaç tipik durumları seçerek evrene genelleme yapmak değildir. Amaç, ortalama durumları çalışarak belirli bir alan hakkında fikir sahibi olmak veya bu alan, konu, uygulama veya yenilik konusunda yeterli bilgi sahibi olmayanları bilgilendirmektir” şeklinde açıklamıştır.

Bu nedenle inanç turizmi, kültür turizmi ve deniz turizmi potansiyeline sahip SBÖ adaylarının eğitim gördüğü Kastamonu, Kırşehir ve Antalya illeri çalışmaya dâhil edilmiştir. İnanç turizmi açısından önemli bir yere sahip Kastamonu “Evliyalar Şehri” olarak da anılmaktadır. Birçok âlim ve evliyanın türbe ve mezarları bulunmaktadır (Yaman, 2003, s.13). Anadolu’da önemli inanç turizmi merkezleri denildiğinde “İstanbul, Konya, İznik, Antakya ve Şanlıurfa akla gelen ilk şehirlerdir. Bu şehirlere, özellikle sahip olduğu İslam inanç eserleriyle Kastamonu da dâhil edilmelidir (İbret, vd. 2015).

Binlerce yıldır çeşitli uygarlıklara sahne olan Kırşehir ili, çeşitli tarihi eserleri, yeraltı şehirleri ve doğal güzellikleri ile de dikkat çekmektedir. Osmanlı döneminde Ahiliğin merkezi olmuştur. Geçmişten günümüze birçok devlete ev sahipliği yapmış, kültürel öneme sahip birçok eser mevcuttur. Halk müziği kültürü açısından Dünya ve ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Anadolu halk müziğinin yanında, coğrafi özellikleri, etnisite ve yöresellik bağlamında çok fazla ayrıntıya sahiptir

(URL-6, 2016). Deniz turizmi açısından önemli bir yere sahip olan Antalya, Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin %30'unu ağırlayıp, 2015 yılında G 20 Zirvesi ve Expo 2016'nın da ev sahipliğini yapmıştır. Ülkemizde 444 tane bulunan mavi bayraklı plajdan 201 tanesine sahip olarak deniz turizminde önemli bir potansiyel olmasından dolayı araştırmaya dâhil edilmiştir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2015).

Nitel çalışma grubu, nicel verilerin toplandığı Kastamonu Üniversitesi'ndeki SBÖ adaylarından çalışmaya katılmaya gönüllü 40 öğretmen adayından oluşmaktadır. Nicel çalışmada kullanılan anketlerin Kastamonu Üniversitesi'nde uygulama aşamasında, SBÖ adaylarından araştırmanın nitel kısmındaki görüşmeye, katılmaya gönüllü olanlar tespit edilmiş olup, bu öğrencilerle görüşme sağlanmıştır.

Nicel verilerin toplandığı örnekleme ilişkin kişisel bilgilerin dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 6. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının illere göre dağılımı

Araştırma grubu	İl	N	%
Anket grubu	Kastamonu	183	28,37
	Kırşehir	247	38,29
	Antalya	215	33,33
	Toplam	645	100

Tablo 6' ya göre, çalışmaya katılan SBÖ adaylarının %28,37'si Kastamonu, % 38,29'u Kırşehir, %33,33'ü Antalya'dan olmak üzere toplam 645 SBÖ adayı çalışmaya katılmıştır.

Tablo 7. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının cinsiyet dağılımları

		N	%
Cinsiyeti	Kız	341	52,87
	Erkek	304	47,13
	Toplam	645	100

Tablo 7 incelendiğinde, çalışmaya katılan SBÖ adaylarının cinsiyetlerine göre %52,87 'si kız, %47,13 'ü erkektir. Buna göre araştırmaya katılan kızların sayısı erkeklere oranla fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 8. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının devam ettiği sınıflar

		N	%
Devam ettiği sınıf	1.Sınıf	201	31,16
	2.Sınıf	159	24,65
	3.Sınıf	102	15,81
	4.Sınıf	183	28,37
	Toplam	645	100

Tablo 8 incelendiğinde, çalışmaya katılan SBÖ adaylarının devam ettikleri sınıflar düzeyinde %31,16 'sı 1.sınıfa, %24,65 'i 2.sınıfa, %15,81'i 3.sınıfa, %28,37'sinin ise 4.sınıfa devam ettiği görülmektedir. Buna göre ankete katılan SBÖ adayları en çok 1. Sınıf, en az ise 3.sınıf öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 9. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının yaşadığı yer

		N	%
Yaşadığınız yer	İl merkezi	437	67,75
	İlçe merkezi	126	19,53
	Köy	82	12,71
	Toplam	645	100

Tablo 9'a göre, çalışmaya katılan SBÖ adaylarının yaşadıkları yer bakımından, öğrencilerin %67,75 'i il merkezlerinde, %19,53 'ü ilçe merkezinde, %12,75'i ise köyde ikamet etmektedir. Buna göre SBÖ adaylarının büyük bir kısmı il merkezlerinde yaşamaktadır.

Tablo 10. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının gelir durumu

	N	%
Gelir durumu		
1000 lira altı	166	25,74
1000-2000 lira arası	287	44,50
2000-3000 lira arası	142	22,02
3000-4000 lira arası	39	6,04
5000 TL üstü	11	1,70
Toplam	645	100

Tablo 10 incelendiğinde, SBÖ adaylarının babalarının gelir durumları, babalardan %25,74'ünün 1000 liranın altında gelire, %44,50'sinin 1000-2000 lira arası gelire, %22,02'sinin 2000-3000 lira arası gelire, %6,04'ünün ise aylık 3000-4000 lira arası gelire, %1,70'inin ise 5000 lira üstü gelire sahip olduğu görülmektedir. Buna göre araştırmaya katılan SBÖ adaylarının büyük bir bölümünün aylık kazancının 1000-2000 lira aralığında olduğu söylenebilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Nicel verilerin toplanmasında turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerine yönelik soruların yer aldığı “Turizm Algı Anketi” kullanılmıştır. Nitel verilerin toplanmasında nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek 1999).

Turizm Algı Anketi, Araştırmanın nicel kısmında; Değerliyurt ve arkadaşlarının (2013) Diyarbakır ilinde, Coğrafya öğretmen adaylarına kültür turizminin yöredeki etkilerini belirlemek için, (Ertuna vd. 2012; Ayaz vd. 2012; Kastenholz vd. 1999; ve Park ve Yoon 2009) çalışmalarından yararlanarak hazırlayıp uyguladığı anket kullanılmıştır. Anketin orijinalinde yer alan sorular, ölçek geliştirme aşamasında ölçme değerlendirme uzmanı ile alan eğitimi uzmanı iki kişinin görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği sağlanacak şekilde oluşturulmuştur. Çalışmanın orijinalinde güvenirlik katsayısı (Cronbach α) 0.72 olarak belirlenmiştir. Yapılan anket çalışmasında katılımcıların turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini

belirlemek amacıyla sorular sorulmuştur. Turizm Algı Anketi, katılımcıların düzeylerini değerlendiren ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesine dayanan Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Kesinlikle Katılmıyorum (1) şeklinde 5'li likert tipi ölçekten oluşmaktadır. Elde edilen cevaplar değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Anket dört bölümden oluşmaktadır. Soru formunun ilk bölümü SBÖ adaylarının; cinsiyet, devam ettiği sınıf, yaşadığı yer, anne meslek durumu, baba meslek durumu, ailenin gelir durumu gibi çeşitli demografik bilgiler ile ülkeye gelmesini istedikleri turist tercihi gibi sorulardan oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünde, SBÖ adaylarının turizmin ekonomik etkilerini belirlemeye yönelik 8 soru, üçüncü bölümde, SBÖ adaylarının turizmin sosyal etkilerine yönelik 6 soru yer almaktadır. Son bölümde ise SBÖ adaylarının turizmin çevre etkilerine yönelik 4 soru olmak üzere toplamda 18 soru yer almaktadır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu, Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı, görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir (Türnüklü, 2000). Buna uygun olarak araştırmacı, çalışmanın amaçları ve alan yazın bilgileri ışığında 4 adet soru geliştirmiştir. Her bir soruya katılımcının verdiği cevaplara göre alt sorular yöneltilip, görüşlerini açıkça ifade etmeleri sağlanmıştır. Görüşmede katılımcılara yöneltilen 1,2 ve 3. sorular ile nicel çalışmada uygulanan ölçekteki turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin derinlemesine ortaya çıkarılması amaçlanmış olup 4.soru ile de ilk üç soruya verdikleri cevabın güvenilirliği test edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amaçları doğrultusunda hazırlanan sorular iki alan uzmanı görüşüne sunulmuş ve amaca uygunluk, anlaşılabilirlik, dil ve yapı bakımından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzman görüşü sonrası yapılan düzeltmelerin ardından iki SBÖ adayları ile ön görüşme yapılmıştır. Bu ön görüşmenin ardından, görüşme formuna son hali verilmiştir (Ek 2). Görüşme formunda yer alan 4 ana soru şu şekildedir:

1-Ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizm neden önemlidir?

2-Turizmin sosyal ve kültürel etkileri nelerdir?

3-Turizmin çevreye olan etkileri nelerdir?

4-Siz turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu bir yerde yaşamak ister misiniz? Neden?

3.4. Verilerin Toplanması

Nicel çalışma grubunda çalışma, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi ve Ahi Evran Üniversitesi'nde öğrenim gören, SBÖ adaylarından gönüllü olan öğrencilere anket formu uygulanarak yürütülmüştür. Nitel verilerde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu, bizzat araştırmacı tarafından anketlerin uygulandığı sırada, Kastamonu Üniversitesi'ne devam eden SBÖ adaylarından görüşmeyi kabul edenlerle yürütülmüştür. Görüşmeler ses kayıt cihazına, öğrencilerle birebir görüşülerek kaydedilmiştir. Gerekli durumlarda, görüşme formundaki sorulara ek sorular sorularak görüşülen kişinin fikrini tam olarak belirtmesine fırsat verilmiştir. Turizmin etkilerine yönelik sorulan sorularda, en son her bir SBÖ adayına, turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri içerisinde faydası mı, zararı mı daha çok olduğu ayrıca sorulmuştur. Her oturum ortalama 15 dakikadır.

3.5. Verilerin Analizi

Ankette yer alan ifadelerin yanıtları 5'li Likert ölçeğine göre düzenlenmiştir. Örneğin, Araştırmada SBÖ adaylarının turizmin ekonomik etkilerini algılarının belirlenmesine yönelik ilk önerme, "Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar" ifadesinin yanıtı için "1-Kesinlikle Katılmıyorum", "2-Katılıyorum", "3-Kararsızım", "4-Katılıyorum", "5- Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde beş seçenek yer almaktadır. Anket sorularına verilen cevapların değerlendirilmesinde, Tablo 11'deki aralıklar kullanılmıştır. Aralıkların eşit olduğu varsayılmış, aritmetik ortalamalar için puan aralığı 0,80 olarak hesaplanmıştır (Puan Aralığı = (En Yüksek Değer – En Düşük Değer) / 5 = (5 – 4) / 5 = 4 / 5 = 0,80). Aritmetik ortalamaların değerlendirme aralığı Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Aritmetik ortalamalarının değerlendirme aralığı

Aralık	Seçenek
1,00-1,80	Çok düşük
1,81-2,60	Düşük
2,61-3,40	Orta
3,41-4,20	Yüksek
4,21-5,00	Çok yüksek

Nicel veriler “SPSS 20 paket programı” kullanılarak, nitel veriler ise görüşme kayıtlarının içerik analizi ile analiz edilmiştir. Nominal değişkenlerin grupları arasındaki ilişkiler incelenirken Ki-Kare analizi uygulanmıştır. 2x2 tablolarda beklenen değerlerin yeterli hacme sahip olmaması durumlarında Fisher’s Exact Test kullanılmış olup RxC tablolarda ise Monte Carlo Simülasyonu yardımıyla Pearson Ki-Kare analizi uygulanmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0,05 kullanılmış olup; $p < 0,05$ olması durumunda anlamlı bir ilişkinin olduğu, $p > 0,05$ olması durumunda ise anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirtilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşmelerde SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerine yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme sonrası ses kayıt cihazı ile kayıt edilen görüşmeler araştırmacı tarafından yazılı döküm haline getirilerek gözden geçirilmiştir. Döküm işleminden sonra veriler bilgisayara bir form şeklinde yüklenmiştir. Nitel araştırmalarda betimsel ve içerik analizinin güvenilirliği özellikle kodlama işlemine bağlıdır. Kategorilerin taşınması gereken en önemli özelliklerden biri aynı dokümanı, aynı amaç doğrultusunda kullanan başka bir araştırmacının da büyük ölçüde benzer sonuçlara ulaşabileceği açıklıktadır (Tavşancıl ve Aslan 2001). Bu nedenle, kategorilerin yorumlanmasının araştırmacıdan araştırmacıya ya da iki farklı zamanda değişmemesi gerekir. Bu kapsamda araştırmacının kategorilere ne kadar tutarlı kodlama yaptığını belirlemek için kodlama güvenilirliğine bakılmış, görüşme tutanakları üç hafta arayla kodlayıcı tarafından iki kez kodlanarak araştırmacının kendi içindeki tutarlılığına bakmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Kodlama güvenilirliği, uyum yüzdesi indeksi kullanılarak hesaplanmış, kodlama güvenilirliği 0.80 bulunmuştur. Puanlayıcılar arası veya puanlayıcılar içi güvenilirliği tespit etmek için kullanılan uyum yüzdesinin %70’den daha yüksek olması beklenir (Tavşancıl ve Aslan 2001). Buna göre,

görüşme verilerinin kodlama güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde sağlandığına karar verilmiştir.

Araştırmaya katılan SBÖ adaylarının her birine kendi içinde 1 den başlanarak 40'a kadar numara verilmiştir. SBÖ adaylarının görüşme esnasında kullandıkları ifadelerle, verilerde yer alan bilgilerle temalar oluşturulmuştur. Araştırmacı tarafından verileri tümevarım yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen verilerden kategoriler oluşturulmuştur. Mevcut bilgiler azaltılma amaçlı organize edilerek bölümlere ayrılmış ve kodlar verilmiştir. Görüşme formları, araştırmacı tarafından temalara uygun olarak gruplandırılmıştır. Verilerle ilgili ikinci bir güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bunun için bir alan uzmanının görüşüne başvurulmuştur. Bu amaçla, katılımcıların her bir soru için verdiği cevapların yazılı olduğu metinlerden rastgele 20 tanesi seçilip fotokopi yoluyla çoğaltılarak temalar ve alt temalar oluşturulmak üzere uzmanlara verilmiştir. İki uzman görüşme metinlerini temalandırma ve alt temalara ayırma işleminden sonra araştırmacı aynı görüşme formlarını kendi temalarıyla karşılaştırmış ve farklılıklar belirlenerek ortak tema ve alt temaların son şekli verilmiştir.

3.6. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmaya başlamadan önce; Kastamonu Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi ve Akdeniz Üniversite'lerinin ilgili birimlerinden resmi izinler alınmıştır (Ek 3). Nicel çalışmada kullanılan anket için ilgili kişiden e-posta yolu ile izin alınmıştır. Uygulama sürecinde, SBÖ adaylarına çalışmanın amacı açıklanmış ve katılımın gönüllülük esasına dayandığı söylenmiştir. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan SBÖ adaylarına ölçek formları verilerek doldurmaları istenmiş, görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir.

3.7. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu çalışma, 2015-2016 öğretim yılında Kastamonu Üniversitesi, Ahi Evran Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi'nde öğrenim gören SBÖ adaylarını kapsamaktadır. Çalışmaya okula kayıtlı olup düzenli şekilde devam eden SBÖ adayları dâhil edilmiştir.

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda nicel ve nitel verilere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1.Nicel Bulgular ve Yorum

Tablo 12’de Turizmin ekonomik yönüne ilişkin madde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 12. Turizmin ekonomik yönüne ilişkin maddelerin dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katlıyorum		Tamamen Katlıyorum		Toplam		$\bar{X}$	ss
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar	8	1,24	15	2,33	28	4,34	165	25,58	429	66,51	645	100	4,54	0,79
2-Turizm, yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlar.	59	9,15	98	15,19	116	17,98	279	43,26	93	14,42	645	100	3,39	1,17
3-Turizm, ilde yeni iş alanlarının oluşturulmasında etkili rol oynar.	4	0,62	12	1,86	28	4,34	253	39,22	348	53,95	645	100	4,44	0,72
4-Turizm, ildeki hayat şartlarının iyileşmesini sağlar.	7	1,09	17	2,64	71	11,01	257	39,84	293	45,43	645	100	4,26	0,84
5-Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur.	216	33,49	26	35,04	143	22,17	47	7,29	13	2,02	645	100	2,09	1,01
6-Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur.	9	1,4	14	2,17	67	10,39	246	38,14	309	47,91	645	100	4,29	0,84
7-Turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlar	5	0,78	7	1,09	20	3,1	217	33,64	396	61,4	645	100	4,54	0,69
8-Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar	12	1,86	25	3,88	66	10,23	254	39,38	288	44,65	645	100	4,21	0,91

*Gözlerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tabloya 12 incelendiğinde; SBÖ adaylarının turizmin ekonomik yönüne ilişkin önermelere verilen cevaplar arasında:

Madde 1 “ Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar ” önermesi ($\bar{X}=4,54$) en çok aritmetik ortalamaya sahip olan önermedir. Çıkan bu ortalama ile SBÖ adaylarının, turizmin ekonomik yönüne ilişkin maddelerden “Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar ” önermesine çok yüksek oranda katıldıkları söylenebilir.

Madde 7 “Turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlar” önermesi de ($\bar{X}=4,54$) en çok aritmetik ortalamaya sahip olan önermedir. SBÖ adayları turizmin geliştiği yerlerde beraberinde konaklama, ulaştırma vb. hizmet sektörlerinin gelişmesini, çok yüksek oranda olumlu ekonomik etki olarak algıladıkları söylenebilir.

Madde 5 “Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur” önermesi ($\bar{X}=2,09$) aritmetik ortalamayla en düşük puanı almıştır. SBÖ adayları turizmin ekonomik olumlu etkilerinin yanında, beraberinde gelişebilecek hayat pahalılığına düşük oranda katılmışlardır. Buna bağlı olarak, SBÖ adaylarının turizmin olumsuz ekonomik etkilerini algılarının daha düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 12’ye göre, turizmin ekonomik yönlerine ilişkin önermelerde, SBÖ adaylarının genelde ortalamalarının ($\bar{X}=4,00$)’ün üzerinde olması, turizmin olumlu ekonomik etkilerine yüksek oranda katıldıklarını, bu duruma bağlı olarak SBÖ adaylarının turizmin ekonomik yönüne ilişkin olumlu algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 13. Turizmin Ekonomik Yönlerine İlişkin Maddelere Katılma Durumu İle Cinsiyet Arasındaki İlişkiye Dair Ki Kare Testi Sonuçları

Önermeler		Kız		Erkek		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%		
1-Turizm,(yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	3	0,88	5	1,64	8	1,24	*	0,522
	Katılmıyorum	9	2,64	6	1,97	15	2,33		
	Kararsızım	18	5,28	10	3,29	28	4,34		
	Katılıyorum	91	26,69	74	24,34	165	25,58		
	Tamamen katılıyorum	220	64,52	209	68,75	429	66,51		
2-Turizm, yalnızca Yatırımcılarına kazanç sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	42	12,32	51	16,78	93	14,42	5,509	0,239
	Katılmıyorum	144	42,23	135	44,41	279	43,26		
	Kararsızım	70	20,53	46	15,13	116	17,98		
	Katılıyorum	55	16,13	43	14,14	98	15,19		
	Tamamen katılıyorum	30	8,8	29	9,54	59	9,15		
3-Turizm, ilde yeni iş alanlarının oluşturulmasında etkili rol oynar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	0,59	2	0,66	4	0,62	*	0,31
	Katılmıyorum	9	2,64	3	0,99	12	1,86		
	Kararsızım	18	5,28	10	3,29	28	4,34		
	Katılıyorum	137	40,18	116	38,16	253	39,22		
	Tamamen katılıyorum	175	51,32	173	56,91	348	53,95		
4-Turizm, ildeki hayat şartlarının iyileşmesini sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	3	0,88	4	1,32	7	1,09	*	0,005
	Katılmıyorum	11	3,23	6	1,97	17	2,64		
	Kararsızım	49	14,37	22	7,24	71	11,01		
	Katılıyorum	142	41,64	115	37,83	257	39,84		
	Tamamen katılıyorum	136	39,88	157	51,64	293	45,43		
5-Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	3	0,88	10	3,29	13	2,02	5,005	0,287
	Katılmıyorum	26	7,62	21	6,91	47	7,29		
	Kararsızım	78	22,87	65	21,38	143	22,17		
	Katılıyorum	118	34,6	108	35,53	226	35,04		
	Tamamen katılıyorum	116	34,02	100	32,89	216	33,49		
6-Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	0	0	9	2,96	9	1,4	*	0,002
	Katılmıyorum	9	2,64	5	1,64	14	2,17		
	Kararsızım	42	12,32	25	8,22	67	10,39		
	Katılıyorum	138	40,47	108	35,53	246	38,14		
	Tamamen katılıyorum	152	44,57	157	51,64	309	47,91		
7-Turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	1	0,29	4	1,32	5	0,78	*	0,337
	Katılmıyorum	3	0,88	4	1,32	7	1,09		
	Kararsızım	11	3,23	9	2,96	20	3,1		
	Katılıyorum	124	36,36	93	30,59	217	33,64		
	Tamamen katılıyorum	202	59,24	194	63,82	396	61,4		
8-Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar	Kesinlikle katılmıyorum	5	1,47	7	2,3	12	1,86	6,251	0,181
	Katılmıyorum	12	3,52	13	4,28	25	3,88		
	Kararsızım	43	12,61	23	7,57	66	10,23		
	Katılıyorum	138	40,47	116	38,16	254	39,38		
	Tamamen katılıyorum	143	41,94	145	47,7	288	44,65		

*Gözlemlerde beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 13 incelendiğinde, “Turizm ildeki hayat şartlarının iyileşmesini sağlar” önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Kızların %4,11’i ve erkeklerin %3,29’u turizmin hayat şartlarının iyileşmesini sağlamadığını belirtirken; kızların %81,52’si ve erkeklerin %89,47’si turizmin hayat şartlarının iyileşmesini sağladığını belirtmiştir. Buna göre SBÖ adayları içerisindeki erkeklerin, turizmin ildeki hayat şartlarının iyileşmesinde kızlara oranla daha olumlu algıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 13’e göre, “Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur” önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Kızların %2,64’ü ve erkeklerin %4,6’sı turizmin ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olmayacağını belirtirken; kızların %85,04’ü ve erkeklerin %87,17’si turizmin ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olacağını belirtmiştir. Buna göre SBÖ adayları içerisinde, turizmle birlikte ildeki ev ve arsa fiyatlarının artacağı konusunda, erkeklerin, kız öğrencilere oranla daha olumsuz algıya sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 14. Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		İl merkezi		İlçe merkezi		Köy		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	7	1,6	0	0	1	1,22	8	1,24	*	0,656
	Katılmıyorum	10	2,29	2	1,59	3	3,66	15	2,33		
	Kararsızım	16	3,66	7	5,56	5	6,1	28	4,34		
	Katılıyorum	112	25,63	29	23,02	24	29,27	165	25,58		
	Tamamen katılıyorum	292	66,82	88	69,84	49	59,76	429	66,51		
2-Turizm, yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	62	14,19	21	16,67	10	12,2	93	14,42	23,72 7	0,003
	Katılmıyorum	202	46,22	44	34,92	33	40,24	279	43,26		
	Kararsızım	87	19,91	19	15,08	10	12,2	116	17,98		
	Katılıyorum	58	13,27	21	16,67	19	23,17	98	15,19		
	Tamamen katılıyorum	28	6,41	21	16,67	10	12,2	59	9,15		
3-Turizm, ilde yeni iş alanlarının oluşturulmasında etkili rol oynar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	0,46	1	0,79	1	1,22	4	0,62	*	0,921
	Katılmıyorum	7	1,6	2	1,59	3	3,66	12	1,86		
	Kararsızım	18	4,12	6	4,76	4	4,88	28	4,34		
	Katılıyorum	177	40,5	45	35,71	31	37,8	253	39,22		
	Tamamen katılıyorum	233	53,32	72	57,14	43	52,44	348	53,95		
4-Turizm, ildeldi hayat şartlarının iyileşmesini sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	7	1,6	0	0	0	0	7	1,09	*	0,134
	Katılmıyorum	9	2,06	5	3,97	3	3,66	17	2,64		
	Kararsızım	51	11,67	15	11,9	5	6,1	71	11,01		
	Katılıyorum	184	42,11	40	31,75	33	40,24	257	39,84		
	Tamamen katılıyorum	186	42,56	66	52,38	41	50	293	45,43		
5-Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	10	2,29	1	0,79	2	2,44	13	2,02	4,156	0,843
	Katılmıyorum	34	7,78	10	7,94	3	3,66	47	7,29		
	Kararsızım	100	22,88	26	20,63	17	20,73	143	22,17		
	Katılıyorum	149	34,1	44	34,92	33	40,24	226	35,04		
	Tamamen katılıyorum	144	32,95	45	35,71	27	32,93	216	33,49		
6-Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	7	1,6	2	1,59	0	0	9	1,4	*	0,662
	Katılmıyorum	9	2,06	1	0,79	4	4,88	14	2,17		
	Kararsızım	46	10,53	12	9,52	9	10,98	67	10,39		
	Katılıyorum	170	38,9	47	37,3	29	35,37	246	38,14		
	Tamamen katılıyorum	205	46,91	64	50,79	40	48,78	309	47,91		
7-Turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	4	0,92	0	0	1	1,22	5	0,78	*	0,809
	Katılmıyorum	5	1,14	2	1,59	0	0	7	1,09		
	Kararsızım	13	2,97	4	3,17	3	3,66	20	3,1		
	Katılıyorum	151	34,55	36	28,57	30	36,59	217	33,64		
	Tamamen katılıyorum	264	60,41	84	66,67	48	58,54	396	61,4		
8-Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar	Kesinlikle katılmıyorum	9	2,06	1	0,79	2	2,44	12	1,86	*	0,526
	Katılmıyorum	16	3,66	7	5,56	2	2,44	25	3,88		
	Kararsızım	49	11,21	9	7,14	8	9,76	66	10,23		
	Katılıyorum	179	40,96	44	34,92	31	37,8	254	39,38		
	Tamamen katılıyorum	184	42,11	65	51,59	39	47,56	288	44,65		

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 14'e göre; "Turizm, yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlar" önermesine katılma durumu ile yaşanan yerler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). İl merkezinde yaşayanların %60,41'i, ilçe merkezinde yaşayanların %51,59'u ve köyde yaşayanların %52,44'ü turizmin yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlamayacağını belirtirken; İl merkezinde yaşayanların %19,68'i, ilçe merkezinde yaşayanların %33,34'ü ve köyde yaşayanların %35,37'si turizmin yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlayacağını belirtmiştir. Başka bir ifadeyle SBÖ adaylarından köyde ikamet edenler "Turizm, yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlar" önermesine, il merkezinde ikamet edenlere oranla daha yüksek oranda katılmaktadır.

Tablo 15. Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,49	0	0	0	0	5	2,73	8	1,24	*	0,054
	Katılmıyorum	6	2,99	1	0,63	3	2,94	5	2,73	15	2,33		
	Kararsızım	9	4,48	5	3,14	6	5,88	8	4,37	28	4,34		
	Katılıyorum	47	23,38	37	23,27	38	37,25	43	23,5	165	25,58		
	Tamamen katılıyorum	136	67,66	116	72,96	55	53,92	122	66,67	429	66,51		
2-Turizm, yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	25	12,44	26	16,35	14	13,73	28	15,3	93	14,42	11,09	0,521
	Katılmıyorum	80	39,8	73	45,91	46	45,1	80	43,72	279	43,26		
	Kararsızım	44	21,89	28	17,61	18	17,65	26	14,21	116	17,98		
	Katılıyorum	37	18,41	19	11,95	16	15,69	26	14,21	98	15,19		
	Tamamen katılıyorum	15	7,46	13	8,18	8	7,84	23	12,57	59	9,15		
3-Turizm, ilde yeni iş alanlarının oluşturulmasında etkili rol oynar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	1	1	0,63	0	0	1	0,55	4	0,62	*	0,869
	Katılmıyorum	2	1	3	1,89	2	1,96	5	2,73	12	1,86		
	Kararsızım	11	5,47	6	3,77	4	3,92	7	3,83	28	4,34		
	Katılıyorum	72	35,82	72	45,28	38	37,25	71	38,8	253	39,22		
	Tamamen katılıyorum	114	56,72	77	48,43	58	56,86	99	54,1	348	53,95		
4-Turizm, ildeki hayat şartlarının iyileşmesini sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,49	2	1,26	2	1,96	0	0	7	1,09	*	0,371
	Katılmıyorum	4	1,99	3	1,89	1	0,98	9	4,92	17	2,64		
	Kararsızım	26	12,94	19	11,95	12	11,76	14	7,65	71	11,01		
	Katılıyorum	76	37,81	68	42,77	43	42,16	70	38,25	257	39,84		
	Tamamen katılıyorum	92	45,77	67	42,14	44	43,14	90	49,18	293	45,43		
5-Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,49	1	0,63	4	3,92	5	2,73	13	2,02	*	0,185
	Katılmıyorum	15	7,46	10	6,29	7	6,86	15	8,2	47	7,29		
	Kararsızım	44	21,89	49	30,82	19	18,63	31	16,94	143	22,17		
	Katılıyorum	65	32,34	55	34,59	36	35,29	70	38,25	226	35,04		
	Tamamen katılıyorum	74	36,82	44	27,67	36	35,29	62	33,88	216	33,49		
6-Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,49	1	0,63	3	2,94	2	1,09	9	1,4	*	0,95
	Katılmıyorum	6	2,99	3	1,89	2	1,96	3	1,64	14	2,17		
	Kararsızım	22	10,95	17	10,69	8	7,84	20	10,93	67	10,39		
	Katılıyorum	72	35,82	66	41,51	38	37,25	70	38,25	246	38,14		
	Tamamen katılıyorum	98	48,76	72	45,28	51	50	88	48,09	309	47,91		
7-Turizm, ilde konaklama, ulaştırma vb. benzeri hiz. sektörünün gelişmesini sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	1	0,5	0	0	2	1,96	2	1,09	5	0,78	*	0,392
	Katılmıyorum	3	1,49	1	0,63	0	0	3	1,64	7	1,09		
	Kararsızım	4	1,99	7	4,4	2	1,96	7	3,83	20	3,1		
	Katılıyorum	60	29,85	61	38,36	39	38,24	57	31,15	217	33,64		
	Tamamen katılıyorum	133	66,17	90	56,6	59	57,84	114	62,3	396	61,4		
8-Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar	Kesinlikle katılmıyorum	4	1,99	3	1,89	4	3,92	1	0,55	12	1,86	*	0,12
	Katılmıyorum	8	3,98	6	3,77	4	3,92	7	3,83	25	3,88		
	Kararsızım	19	9,45	12	7,55	14	13,73	21	11,48	66	10,23		
	Katılıyorum	67	33,33	75	47,17	45	44,12	67	36,61	254	39,38		
	Tamamen katılıyorum	103	51,24	63	39,62	35	34,31	87	47,54	288	44,65		

*Gözelerdeki beklenen değerlerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 15 incelendiğinde, turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair ki kare testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 16. Turizmin ekonomik yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		1000 TL altı		1000-2000		2000-3000		3000-4000		5000 +		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	2	1,2	2	0,7	4	2,82	0	0	0	0	*	0,059
	Katılmıyorum	3	1,81	11	3,83	1	0,7	0	0	0	0		
	Kararsızım	15	9,04	9	3,14	2	1,41	1	2,56	1	9,09		
	Katılıyorum	42	25,3	77	26,83	37	26,06	6	15,38	3	27,27		
	Tamamen katılıyorum	104	62,65	188	65,51	98	69,01	32	82,05	7	63,64		
2-Turizm, yalnızca yatırımcıları na kazanç sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	28	16,87	31	10,8	23	16,2	10	25,64	1	9,09	*	0,303
	Katılmıyorum	69	41,57	125	43,55	62	43,66	17	43,59	6	54,55		
	Kararsızım	26	15,66	62	21,6	23	16,2	3	7,69	2	18,18		
	Katılıyorum	30	18,07	37	12,89	22	15,49	7	17,95	2	18,18		
	Tamamen katılıyorum	13	7,83	32	11,15	12	8,45	2	5,13	0	0		
3-Turizm, ilde yeni iş alanlarının oluşturulma sında etkili rol oynar.	Kesinlikle katılmıyorum	1	0,6	2	0,7	1	0,7	0	0	0	0	*	0,858
	Katılmıyorum	3	1,81	6	2,09	2	1,41	0	0	1	9,09		
	Kararsızım	10	6,02	14	4,88	3	2,11	1	2,56	0	0		
	Katılıyorum	66	39,76	115	40,07	54	38,03	15	38,46	3	27,27		
	Tamamen katılıyorum	86	51,81	150	52,26	82	57,75	23	58,97	7	63,64		
4-Turizm, ildeki hayat şartlarının iyileşmesini sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	1,2	1	0,35	3	2,11	0	0	1	9,09	*	0,425
	Katılmıyorum	5	3,01	6	2,09	4	2,82	1	2,56	1	9,09		
	Kararsızım	20	12,05	30	10,45	15	10,56	4	10,26	2	18,18		
	Katılıyorum	71	42,77	116	40,42	51	35,92	17	43,59	2	18,18		
	Tamamen katılıyorum	68	40,96	134	46,69	69	48,59	17	43,59	5	45,45		
5-Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,81	3	1,05	5	3,52	1	2,56	1	9,09	*	0,086
	Katılmıyorum	14	8,43	19	6,62	14	9,86	0	0	0	0		
	Kararsızım	37	22,29	67	23,34	29	20,42	9	23,08	1	9,09		
	Katılıyorum	55	33,13	97	33,8	54	38,03	19	48,72	1	9,09		
	Tamamen katılıyorum	57	34,34	101	35,19	40	28,17	10	25,64	8	72,73		

*Gözledeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 16'nın devamı

Önermeler		1000 TL altı		1000-2000		2000-3000		3000-4000		5000 +		Kı Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
6-Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,81	1	0,35	4	2,82	0	0	1	9,09	*	0,157
	Katılmıyorum	6	3,61	4	1,39	4	2,82	0	0	0	0		
	Kararsızım	23	13,86	30	10,45	11	7,75	3	7,69	0	0		
	Katılıyorum	56	33,73	106	36,93	62	43,66	17	43,59	5	45,45		
	Tamamen katılıyorum	78	46,99	146	50,87	61	42,96	19	48,72	5	45,45		
7-Turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	2	1,2	1	0,35	1	0,7	0	0	1	9,09	*	0,102
	Katılmıyorum	0	0	5	1,74	1	0,7	1	2,56	0	0		
	Kararsızım	6	3,61	9	3,14	4	2,82	0	0	1	9,09		
	Katılıyorum	67	40,36	89	31,01	49	34,51	9	23,08	3	27,27		
	Tamamen katılıyorum	91	54,82	183	63,76	87	61,27	29	74,36	6	54,55		
8-Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar	Kesinlikle katılmıyorum	8	4,82	2	0,7	1	0,7	0	0	1	9,09	*	0,019
	Katılmıyorum	8	4,82	11	3,83	1	0,7	3	7,69	2	18,18		
	Kararsızım	20	12,05	27	9,41	17	11,97	1	2,56	1	9,09		
	Katılıyorum	66	39,76	112	39,02	56	39,44	16	41,03	4	36,36		
	Tamamen katılıyorum	64	38,55	135	47,04	67	47,18	19	48,72	3	27,27		

*Gözlelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 16'ya göre, "Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar" önermesine katılma durumu ile gelir durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p < 0,05$). 1000 lira altında geliri olanların %9,64'ü, 1000-2000 lira arasında geliri olanların %4,53'ü, 2000-3000 lira arasında geliri olanların %1,4'ü, 3000-4000 lira arası gelir sınıfında olanların %7,69'u ve 5000 lira ve üstünde geliri olanların %27,27'si turizmin ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynamayacağını belirtirken; 1000 lira altında geliri olanların %78,31'i, 1000-2000 lira arasında geliri olanların %86,06'sı, 2000-3000 lira arasında geliri olanların %86,62'si, 3000-4000 lira arası gelir sınıfında olanların %89,75'i ve 5000 lira ve üstünde geliri olanların %63,63'ü turizmin ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynayacağını belirtmiştir.

Başka bir ifadeyle en yüksek gelir durumunda yer alan SBÖ adayları "Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar" önermesine en az katılmakta iken, 3000-4000 lira arası gelir grubunda yer alanlar ise en yüksek yüzdelik orana sahiptir.

Tablo 17’de turizmin sosyal alt boyutlarına ilişkin madde dağılımlarına yer verilmiştir.

Tablo 17. Turizmin sosyal yönüne ilişkin maddelerin dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam		$\bar{X}$	ss
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1 Turizm, il genelinde sosyal diyalog ve entegrasyonun artmasını sağlar	7	1,09	34	5,27	76	11,78	298	46,2	230	35,66	645	100	4,1	0,88
2 Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer.	56	8,68	89	13,8	204	31,63	193	29,92	103	15,97	645	100	3,31	1,15
3 Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur.	69	10,7	120	18,6	170	26,36	194	30,08	92	14,26	645	100	3,19	1,21
4-Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır.	4	0,62	17	2,64	41	6,36	225	34,88	358	55,5	645	100	4,42	0,78
5 Turizm, şehrin olumlu algısının artırılmasına katkı sağlar.	3	0,47	20	3,1	77	11,94	268	41,55	277	42,95	645	100	4,23	0,81
6 Turizm, dışarıya göçü engeller.	44	6,82	145	22,48	196	30,39	170	26,36	90	13,95	645	100	3,18	1,14

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır

Tabloya 17’ye göre, turizmin sosyal yönüne ilişkin önermelere verilen cevaplar arasında;

Madde 4 “Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır” önermesi ($\bar{X}=4,42$) puanla en yüksek aritmetik ortalamaya sahiptir. Çıkan bu ortalama, SBÖ adaylarının turizmin sosyal yönüne ilişkin maddelerinden bu önermeye çok yüksek oranda katıldıklarından, sosyal yönlerine ilişkin olumlu algılarının yüksek olduğu söylenebilir.

Madde 6 “Turizm, dışarıya göçü engeller” önermesi ($\bar{X}=3,18$) puanla en düşük aritmetik ortalamaya sahip önermedir. Bu ortalama SBÖ adaylarının “Turizm, dışarıya göçü engeller” önermesine orta düzeyde katıldıklarını ifade etmektedir. Buna göre SBÖ adaylarının, turizmin sosyal yönüne ilişkin en önemli algıları turizmi

tanıtım için önemli bir araç olarak görürken, turizmin dışarıya göçü engellemede etkisinin az olacağı yönünde algılarının olduğu söylenebilir.

Tablo 18. Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		Kız		Erkek		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, il genelinde sosyal diyalog ve entegrasyonun artmasını sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	2	0,59	5	1,64	7	1,09	*	0,452
	Katılmıyorum	15	4,4	19	6,25	34	5,27		
	Kararsızım	38	11,14	38	12,5	76	11,78		
	Katılıyorum	158	46,33	140	46,05	298	46,2		
	Tamamen katılıyorum	128	37,54	102	33,55	230	35,66		
	Kesinlikle katılmıyorum	48	14,08	55	18,09	103	15,97		
	Katılmıyorum	118	34,6	75	24,67	193	29,92		
	Kararsızım	114	33,43	90	29,61	204	31,63		
2-Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer.	Katılıyorum	45	13,2	44	14,47	89	13,8	21,124	0,001
	Tamamen katılıyorum	16	4,69	40	13,16	56	8,68		
	Kesinlikle katılmıyorum	40	11,73	52	17,11	92	14,26		
	Katılmıyorum	119	34,9	75	24,67	194	30,08		
3-Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur	Kararsızım	98	28,74	72	23,68	170	26,36	15,794	0,003
	Katılıyorum	53	15,54	67	22,04	120	18,6		
	Tamamen katılıyorum	31	9,09	38	12,5	69	10,7		
	Kesinlikle katılmıyorum	3	0,88	1	0,33	4	0,62		
4-Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır.	Katılmıyorum	8	2,35	9	2,96	17	2,64	*	0,82
	Kararsızım	24	7,04	17	5,59	41	6,36		
	Katılıyorum	119	34,9	106	34,87	225	34,88		
	Tamamen katılıyorum	187	54,84	171	56,25	358	55,5		
5-Turizm, şehrin olumlu algısının artırılmasına katkı sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	0,59	1	0,33	3	0,47	*	0,153
	Katılmıyorum	10	2,93	10	3,29	20	3,1		
	Kararsızım	51	14,96	26	8,55	77	11,94		
	Katılıyorum	136	39,88	132	43,42	268	41,55		
6-Turizm, dışarıya göçü engeller.	Tamamen katılıyorum	142	41,64	135	44,41	277	42,95		
	Kesinlikle katılmıyorum	27	7,92	17	5,59	44	6,82		
	Katılmıyorum	89	26,1	56	18,42	145	22,48		
	Kararsızım	112	32,84	84	27,63	196	30,39		
	Katılıyorum	72	21,11	98	32,24	170	26,36	16,402	0,003
	Tamamen katılıyorum	41	12,02	49	16,12	90	13,95		

*Gözlemlerde beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 18 incelendiğinde, “Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer” önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Kızların %48,68’i ve erkeklerin %42,76’sı turizmin yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşmeyeceğini belirtirken; Kızların %17,89’u ve erkeklerin %27,63’ü turizmin yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşeceğini belirtmiştir. Başka bir ifadeyle SBÖ adaylarından erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre “Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer” görüşüne katılım düzeylerinde anlamlı farkın olduğu görülmüş, erkek öğretmen adayları turizmin sosyal etkilerinden bu görüş hakkında daha olumsuz bir algıya sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 18’e göre, “Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur” önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Kızların %46,63’ü ve erkeklerin %41,78’i turizmin ilde ahlaki yozlaşmaya neden olmayacağını belirtirken; Kızların %24,63’ü ve erkeklerin %34,54’ü turizmin ilde ahlaki yozlaşmaya neden olacağını belirtmiştir. Bu görüş üzerinde de SBÖ adaylarından erkek öğrenciler, turizmin ahlaki yozlaşmaya neden olması konusunda, kız öğrencilere göre daha olumsuz bir algıya sahiptir.

Tablo 18’e göre, “Turizm, dışarıya göçü engeller” önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). Kızların %34,02’si ve erkeklerin %24,01’i turizmin dışarıya göçü engellemeyeceğini belirtirken; Kızların %33,13’ü ve erkeklerin %48,36’sı turizmin dışarıya göçü engelleyeceğini belirtmiştir. SBÖ adaylarından kız öğrenciler “Turizm, dışarıya göçü engeller” görüşüne, erkeklere göre daha az katıldıkları söylenebilir.

Tablo 19. Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		İl merkezi		İlçe merkezi		Köy		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, il genelinde sosyal diyalog ve entegrasyonun artmasını sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	5	1,14	2	1,59	0	0	7	1,09	*	0,493
	Katılmıyorum	24	5,49	7	5,56	3	3,66	34	5,27		
	Kararsızım	45	10,3	15	11,9	16	19,51	76	11,78		
	Katılıyorum	208	47,6	55	43,65	35	42,68	298	46,2		
	Tamamen katılıyorum	155	35,47	47	37,3	28	34,15	230	35,66		
2-Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer.	Kesinlikle katılmıyorum	74	16,93	20	15,87	9	10,98	103	15,97	15,02	0,059
	Katılmıyorum	140	32,04	29	23,02	24	29,27	193	29,92		
	Kararsızım	141	32,27	37	29,37	26	31,71	204	31,63		
	Katılıyorum	50	11,44	27	21,43	12	14,63	89	13,8		
	Tamamen katılıyorum	32	7,32	13	10,32	11	13,41	56	8,68		
3-Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur	Kesinlikle katılmıyorum	67	15,33	17	13,49	8	9,76	92	14,26	14,99	0,059
	Katılmıyorum	138	31,58	32	25,4	24	29,27	194	30,08		
	Kararsızım	121	27,69	29	23,02	20	24,39	170	26,36		
	Katılıyorum	69	15,79	35	27,78	16	19,51	120	18,6		
	Tamamen katılıyorum	42	9,61	13	10,32	14	17,07	69	10,7		
4-Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır.	Kesinlikle katılmıyorum	2	0,46	1	0,79	1	1,22	4	0,62	*	0,135
	Katılmıyorum	16	3,66	1	0,79	0	0	17	2,64		
	Kararsızım	23	5,26	8	6,35	10	12,2	41	6,36		
	Katılıyorum	157	35,93	43	34,13	25	30,49	225	34,88		
	Tamamen katılıyorum	239	54,69	73	57,94	46	56,1	358	55,5		
5-Turizm, şehrin olumlu algısının artırılmasına katkı sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	1	0,23	1	0,79	1	1,22	3	0,47	*	0,593
	Katılmıyorum	15	3,43	1	0,79	4	4,88	20	3,1		
	Kararsızım	50	11,44	15	11,9	12	14,63	77	11,94		
	Katılıyorum	186	42,56	52	41,27	30	36,59	268	41,55		
	Tamamen katılıyorum	185	42,33	57	45,24	35	42,68	277	42,95		
6-Turizm, dışarıya göçü engeller.	Kesinlikle katılmıyorum	28	6,41	9	7,14	7	8,54	44	6,82	6,96	0,541
	Katılmıyorum	100	22,88	21	16,67	24	29,27	145	22,48		
	Kararsızım	134	30,66	39	30,95	23	28,05	196	30,39		
	Katılıyorum	113	25,86	36	28,57	21	25,61	170	26,36		
	Tamamen katılıyorum	62	14,19	21	16,67	7	8,54	90	13,95		

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 19 incelendiğinde, turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair araştırma sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 20. Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, il genelinde sosyal diyalog ve entegrasyonun artmasını sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,49	0	0	1	0,98	3	1,64	*	0,623
	Katılmıyorum	15	7,46	7	4,4	4	3,92	8	4,37		
	Kararsızım	23	11,44	22	13,84	8	7,84	23	12,57		
	Katılıyorum	86	42,79	70	44,03	55	53,92	87	47,54		
	Tamamen katılıyorum	74	36,82	60	37,74	34	33,33	62	33,88		
2-Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer.	Kesinlikle katılmıyorum	38	18,91	19	11,95	14	13,73	32	17,49	12,415	0,413
	Katılmıyorum	66	32,84	57	35,85	27	26,47	43	23,5		
	Kararsızım	59	29,35	50	31,45	34	33,33	61	33,33		
	Katılıyorum	22	10,95	21	13,21	17	16,67	29	15,85		
	Tamamen katılıyorum	16	7,96	12	7,55	10	9,8	18	9,84		
3-Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur	Kesinlikle katılmıyorum	33	16,42	15	9,43	15	14,71	29	15,85	12,406	0,414
	Katılmıyorum	59	29,35	51	32,08	29	28,43	55	30,05		
	Kararsızım	53	26,37	40	25,16	29	28,43	48	26,23		
	Katılıyorum	30	14,93	40	25,16	16	15,69	34	18,58		
	Tamamen katılıyorum	26	12,94	13	8,18	13	12,75	17	9,29		
4-Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır.	Kesinlikle katılmıyorum	2	1	0	0	1	0,98	1	0,55	*	0,445
	Katılmıyorum	8	3,98	1	0,63	3	2,94	5	2,73		
	Kararsızım	11	5,47	9	5,66	8	7,84	13	7,1		
	Katılıyorum	57	28,36	62	38,99	37	36,27	69	37,7		
	Tamamen katılıyorum	123	61,19	87	54,72	53	51,96	95	51,91		
5-Turizm, şehrin olumlu algısının artırılmasına katkı sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	3	1,49	0	0	0	0	0	0	*	0,128
	Katılmıyorum	3	1,49	3	1,89	5	4,9	9	4,92		
	Kararsızım	16	7,96	21	13,21	13	12,75	27	14,75		
	Katılıyorum	85	42,29	67	42,14	41	40,2	75	40,98		
	Tamamen katılıyorum	94	46,77	68	42,77	43	42,16	72	39,34		
6-Turizm, dışarıya göçü engeller.	Kesinlikle katılmıyorum	15	7,46	14	8,81	7	6,86	8	4,37	7,045	0,855
	Katılmıyorum	49	24,38	34	21,38	23	22,55	39	21,31		
	Kararsızım	61	30,35	52	32,7	29	28,43	54	29,51		
	Katılıyorum	49	24,38	42	26,42	29	28,43	50	27,32		
	Tamamen katılıyorum	27	13,43	17	10,69	14	13,73	32	17,49		

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 20'ye göre, turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair ki kare testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 21. Turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair ki kare testi sonuçları

Önermeler		1000 TL altı		1000-2000		2000-3000		3000-4000		5000 +		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, il genelinde sosyal diyalog ve entegrasyonu n artmasını sağlar	Kesinlikle katılmıyorum	2	1,2	2	0,7	3	2,11	0	0	0	0	*	0,272
	Katılmıyorum	10	6,02	16	5,57	7	4,93	1	2,56	0	0		
	Kararsızım	25	15,06	38	13,24	10	7,04	2	5,13	1	9,09		
	Katılıyorum	75	45,18	133	46,34	61	42,96	20	51,28	9	81,82		
	Tamamen katılıyorum	54	32,53	98	34,15	61	42,96	16	41,03	1	9,09		
2-Turizm, yerel hallun ahlaki kurallarına aykırı düşer.	Kesinlikle katılmıyorum	22	13,25	41	14,29	29	20,42	9	23,08	2	18,18	*	0,803
	Katılmıyorum	50	30,12	94	32,75	37	26,06	9	23,08	3	27,27		
	Kararsızım	52	31,33	92	32,06	43	30,28	13	33,33	4	36,36		
	Katılıyorum	28	16,87	38	13,24	17	11,97	4	10,26	2	18,18		
	Tamamen katılıyorum	14	8,43	22	7,67	16	11,27	4	10,26	0	0		
3-Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur	Kesinlikle katılmıyorum	17	10,24	35	12,2	29	20,42	9	23,08	2	18,18	*	0,499
	Katılmıyorum	49	29,52	96	33,45	33	23,24	13	33,33	3	27,27		
	Kararsızım	46	27,71	76	26,48	36	25,35	9	23,08	3	27,27		
	Katılıyorum	35	21,08	51	17,77	26	18,31	6	15,38	2	18,18		
	Tamamen katılıyorum	19	11,45	29	10,1	18	12,68	2	5,13	1	9,09		
4-Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır.	Kesinlikle katılmıyorum	1	0,6	3	1,05	0	0	0	0	0	0	*	0,718
	Katılmıyorum	7	4,22	6	2,09	3	2,11	1	2,56	0	0		
	Kararsızım	14	8,43	18	6,27	8	5,63	1	2,56	0	0		
	Katılıyorum	52	31,33	101	35,19	49	34,51	16	41,03	7	63,64		
	Tamamen katılıyorum	92	55,42	159	55,4	82	57,75	21	53,85	4	36,36		
5-Turizm, şehrin olumlu algısının artırılmasına katkı sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	1,2	0	0	1	0,7	0	0	0	0	*	0,578
	Katılmıyorum	5	3,01	10	3,48	3	2,11	1	2,56	1	9,09		
	Kararsızım	25	15,06	32	11,15	17	11,97	2	5,13	1	9,09		
	Katılıyorum	71	42,77	121	42,16	59	41,55	15	38,46	2	18,18		
	Tamamen katılıyorum	63	37,95	124	43,21	62	43,66	21	53,85	7	63,64		
6-Turizm, dışarıya göçü engeller.	Kesinlikle katılmıyorum	15	9,04	14	4,88	14	9,86	1	2,56	0	0	*	0,179
	Katılmıyorum	41	24,7	59	20,56	33	23,24	8	20,51	4	36,36		
	Kararsızım	44	26,51	98	34,15	45	31,69	7	17,95	2	18,18		
	Katılıyorum	44	26,51	79	27,53	29	20,42	16	41,03	2	18,18		
	Tamamen katılıyorum	22	13,25	37	12,89	21	14,79	7	17,95	3	27,27		

*Gözlemlerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 21'e göre, turizmin sosyal yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 22’de turizmin çevre alt boyutlarına ilişkin madde dağılımlarına yer verilmiştir

Tablo 22. Turizmin çevresel yönüne ilişkin maddelerin dağılımı

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katıyorum		Tamamen Katıyorum		Toplam		$\bar{X}$	ss
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur.	120	18,6	229	35,5	155	24,03	111	17,21	30	4,65	645	100	2,54	1,12
2-Turizm, çevre kirliliği yaratır.	83	12,87	165	25,58	168	26,05	176	27,29	53	8,22	645	100	2,92	1,17
3-Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar.	12	1,86	30	4,65	84	13,02	257	39,84	262	40,62	645	100	4,13	0,94
4-Turizm, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasını sağlar.	16	2,48	33	5,12	109	16,9	259	40,16	228	35,35	645	100	4,01	0,98

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır

Tabloya 22’ye göre; SBÖ adaylarının turizmin çevresel yönüne ilişkin önermelere verilen cevapları arasında:

Madde 3 En yüksek aritmetik ortalamayla ($\bar{X}=4,13$) “Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar” ifadesi yer almaktadır. Bu aritmetik ortalama ile SBÖ adayları, turizmin doğal çevre üzerine doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasındaki etkisine, yüksek oranda katıldıklarını ifade etmişlerdir. Turizmin doğal çevre üzerine olan etkilerinde olumlu algılarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Madde 1 ($\bar{X}=2,54$) en düşük aritmetik ortalamayla “Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur” önermesi yer almaktadır. Buna göre SBÖ adaylarının turizmin çevresel yönüne ilişkin, olumsuz bu önermeye düşük oranda katıldıkları söylenebilir.

Tablo 22’ de araştırma sonuçlarına göre, SBÖ adayları turizmin doğal çevre üzerine olan etkilerinde olumlu önermelere verdikleri puanların, olumsuz önermelere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. SBÖ adaylarının, turizmin çevresel etkilerinde olumlu bir algıya sahip oldukları, çevresel yönünü en çok tarihi ve doğal güzellikleri korumak için bir araç olarak algıladıkları söylenebilir.

Tablo 23. Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile cinsiyet arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		Kız		Erkek		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	9	2,64	21	6,91	30	4,65	9,686	0,046
	Katılmıyorum	52	15,25	59	19,41	111	17,21		
	Kararsızım	87	25,51	68	22,37	155	24,03		
	Katılıyorum	129	37,83	100	32,89	229	35,5		
	Tamamen katılıyorum	64	18,77	56	18,42	120	18,6		
2-Turizm, çevre kirliliği yaratır	Kesinlikle katılmıyorum	19	5,57	34	11,18	53	8,22	12,424	0,014
	Katılmıyorum	91	26,69	85	27,96	176	27,29		
	Kararsızım	102	29,91	66	21,71	168	26,05		
	Katılıyorum	91	26,69	74	24,34	165	25,58		
	Tamamen katılıyorum	38	11,14	45	14,8	83	12,87		
3-Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	5	1,47	7	2,3	12	1,86	4,422	0,352
	Katılmıyorum	18	5,28	12	3,95	30	4,65		
	Kararsızım	51	14,96	33	10,86	84	13,02		
	Katılıyorum	137	40,18	120	39,47	257	39,84		
	Tamamen katılıyorum	130	38,12	132	43,42	262	40,62		
4-Turizm, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	5	1,47	11	3,62	16	2,48	6,029	0,197
	Katılmıyorum	13	3,81	20	6,58	33	5,12		
	Kararsızım	57	16,72	52	17,11	109	16,9		
	Katılıyorum	142	41,64	117	38,49	259	40,16		
	Tamamen katılıyorum	124	36,36	104	34,21	228	35,35		

*Gözlemlerdeki beklenen değerlerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır

Tablo 23’e göre, “Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur” önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p < 0,05$). Kızların %17,89’u ve erkeklerin %26,32’si turizmin doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olmayacağını belirtirken; kızların %56,6’sı ve erkeklerin %51,31’i turizmin doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olacağını belirtmiştir. Başka bir ifadeyle SBÖ adaylarından kız öğrenciler “Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur” önermesine erkek öğrencilerine göre katılım oranı daha yüksek olup, turizmin çevresel etkilerinden bu görüş üzerinde daha olumsuz algıya sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 23'e göre, "Turizm, çevre kirliliği yaratır" önermesine katılma durumu ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p < 0,05$). Kızların %32,26'sı ve erkeklerin %39,14'ü turizmin çevre kirliliği yaratmayacağını belirtirken; kızların %37,83'ü ve erkeklerin %39,14'ü turizmin çevre kirliliği yaratacağını belirtmiştir. SBÖ adaylarından erkek öğrenciler, turizmle birlikte çevre kirliliği etkisinin olabileceği noktasında kızlara oranla daha olumsuz bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 24. Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		İl merkezi		İlçe merkezi		Köy		Toplam		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	16	3,66	10	7,94	4	4,88	30	4,65	13,376	0,1
	Katılmıyorum	80	18,31	24	19,05	7	8,54	111	17,21		
	Kararsızım	104	23,8	26	20,63	25	30,49	155	24,03		
	Katılıyorum	161	36,84	37	29,37	31	37,8	229	35,5		
	Tamamen katılıyorum	76	17,39	29	23,02	15	18,29	120	18,6		
2-Turizm, çevre kirliliği yaratır	Kesinlikle katılmıyorum	30	6,86	18	14,29	5	6,1	53	8,22	9,59	0,295
	Katılmıyorum	118	27	34	26,98	24	29,27	176	27,29		
	Kararsızım	121	27,69	26	20,63	21	25,61	168	26,05		
	Katılıyorum	110	25,17	32	25,4	23	28,05	165	25,58		
	Tamamen katılıyorum	58	13,27	16	12,7	9	10,98	83	12,87		
3-Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	10	2,29	1	0,79	1	1,22	12	1,86	*	0,574
	Katılmıyorum	21	4,81	4	3,17	5	6,1	30	4,65		
	Kararsızım	61	13,96	15	11,9	8	9,76	84	13,02		
	Katılıyorum	177	40,5	45	35,71	35	42,68	257	39,84		
	Tamamen katılıyorum	168	38,44	61	48,41	33	40,24	262	40,62		
4-Turizm, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	8	1,83	3	2,38	5	6,1	16	2,48	*	0,107
	Katılmıyorum	18	4,12	11	8,73	4	4,88	33	5,12		
	Kararsızım	80	18,31	15	11,9	14	17,07	109	16,9		
	Katılıyorum	178	40,73	54	42,86	27	32,93	259	40,16		
	Tamamen katılıyorum	153	35,01	43	34,13	32	39,02	228	35,35		

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 24'e göre, turizmin çevresel yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile yaşanan yerler arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 25. Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	6	2,99	7	4,4	4	3,92	13	7,1	17,714	0,125
	Katılmıyorum	42	20,9	22	13,84	21	20,59	26	14,21		
	Kararsızım	52	25,87	44	27,67	14	13,73	45	24,59		
	Katılıyorum	69	34,33	54	33,96	45	44,12	61	33,33		
	Tamamen katılıyorum	32	15,92	32	20,13	18	17,65	38	20,77		
2-Turizm, çevre kirliliği yaratır	Kesinlikle katılmıyorum	13	6,47	14	8,81	12	11,76	14	7,65	21,221	0,047
	Katılmıyorum	58	28,86	41	25,79	24	23,53	53	28,96		
	Kararsızım	50	24,88	55	34,59	25	24,51	38	20,77		
	Katılıyorum	55	27,36	38	23,9	29	28,43	43	23,5		
	Tamamen katılıyorum	25	12,44	11	6,92	12	11,76	35	19,13		
3-Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	1	0	0	3	2,94	7	3,83	*	0,002
	Katılmıyorum	7	3,48	6	3,77	2	1,96	15	8,2		
	Kararsızım	20	9,95	29	18,24	10	9,8	25	13,66		
	Katılıyorum	73	36,32	68	42,77	49	48,04	67	36,61		
	Tamamen katılıyorum	99	49,25	56	35,22	38	37,25	69	37,7		
4-Turizm, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	7	3,48	2	1,26	2	1,96	5	2,73	*	0,328
	Katılmıyorum	9	4,48	7	4,4	4	3,92	13	7,1		
	Kararsızım	23	11,44	31	19,5	23	22,55	32	17,49		
	Katılıyorum	80	39,8	69	43,4	37	36,27	73	39,89		
	Tamamen katılıyorum	82	40,8	50	31,45	36	35,29	60	32,79		

*Gözelerdeki beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 25'e göre, "Turizm, çevre kirliliği yaratır" önermesine katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p < 0,05$). 1. sınıfta olanların %35,33'ü, 2. sınıfta olanların %34,6'sı, 3. sınıfta olanların %35,29'u ve 4. sınıfta olanların %36,61'i turizmin çevre kirliliği yaratmayacağını belirtirken; 1. sınıfta olanların %39,8'i, 2. sınıfta olanların %30,82'si, 3. sınıfta olanların %40,19'u ve 4. sınıfta olanların %42,63'ü turizmin çevre kirliliği yaratacağını belirtmiştir.

Başka bir ifadeyle, "Turizm, çevre kirliliği yaratır" önermesine 4.sınıf SBÖ adayları daha yüksek oranda katıldıklarını ifade etmişler, turizmin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinden biri olan çevre kirliliği görüşünde son sınıf öğretmen adaylarının diğer sınıf düzeylerine göre daha olumsuz algıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 25'e göre "Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar" önermesine katılma durumu ile devam edilen sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır ($p<0,05$). 1. sınıfta olanların %4,48'i, 2. sınıfta olanların %3,77'si, 3. sınıfta olanların %4,9'u ve 4. sınıfta olanların %12,03'ü turizmin ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlamayacağını belirtirken; 1. sınıfta olanların %85,57'si, 2. sınıfta olanların %77,99'u, 3. sınıfta olanların %85,29'u ve 4. sınıfta olanların %74,31'i turizmin ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlayacağını belirtmiştir.

Bu önerme ile ilgili SBÖ adaylarından 3.sınıfa devam edenler, diğer sınıf düzeylerine oranla turizmin çevresel etkilerinden olan "Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar" önermesine yönelik daha olumlu bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 26. Turizmin çevre etkilerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçları

Önermeler		1000 TL altı		1000-2000		2000-3000		3000-4000		5000 +		Ki Kare	p
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
1-Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur.	Kesinlikle katılmıyorum	6	3,61	13	4,53	9	6,34	2	5,13	0	0	*	0,846
	Katılmıyorum	25	15,06	51	17,77	25	17,61	9	23,08	1	9,09		
	Kararsızım	38	22,89	68	23,69	34	23,94	12	30,77	3	27,27		
	Katılıyorum	59	35,54	109	37,98	45	31,69	12	30,77	4	36,36		
	Tamamen katılıyorum	38	22,89	46	16,03	29	20,42	4	10,26	3	27,27		
2-Turizm, çevre kirliliği yaratır	Kesinlikle katılmıyorum	11	6,63	21	7,32	17	11,97	4	10,26	0	0	*	0,708
	Katılmıyorum	45	27,11	78	27,18	35	24,65	15	38,46	3	27,27		
	Kararsızım	38	22,89	84	29,27	35	24,65	8	20,51	3	27,27		
	Katılıyorum	45	27,11	71	24,74	39	27,46	7	17,95	3	27,27		
	Tamamen katılıyorum	27	16,27	33	11,5	16	11,27	5	12,82	2	18,18		
3-Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	0	0	5	1,74	7	4,93	0	0	0	0	*	0,138
	Katılmıyorum	5	3,01	16	5,57	5	3,52	2	5,13	2	18,18		
	Kararsızım	26	15,66	33	11,5	20	14,08	5	12,82	0	0		
	Katılıyorum	69	41,57	118	41,11	52	36,62	13	33,33	5	45,45		
	Tamamen katılıyorum	66	39,76	115	40,07	58	40,85	19	48,72	4	36,36		
4-Turizm, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasını sağlar.	Kesinlikle katılmıyorum	2	1,2	5	1,74	8	5,63	1	2,56	0	0	*	0,574
	Katılmıyorum	8	4,82	18	6,27	4	2,82	2	5,13	1	9,09		
	Kararsızım	26	15,66	46	16,03	28	19,72	6	15,38	3	27,27		
	Katılıyorum	74	44,58	112	39,02	55	38,73	14	35,9	4	36,36		
	Tamamen katılıyorum	56	33,73	106	36,93	47	33,1	16	41,03	3	27,27		

*Gözlemlerde beklenen değerin %20 si 5 den küçük olduğu için Monte Carlo Simülasyonu yardımı ile ki kare analizi yapılmıştır.

Tablo 26'ya göre, turizmin çevre yönlerine ilişkin maddelere katılma durumu ile gelir durumları arasındaki ilişkiye dair Ki Kare Testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0,05$).

4.2.Nitel Bulgular ve Yorum

Bu bölümde SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini algılarına ilişkin nitel bulgulara yer verilmiştir.

Nitel verilerin toplandığı örnekleme ilişkin kişisel bilgilerin dağılımı Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. Nitel veri örneklemeine ait bazı demografik özelliklerin dağılımı

		N	%
Cinsiyeti	Kız	19	47,50
	Erkek	21	52,50
	Toplam	40	100
Devam ettiği sınıf	1.Sınıf	4	10
	2.Sınıf	6	15
	3.Sınıf	12	30
	4.Sınıf	18	45
	Toplam	40	100

Tablo 27 incelendiğinde, çalışmaya katılan SBÖ adaylarının %47,50'u kız, %52,50'si erkektir. Öğrencilerin devam ettiği sınıf düzeyleri ise %10'u 1.sınıfa, %15'i 2.sınıfa, %30'u 3.sınıfa, %45'i ise 4.sınıfa devam etmektedir.

SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini algılarını belirlemek amacıyla yöneltilen sorulara verilen cevaplar temalandırılmıştır. Bunlar; “Ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizmin önemi”, “Turizmin yapıldığı ile sosyal ve kültürel etkileri”, “Turizmin yapıldığı ilde doğal çevreye olan etkileri”, “Turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu bir yerde yaşamayı tercih edip etmemeleri” olmak üzere dört tema altında incelenmiştir.

Tema 1: Ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizmin önemi

Bu tema başlığı altında SBÖ adaylarının turizmin ülkelerin ekonomik kalkınmasına ilişkin görüşleri arasında; insanlara işgücü ve istihdam oluşturmaları ve konaklama, ulaştırma vb. hizmet sektörünün gelişmesini sağlamasıdır. Ayrıca ülkenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlaması yanında arsa, konut ve hizmet sektöründe pahalılığa neden olması şeklinde olumsuz görüş belirtmişlerdir.

Tablo 28’te SBÖ adaylarının turizmin ekonomik etkilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 28. SBÖ adaylarının turizmin ekonomik etkilerine ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Erkek		Kız		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizmin önemi	İnsanlara işgücü ve istihdam oluşturmaları	18	45,00	15	37,50	33	82,50
	Turizm, konaklama, ulaştırma vb. hizmet sektörünün gelişmesini sağlaması	2	5,00	2	5,00	4	10,00
	Arsa, konut sektöründe pahalılığa neden olması	1	2,50	2	5,00	3	7,50

Tablo 28’e göre, SBÖ adaylarından 18 erkek(%45,00)’i, 15 kız öğrenci (%37,50)’si turizmin ekonomik etkileri arasında insanlara işgücü ve istihdam oluşturduğunu belirtmiştir. Bu durumu;

E2 “Bence turizmin yapıldığı yerde insanlara değişik iş imkânları doğar. Bu da geçimlerini sağlamalarına katkı sağlar hatta bazıları sadece onunla geçinir”

E5 “İş sahaları gelişir. Örneğin bir alan var bazı değerlere sahip bu alanı turizme kazandırarak katkı sağlarız hem de o alana gelen işçilere iş imkânı sağlar. Halka destek sağlar”

B1 “Sanayinin olmadığı bir bölgede ya da farklı ekonomik faaliyetin yürütülmediği bir yerde örneğin; Çoruh Nehri’nde rafting sporu yapılmaktadır. Arazinin engebeli

olduğu, akarsuların hızlı aktığı yerlerde orada yapılabilecek ekonomik etkinlik turizmdir. Turizmin yapıldığı yerlerde ekonomik katkı fazla olur, döviz getirisi olur”

şeklinde ifade etmişlerdir. Buna göre çalışmaya katılan SBÖ adaylarının bir bölümü, turizmin insanlara işgücü ve istihdam oluşturarak ülkenin ekonomik kalkınmasında önemli bir etken olarak algıladıkları söylenebilir.

SBÖ adaylarından 2 erkek (%5,00)’i 2 kız öğrenci (%5,00) ‘ı turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağladığını belirtmiştir.

8B *“Turizmin olduğu yerleşim yerlerinde-burası küçük bir yerde olabilir- nüfusu ve ekonomik büyüklüğü eşdeğer olan akran bir yerleşim yerine göre otel restoran alış veriş merkezi gibi yerler daha fazladır ve insanlar bu kentlerde bazı hizmetleri daha rahat olabilir”*,

11B *“Mersin Tarsus’ta kanyon, Çoruh Nehrinde rafting sporu sayesinde orada yaşayan aileler kendi evlerini kiraya vererek kendilerine gelir sağlıyorlar. Gelen turistler hatta ev sahipleri ile beraber kalmak istiyorlar. Bu durum yöre halkına ve dolaylı olarak bölgedeki bazı sektörlerle katkı sağlar”*

şeklinde ifade etmiştir. Buna göre SBÖ adayları “Turizmin; ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağladığı” görüşündedirler.

SBÖ adaylarından 1 erkek (%2,50) ve 2 kız (%5,00)’i “Turizmin ekonomik etkileri arasında; arsa, konut ve hizmet sektöründe pahalılığa neden olduğu” görüşüne sahiptir.

B32 *“Bacasız sanayi deniliyor, yurtdışından turistler geliyor ülkemize dolar Euro gibi yabancı sermaye bırakıyorlar. Bizim için ekstra önemli. Âmâ turizmin gelişmiş olduğu yerlerde yine zenginlere hitap ediyor. Ev fiyatları dükkan fiyatları çok artıyor. Garibana pek faydası yok gibi”*

E36 “Çünkü turizm ülkenin mevcut doğal ve kültürel zenginliklerine çok az bir yatırım yaparak büyük oranda döviz getiren ve çevreye en az zararı olan ekonomik bir etkinliktir. Fakat turizm faaliyetlerinin yoğun yaşandığı şehirlerde hayat pahalı. Ev kiralari dükkân fiyatları çok fazla. Mesela bodrumda yazın domatesin kilosu 3-4 lirayken kışın 1-1,5 lira. Buna esnafında katkısı oluyor.”

Buna göre SBÖ adaylarından turizmin; ilde arsa konut ve hizmet sektörüne olumsuz ekonomik etkisinin olduğunu düşünenlerin oranının çok az olduğu söylenebilir.

Tema 2: Turizmin sosyal ve kültürel etkileri

Bu tema başlığı altında, SBÖ adaylarının turizm sosyal ve kültürel etkilerine ilişkin görüşleri arasından; dini ve ahlaki zararlar, kültürel dejenerasyon, olumlu kültürel etkileşim, ülkenin ve bölgenin tanıtımı başlıklı alt temalar belirlenmiştir.

Tablo 29’da SBÖ adaylarının turizmin sosyal etkilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 29. SBÖ adaylarının turizmin sosyal ve kültürel etkilerine ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Erkek		Kız		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Turizmin sosyal ve kültürel etkileri	Dini ve ahlaki zararlar	3	7,50	1	2,50	4	10,00
	Kültürel dejenerasyon	3	7,50	3	7,50	6	15,00
	Olumlu kültürel etkileşim	10	25,00	11	27,50	21	52,50
	Ülkenin ve bölgenin tanıtımı	5	12,50	4	10,00	9	22,50

Tablo 29’a göre, SBÖ adaylarından 3 erkek (%7,50) ve 1 kız öğrenci (%2,50)’si turizmin sosyal etkilerine ilişkin dini ve ahlaki zararların olduğunu belirtmiştir.

B19 “Olumsuz olarak daha çok etkileniyoruz. Alkol tüketimi artıyor. Yapılan turizm çeşidine göre olumsuz etkilenme değişiyor. Deniz turizminde daha olumsuz etkiler oluyor. Yabancı turistlerin yoğun olarak geldiği yerlerde ahlaki eşik çok düşük”

E12 “Mesela, Antalya’ya daha çok Rus turistler geliyor Ortodoks inançlı gelen turistler oranın yerel halkın dininden etkilenebilir, bizim halkımız da onlardan etkilenebilir”

E15” Yabancıların gelmesiyle yozlaşma oluyor, dini ve ahlaki konularda. Ayrıca dilimizde de yozlaşma oluyor.”

Burada, SBÖ adaylarının toplumun geleceği konusunda turizmin ahlaki ve dini açıdan olumsuz etkilerinin olacağı konusunda kaygılar yaşadıkları söylenebilir.

SBÖ adaylarından 3’kız (%7,50) ve 3 erkek (%7,50)’si turizmin kültürel dejenerasyona sebep olduğunu belirtmiştir.

E6 “İnsanlarda ekonomik etkinlikler yoğunlaştığı için bireysellik ön plana çıkıyor ve eskiden olan maddi karşılık beklemezsizin yapılan yardımlar olmuyor. Komşuluk dostluk tamamen parasal ilişkilerin arkasında kaybolup gitmek üzere.”

E4 “Çünkü bizim ülkemiz genel olarak muhafazakâr bir ülke, dinine bağlı insanlar çoğunlukta. Âmâ dışarıdan gelen yabancı turistler bizim dinimizi sömürmekte. Bizim halkımız onları görüp, onların kıyafetlerinden etkilenerek, başörtülerini açabiliyorlar. Mesela içki konusunda da onlar rahat rahat içkilerini içerlerken bizim halkımızda onlardan etkilenip, onlara özeniyorlar. Onlar gibi davranmaya başladıklarında buda bizim dinimize ve geleneğimize karşı olumsuz etkileridir.”

B27 “Sosyo kültürel olarak olumsuz olarak etkisi vardır. Yabancıların yerleşmesi, bu toprakların sahiplenmesi, dükkânlarda yabancı dilin hakim olması. Dükkânlarda yabancı dillerin hakim olması. Yabancı gibi düşünmeye ardında onlar gibi yaşamaya başlıyoruz.”

Buna göre, SBÖ adaylarından bazıları turizmin kültürel dejenerasyon yaşanmasında etkili olduğunu düşünmektedirler.

Katılımcılardan 10 erkek (%25,00)'i ve 11 kız öğrenci (%27,50)'si olumlu kültürel etkileşimi turizmin sosyal ve kültürel etkileri arasında yer aldığını belirtmiştir. Bu durumu;

E5 “*Mesela, kendi memleketimden bahsedeyim. Diyarbakır’a gelen bir turist orayı gezer döndüğünde kendi memleketindeki insanlara gördüklerini anlatır. Diyarbakır halkıda gelen turistlerin davranış ve günlük yaşayış biçimlerinden olumlu etkilenir. Bir bakıma insanlar sosyalleşiyor. Birbiri ile etkileşiyor.*”

B8 “*Farklı insanların gelip görüp tanınması insanlara anlatması güzel şeyler. Ben turizm kentinde yaşayan insanların birbirlerine daha saygılı oluğunu, sosyal anlamda kendilerini sürekli yenileyebildiklerini düşünüyorum.*”

şeklinde ifade etmiştir. Buna göre, sosyal ve kültürel etkileşim erkek ve kadın SBÖ adayları için turizmin sosyal yapıma etkileri arasında yer aldığı söylenebilir. Turizmin sosyo kültürel etkileri arasında “olumlu kültürel etkileşim” temasının SBÖ adayları tarafından algılanan en büyük etki olduğu söylenebilir.

SBÖ adaylarından 5 erkek(%12,50) ile 4 kız öğrenci (%10,00)’u turizmin sosyo kültürel etkileri arasında insanların ülkenin ve bölgenin tanıtımına katkı sağladığını belirtmiştir. Bu durumu;

B11 “*Ben Mardinliyim. Diğer ülkelerden gelen turistler o yerin tanıtılmasını sağlıyorlar. Mardin’i dünya tanımaya başladı. Ülkemiz tanındı, yerel halk tanındı. Reklamın yapamadığı, paranın hükmedemediğine, Mardin’in doğal, tarihi ve kültürel özellikleri sayesinde başarıldı.*”

E13 “*Antalya artık golf turizmi sayesinde dünyanın en elitist turistlerini çekiyor. Buda ülkemizin dünyada tanınmasını sağlıyor. Ülkemiz cazibe merkezi olur.*”

şeklinde ifade etmişlerdir. Buna göre, SBÖ adayları için turizm ülkenin ve bölgenin tanıtımında başlı başına etkili olduğu söylenebilir.

Tema 3: Turizmin çevre üzerine etkileri

Bu tema başlığı altında, SBÖ adaylarının turizmin çevre üzerine etkilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. Turizmin çevreye etkileri; doğal kaynakların dikkatsiz kullanımı ve çevre tahribatı, çevre kirliliği, doğal güzellikler ve tarihi dokunun korunması, restorasyonu, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunması şeklinde alt temalara ayrılmıştır.

Tablo 30’da SBÖ adaylarının turizmin çevresel etkilerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Tablo 30. SBÖ adaylarını turizmin çevresel etkilerine ilişkin görüşleri

Ana Tema	Alt Temalar	Erkek		Kız		Toplam	
		N	%	N	%	N	%
Turizmin çevre üzerine etkileri	Doğal kaynakların dikkatsiz kullanımı ve çevre tahribatı	6	15,0	11	27,50	17	42,50
	Doğal güzellikler ve tarihi dokunun korunması, restorasyonu	9	22,5	4	10,00	13	32,50
	Yerel mimari ve mutfak kültürünün korunması	3	7,50	2	5,00	5	12,50
	Çevre kirliliği	3	7,50	2	5,00	5	12,50

Tablo 30’a göre SBÖ adaylarından 6 erkek (%15,00) ve 11 kız öğrenci (%27,50)’si doğal kaynakların dikkatsiz kullanımı ve çevre tahribatının turizmin çevresel etkileri arasında olduğunu belirtmiştir. Bu durumu;

E15 “*Turizmle birlikte doğal güzelliklerden haberdar olundu, tanındı, fakat buralar yatırımcılar için rant merkezi haline geldi. Tabiat bilinçsizce otel ve diğer turistik tesislerin açılması için harap edildi*”

B15 “*Bence çevre üzerine olumsuz etkileri olabiliyor, binalar dikmek için doğanın tahrip edilmesi gibi. Yayıla giden yola beton asfalt dökünce doğanın kalbine bıçak saplanır.*”

şeklinde ifade etmişlerdir. Burada SBÖ adaylarının büyük bir bölümü turizmin bilinçsiz yapılaşma sonucunda doğal dokunun tahrip olduğunu ve çevre tahribatına sebep olduğunu belirtmektedir.

SBÖ adaylarından 9 erkek (%22,50) ve 4 kız öğrenci (%10,00)'u doğal güzellikler ve tarihi dokunun korunması, restorasyonunun turizmin çevreye etkileri arsında yer aldığını belirtmiştir.

B19 *“Restorasyon çalışmaları yapılıyor, korumuyor. Doğal turizm alanları güzelleştirilirken, yakın çevreler de düzenleniyor. Böylelikle tüm o alanlarda iyileştirmeler olmuş oluyor. Faydalarını daha çok hissediyoruz”*

E21 *“Olumlu etkileri vardır Faydaları çoktur. Turizm kentlerinde belediyeler fazlasıyla çalışmakta, gelen misafirleri memnun etmek ve şehri güzel göstermek için çaba sarf etmektedir. Bölgede turist çekebilecek doğal ve tarihi güzellikler elden geçiriliyor. Amaç turist çekmek olsa da sonuçta bu tarihi mekanlar korumuyor yada restorasyon yapılıyor.”*

E35 *“Bana göre doğal çevreye zararı diğer sanayi ve konutlaşmaya göre en azdır. Planlı bir genişleme yapılaşma olduğu zaman faydası çoktur. Çoğu belediye artık dikkat etmekte Doğaya bir zararı olduğunu düşünmüyorum. Hatta yerel yönetimler bu işin ticari sonuçlarını dikkate alarak bu konuda ciddi yatırımlar yapmakta. Uluslararası kuruluşlardan tescillenmektedir. Örneğin Safranbolu. UNESCO'nun listesinde.”*

SBÖ adayları, turizm sayesinde doğal güzellikler ve tarihi dokunun korunduğu, restorasyonunun yapıldığı bu sayede de doğal güzellikler ve tarihi eserlerin kalıcılığının arttırılarak, turizmin uzun vade de çevre üzerine faydalarının olacağı görüşündedirler.

SBÖ adaylarından 3 erkek (%7,50) ve 2 kız öğrenci (%5,00) turizm sayesinde ülkenin ve bölgenin yerel mimarisi ve mutfak kültürünün korunduğunu belirtmiştir.

E5 *“Turizm sayesinde mutfak kültürümüz ön plana çıkmakta. Bu sayede çoğu ev hanımı yöresel butik restoranlar açmakta. Evlerini yöresel mimariye uygun bir şekilde düzenlemektedir”*

E7 “İnsanlar ta Rusya’dan Safranbolu’ya geliyorlar doğal güzellikleri tarihi yapıları görmek için. Bu gördüklerini anlatarak daha farklı insanların gelmesini sağlıyor. Safranbolu’ya sadece yerel mimari ve çeşitli gastromik özellikleri için geliyor. 10 yıl önce Safranbolu nasıldı Şimdi nasıl. İnsanlar bilinçlendi evlerini yerel mimariye uygun restore ediyorlar.”

SBÖ adaylarına göre; turizmin gelişmesiyle birlikte bölgenin mimari ve mutfak kültürü de ön plana çıkmaktadır. Bu sayede kültürümüzün ve yerel mimarimizin korunduğu, aynı zamanda turizm ile birlikte yerleşim alanları cazibe merkezi durumuna gelmektedir.

Tema 4: Turizmin yapıldığı il ve bölgede yaşama-yaşamama tercihleri

Bu tema başlığı altında, turizmin yoğun olduğu bir yerde yaşama tercihleri ile bu kararı vermeye neden olan sebeplere ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Turizmin yoğun olarak yapıldığı bölgede yaşama tercihindeki sebepler; hareketli bir yaşamı sevmeleri ve turizmin sağladığı faydalardan yararlanmak istemeleridir. Turizmin yoğun olarak yapıldığı yerlerde yaşamayı tercih etmeyenler ise; turizmin çocukları için olumsuz etkisine maruz kalmak istememe ve sakin bir yaşam tarzını tercih etme görüşünde olduklarından dolayı turizmle iç içe yaşamak istememektedir.

Tablo 31. SBÖ adaylarının turizmin yoğun olarak yapıldığı bölgede yaşama tercihleri

Turizmin yapıldığı ilde-bölgede yaşama-yaşamama tercihleri	Tercih edenler						Tercih etmeyenler					
	Erkek		Bayan		Toplam		Erkek		Bayan		TOPLAM	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hareketli bir yaşamı severim	5	12,50	4	10,00	9	22,50						
Turizmin sağladığı faydalardan yararlanmak isterim	8	20,00	4	10,00	12	30,00						
Turizmin çocukları için olumsuz etkisine maruz kalmak istemem							4	10,00	5	12,50	9	22,50
Sakin bir yaşam tarzı tercih ederim							4	10,00	6	15,00	10	25,00

Tablo 31'e göre SBÖ adaylardan erkeklerin 13'ü (%32,50) ve kız öğrencilerin 8'i (%20,00)'si turizm faaliyetlerinin yapıldığı yerde- bölgede yaşamak istemektedirler. Yine erkeklerin 8'i (%20,00)'si kızların 11'i (%27,50)'u turizmin yoğun olduğu yerde-bölgede yaşamayı tercih etmemektedirler. Turizmin yoğun olarak yapıldığı yerde-bölgede yaşamak istediği belirten SBÖ adaylarından 5 erkek(%12,50)'u, 4 kız (%10,00) hareketli bir yaşamı tercih ettiklerinden dolayı, 8 erkek (%20,00) ve 4 kız (%20,00)'si ise turizmin sağladığı olanaklardan faydalanmak istedikleri için tercih ettiklerini belirtti.

E6 “*. Turizmin olduğu yerde birçok şey gelişmiştir. İmkânlar daha fazladır. Turizmin daha az olduğu bölgelere nazaran hayat daha hareketli.*”

E7 “*Farklı insanları tanımak ama en gerçekçi yanı ise ekonomik yanı beni çekiyor. İş imkanı sağlaması bence asıl neden bu.*”

B9 “*Denizi ve güneşi çok sevdiğim için deniz turizminin olduğu bir yerde yaşamak isterim. Ayrıca insanlarla ilişki kurmayı, arkadaş edinmeyi çok sevdiğim için de yaşamak isterim. Fakat kalabalığı sevmediğimden belki de sıkıcı olabilir. Siz tüm bunları düşünerek yaşamak ister misiniz? Evet isterim. İnsanlarla kaynaşmayı seviyorum.*”

Buna göre SBÖ adaylarının turizmin yoğun olduğu bir yerde-bölgede yaşama sebepleri; turizmin insanlara sağladığı olanaklardan faydalanma istekleri ile hareketli ve renkli yaşamın insan için çekiciliği olduğu söylenebilir.

Tablo 26'ya göre SBÖ adaylarından turizmin yoğun olarak yapıldığı yerde 8 erkek (%20,00) ve 11 kız öğrenci (%27,50)'u yaşamayı tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Bunlardan 4 erkek(%10,00) 4 kız öğrenci (%10,00) turizmin çocukları için olumsuz etkisine maruz kalmamak için, 4 erkek(%10,00) ile 6 kız öğrenci(%15,00) ise sakin bir yaşam tarzını tercih ettiklerinden dolayı yaşamak istemediklerini belirtmişlerdir.

E10 “*Gürültüden, kalabalıktan dolayı yaşamak istemem. Kısa bir süreliğine belki ama senenin hepsinde böyle bir yerde yaşamak istemem.*”

B11 “İstemem, kimse istemez. Hangi yönü sizi bu düşünceye sevk ediyor.? Sosyo kültürel yönden çocuklarımın olumsuz yönden etkilenmemesi, kültürün bozulmaması için. Gelecekte çocuklarımın olumsuz örneklerle maruz kalmaması benim için önemli.”

Buna göre SBÖ adaylarından turizmin yoğun olarak yapıldığı yerde-bölgede yaşamak istemeyenlerin oranı isteyenlere göre az olmakla birlikte bu fark büyük değildir. İstememe nedenleri ise, turizmin çocukları için olumsuz etkisine maruz kalmak istememeleri ve sakin bir yaşam tarzını tercih etmeleri söylenebilir.

Tablo 32’ de Turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerinin faydalı olup olmama durumuna ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 32. Turizmin ekonomik sosyal ve çevresel etkilerinin faydalı olup olmama durumuna ilişkin sonuçlar

	Faydalıdır						Zararlıdır					
	Erkek		Kız		Toplam		Erkek		Kız		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Turizmin ekonomik etkileri	21	100	19	100	40	100	0	0	0	0	0	0
Turizm sosyal kültürel etkileri	12	30,0	6	15,00	18	45,00	9	22,50	13	32,50	22	55,00
Turizmin çevre etkileri	13	32,50	8	20,00	21	52,50	8	20,00	11	27,50	19	47,50

Tablo 32’ ye göre SBÖ adayları sonuç olarak turizmin; ekonomik, sosyo kültürel ve çevre açısından faydası mı yoksa zararı mı çoktur sorusuna; araştırmaya katılan SBÖ adaylarının tamamı (%100)’ü ekonomik etkileri açısından faydalı olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan SBÖ adaylarından 12 erkek 6 kız öğrenci toplam 18 kişi (%45)’i turizmin sosyo kültürel açıdan faydalı olduğunu belirtirken, 9 erkek (%22,50) ve 13 kız öğrenci (%32,50) toplam %55’i turizmin sosyo-kültürel açıdan zararlı olduğu görüşündeler. Araştırmaya katılan SBÖ adayları turizmin sosyo-kültürel açıdan zararının faydasından çok olduğu görüşünü savunmaktadır. SBÖ adaylarından turizmin çevre üzerine etkisi açısından 13 erkek, 8 kız öğrenci toplam 21 kişi (%52,50) faydalı olduğunu belirtmiştir.

Ekonomik açıdan araştırmaya katılan SBÖ adaylarının tamamı turizme karşı olumlu bir tutum sergilerken, turizmin sosyo kültürel ve çevresel faydaları konusunda SBÖ adaylarının daha temkinli yaklaştıkları, bu oranın “Sosyo kültürel açıdan zararlıdır” diyenlerde çevresel zararlara oranla daha fazla olduğu söylenebilir. SBÖ adaylarından erkek öğrencilerin sosyo-kültürel olumlu etkileri puanı %30 iken, kız öğrencilerin % 15’dir.Yine turizmin çevre üzerine olumlu etkileri puanı erkek öğrencilerde %32,50 iken, kız öğrencilerde %20’dir.Burada erkek SBÖ adaylarının, kız öğrencilere göre turizmin sosyal ve çevresel olumlu algı puanının daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Buna göre SBÖ adaylarından kız öğrencilerin, turizmin sosyo kültürel ve çevresel etkileri açısından erkeklere oranla daha olumsuz bir algıya sahip olduğu söylenebilir.

V. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, nicel ve nitel bulgulara ilişkin sonuçlar verilerek alan yazın bilgileri ışığında tartışılmıştır.

1. Alt Problem: SBÖ adaylarının, turizmin ekonomik etkilerine yönelik algıları nasıldır?

Bu çalışmada SBÖ adayları turizmin yerel halka ek gelir/kazanç sağlama, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünü geliştirme ve istihdamı kolaylaştırma gibi olumlu ekonomik etkilerine yüksek oranda katıldıklarını belirlenmiştir. Bununla birlikte, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olduğu şeklinde de olumsuz algıya düşük oranda katılanlar tespit edilmiştir. Bu çalışmanın nitel kısmında öğrencilere yöneltilen “Ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizm neden önemlidir?” sorusuna ilişkin; SBÖ adayları turizmin, insanlara işgücü ve istihdam oluşturduğunu, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlayarak ülkenin ekonomik kalkınmasında lokomotif bir etkiye sahip olacağını belirtirken, ildeki arsa konut ve hizmet sektöründe pahalılığa sebebiyet verdiği için az da olsa olumsuz bazı etkilerinin olabileceği saptanmıştır. Bu çalışmada, nicel ve nitel kısmındaki ulaşılan turizmin olumlu ve olumsuz ekonomik etkileri birbiriyle örtüşmektedir. Alanyazın incelendiğinde turizmin ekonomik etkilerine yönelik çeşitli çalışmalar mevcuttur.

Değerliyurt ve vd. (2013) Diyarbakır ilinde kültür turizminin etkilerini belirlemek üzere coğrafya öğretmen adaylarına yaptığı nicel çalışmada, büyük çoğunluğun, kültürel turizm ile ilin altyapısını ve üstyapısını iyileştirdiği, konaklama ve ulaştırma gibi hizmet sektörlerinin gelişmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Olumsuz sonuçlar arasında ise; ev ve arsa fiyatlarında artışa sebep olması belirtilmiştir. Coğrafya öğretmen adayları sonuç olarak turizmin: Diyarbakır’ın gelişmesine olumlu katkı sağlayacağı, insanların yaşam standartlarını iyileştireceği, yaşanan bazı problemlerin çözümü için turizmin geliştirilmesinin olumlu katkı sağlayacağıdır.

Tosun ve Bilim (2004) “Turizmi, döviz kazandırıcı ve yeni istihdam olanakları ortaya koyma bakımından diğerlerine göre karşılaştırmalı üstünlüğe sahip önemli sektörlerden birisi olarak görmektedir. Bu yönü ile özellikle gelişmekte olan ülkelerin dikkatini çekmektedir. Önceleri sadece ulusal kalkınma aracı olarak kullanılan ve bu yönde desteklenen turizm sektörü, artık yöresel, bölgesel ve şehirselleşmenin da destekleyicisi durumuna geldiğini” ifade etmiştir. Araştırma bulguları ve literatür incelendiğinde turist kabul eden bölgelerde yaşayan yerel halkın turizme bakış açısı öncelikli olarak turizmi ekonomik olarak insanlara kazanç sağlaması yönünde algıladıkları görülmektedir. Bu durum araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Turizmin ekonomik yönü, cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde; SBÖ adaylarından erkek öğrenciler, turizmin ekonomik olarak ilde hayat şartlarının iyileştirilmesinde, kız öğrencilere oranla daha olumlu algıya sahip olurken, turizmin arsa ve ev fiyatlarının artması konusunda ise kız öğrencilere göre daha olumsuz bir algıya sahiptir. Literatürde cinsiyet ve turizmin ekonomik etkilerini arasındaki ilişkiyi belirlemek için, Gümüş ve Özüpekçe (2009) 8.sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada, turizm faaliyetlerinin nüfusun sosyo-ekonomik ve kültürel yapısında yarattığı değişime yönelik cinsiyet durumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır. .

Bu çalışmada turizmin ekonomik yönüne ilişkin SBÖ adaylarından köyde ikamet edenler, “*turizm yalnızca yatırımcılarına katkı sağlar*” önermesine, il merkezinde ikamet edenlere göre daha yüksek oranda katılmıştır. Literatür incelendiğinde yaşanan yerlerin turizmin ekonomik etkisine olumlu ve olumsuz algıları üzerine, örtüşen çalışmalar olduğu gibi farklı olan çalışmalar da vardır:

Gümüş ve Özüpekçe (2009) Foça’da halkın turizmin; sosyal, kültürel çevresel ve ekonomik etkilerini belirlemek için yaptığı çalışmada kırsal ve kentsel yerleşmelerde katılımcıların ayrı ayrı ortalamaları değerlendirildiğinde kentli katılımcıların turizmin ekonomik etkileri açısından daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülür. Bu yönüyle yapılan çalışma sonucu çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Araştırma sonuçlarımızla farklı olarak; Ayaz, Yeşiltaş, Türkmen

(2012) “Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açıları ve algıları üzerine yaptığı araştırmasında, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin ikamet ettikleri yerleşim yerine göre, turizme yönelik görüşleri ve algıları üzerinde herhangi bir farklılığa” ulaşmamıştır.

Ayrıca bu çalışmada turizmin ekonomik etkilerinden “*Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar*” önermesine gelir durumu en yüksek olan (5000 lira üstü), SBÖ adayları daha az katılırken, 3000-4000 lira arası gelir grubunda yer alan SBÖ adaylarının katılımı ise yüksektir.

2. Alt Problem: SBÖ adaylarının, turizmin sosyal etkilerine yönelik algıları nasıldır?

Bu çalışmada SBÖ adaylarının turizmin sosyal kültürel algıları içinde; kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak, şehirle ilgili olumlu algı oluşturmak için turizmi fırsat olarak görmektedirler. Ahlaki yozlaşmayı ise turizmin olumsuz sosyal ve kültürel etkileri arasında algılamaktadırlar. SBÖ adaylarının “*Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer*” önermesine erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha olumsuz bir algıya sahiptir. Turizmin sosyal etkilerinden “*Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur*” önermesine erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha olumsuz bir algıya sahiptir. Ayrıca yine turizmin sosyal etkilerinden, “*Turizm, dışarıya göçü engeller*” önermesine kız öğrenciler, erkek öğrencilere oranla daha az katılmıştır.

Bu çalışmanın nitel kısmında öğrencilere yöneltilen “*Turizmin sosyal ve kültürel etkileri nelerdir?*” sorusuna ilişkin; SBÖ adaylarının turizmin, sosyal ve kültürel etkilerinin arasında; olumlu kültürel etkileşim ve ülkenin tanıtımına katkıda bulunması şeklinde görüşe sahip oldukları saptanmıştır. Ayrıca bir kısım SBÖ adayı, turizmin dini ve ahlaki açıdan insanlara zarar verdiği, kültürel dejenerasyona sebep olduğu görüşündedir.

Alaeddinoğlu (2007) Van’da yaşayan yerel halkın turizmin sosyal, çevresel ve ekonomik açıdan algı biçimlerini belirlediği çalışmasında, “Van halkının turizme ve turiste son derece olumlu baktıkları, turizmin daha fazla istihdam sağlayacağı, ilin gelişmesi ve dışa açılmasına fayda sağlayacağını düşünmektedir. Tüm bu sonuçlarla

beraber, insanların ahlakını bozarak, giyim ve tüketim alışkanlıklarını olumsuz etkileyeceği, uyuşturucu ve alkol tüketiminde artışa sebep olarak ahlaki değerlerde bozulmalara neden olacağı” sonucuna da ulaşmıştır. Turizmle beraber genelde siyasi, dini, ahlaki değerlerde değişime uğrama muhtemel sonuçtur (Piarce 1993, Özgüç 2011). Fakat kültürel turizmde farklı tezahürler söz konusudur. Bu sonuç çok yavaş gerçekleşebilir ya da hiç gerçekleşmeyebilir. Buna göre turizm çeşitleri içinde kültür turizminin ağırlıklı olduğu yerlerde diğer turizm çeşitlerine göre olumsuz etkileri daha az olabilmektedir. Özdemir (1992) turizmi “Ekonomik yönünün yanında toplumsal, politik ve çevresel yönleri ile toplumu ve dolayısıyla toplumsal yapıyı etkileyen bir harekettir. Turizmin etkileri değerlendirilirken sadece döviz kazandırıcı ve gelir getirici özellikleri gibi maddi ve ekonomik sonuçları değil, toplumsal ve kültürel yansımaları gibi ekonomik olmayan konular da irdelenmelidir” şeklinde açıklamıştır.

3. Alt Problem: SBÖ adaylarının, turizmin çevresel etkilerine yönelik algıları nasıldır?

Bu çalışmada SBÖ adaylarının turizmin çevresel etkileri içinde, “*Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar*” önermesine yüksek oranda katılmışlardır. SBÖ adaylarından “*Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur*” önermesine ise düşük oranda katılım saptanmıştır. Alanyazın incelendiğinde; Değerliyurt ve vd. (2013) Diyarbakır ilinde kültür turizminin etkilerini belirlemek üzere yaptığı çalışmasında; kültür turizminin ilde, tarihi yapıların korunmasında etkili olduğunu düşünen öğretmen adayları büyük çoğunluk oluştururken (%97),doğal kaynakların daha fazla tüketilmesi yargısına ise yalnızca %26’lık kısmı katılmıştır. Bu çalışma, turizmin çevre üzerine etkileri açısından araştırma sonuçlarımızla örtüşmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, SBÖ adaylarından kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre, turizmin çevre üzerine etkilerinden “*Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur*” önermesine katılım oranları daha yüksektir. Fakat “*Turizm, çevre kirliliği yaratır*” önermesine ise, erkek öğrenciler kız öğrencilere oranla daha yüksek oranda katılmışlardır. 4.sınıf SBÖ adayları “*Turizm, çevre kirliliği yaratır*” önermesine daha yüksek oranda katıldıklarını ifade etmişler, 3.sınıfa

devam eden SBÖ adayları ise *“Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar”* önermesine katılım oranları daha yüksek çıkmıştır.

Çetin ve Gürgil (2014) Bartın’ın doğal ve kültürel turizmüne yönelik öğretmen adaylarının farkındalık düzeylerini belirlemeye çalıştığı araştırmasında, cinsiyetin algı düzeyini değiştirdiği, bayan öğretmen adaylarının, erkeklere oranla doğal ve kültürel değerlere karşı tutumları daha iyi düzeyde olduğu saptanmıştır. Bu yönü ile yapılan çalışma araştırma sonuçlarımızla örtüşmektedir.

Alan yazın incelendiğinde, araştırma sonuçlarımızdan farklı sonuçlara ulaşan çalışmalar da mevcuttur. Ablak, Dikmenli, Çetin (2014) Ahi Evran Üniversitesi, “Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği” eğitimi alan öğretmen adaylarla çalışma yürütmüştür. Kırşehir’in tarihî ve kültürel turizm değerleri ilişkin düşünceleri demografik değişkenlere göre belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçları tarihi ve kültürel turizm tutumları düzeyinin öğretmen adaylarının devam ettiği sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre 2. sınıftaki öğrencilerin “Tarihî ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum toplam puanları ortalaması ile 4. Sınıftaki katılımcıların Tarihî ve Kültürel Turizm Değerlerine Yönelik Tutum toplam puanları ortalaması arasında, 4. sınıftaki öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmadığı” yönündedir. Bu durumda son sınıfa gelen öğretmen adaylarının Kırşehir’de daha uzun süre yaşamalarında kaynaklanabileceği ifade edilmiştir.

Bu çalışmanın nitel kısmında ise öğrencilere yöneltilen “Turizmin doğal çevreye etkileri nelerdir?” sorusuna ilişkin; SBÖ adayları turizmin doğal çevreye etkileri arasında; doğal kaynakların dikkatsiz kullanımı ve çevre tahribatının olduğu görüşüne sahiptir. Bunun yanı sıra önemli bir çoğunluk ise, turizm sayesinde doğal güzellikler ve tarihi dokunun korunduğu, restorasyon ile yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasına da olumlu katkı sağladığını belirtmiştir.

Literatür incelendiğinde çevrenin turizm üzerinde olumlu etkilerinin yanında istenmeyen sonuçları da olabildiği görülmektedir. Özdemir ve Kervankıran (2011) Afyonkarahisar’da yerel halkın turizme bakışını belirlemek için yaptığı çalışmada,

plansız gelişen turizm bölgelerinin bir müddet sonra taşıma kapasitesinin üzerine çıkmasından, çevre ve toplumla ilgili bir takım sorunlar ortaya çıkmaktadır. Böylece turizmden ekonomik açıdan yarar bekleyen bölge halkını bazı tehlikelerle karşı karşıya bıraktığını ifade etmiştir. Önlem alınmaması durumunda olumsuz çevre etkileri bir daha onarılamayacak şekilde zarar görebilir. Plansız yapılaşma, kaynakların etkili ve verimli kullanılmaması, sosyal ve kültürel çatışmanın oluşması, toplumun değerlerini kaybetmesi sonucunda dönüşü olmayan zararlar verebilir. Bu yönü ile de araştırma sonuçlarımızla örtüşmektedir.

4.Alt Problem: SBÖ adaylarının turizmin yoğun olarak yapıldığı bölgede yaşama tercihleri nedir?

Bu çalışmada SBÖ adaylarının turizmin yapıldığı bölgede yaşama tercihleri arasında; hareketli bir yaşamı tercih etmeleri ve turizmin sağladığı faydalardan yararlanmak istemeleri olmuştur. Turizmin yoğun olarak yapıldığı yerlerde yaşamayı tercih etmeyenlerin ise; turizmin çocukları için olumsuz etkisinden korunmak ve sakin bir yaşam tarzını tercih etmelerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Turizm sektörü, eskiden yalnızca ulusal kalkınmanın bir aracı olarak kullanılırken ve destekleniyorken şimdi yörelerin, bölgelerin ve şehirlerin kalkınmasının da destekleyicisi haline gelmiştir (Tosun ve Bilim, 2004, s.125). Turizmin sadece cazibe ve imaj boyutunun dışında insanların turistik kentlerdeki iş imkânlarının kolaylığı, hizmet sektöründeki kalite, yaşamın diğer alanlarını etkileyen imkânları sunması da insanların yaşam tercihlerini etkilemektedir.

VI. BÖLÜM

ÖNERİLER

Bu bölümde, nicel ve nitel bulgulara ilişkin sonuçlar ve alan yazın bilgileri ışığında, alanda çalışanlara, araştırmacılara ve öğretmenlere önerilere yer verilmiştir

6. Öneriler

Doğal ve kültürel değerlere ilişkin bilgi ve farkındalıklarımızın artırılması, geliştirilmesi için Milli Eğitim Bakanlığınca hazırlanan kitaplar ve ders programlarına, öğretmen yetiştiren yükseköğretim programları ile beraber lisans ve yüksek lisans düzeyinde bütün kademelerde turizmle ilgili ders ve programlara yer verilebilir.

İnsanların sınırsız ihtiyaçlarını karşılamada sınırlı yeraltı ve yerüstü kaynakları gün geçtikçe karşılamakta güçleşmektedir. Ülkeler doğaya ve çevreye en az zararla daha fazla gelir elde etmenin peşine düşerken turizm karşılarındaki birkaç seçeneğin en başında gelmektedir. Milletçe turizme karşı olumlu bir tutum geliştirmek ve turizmin olası zararlarından insanımızı ve kültürel kaynaklarımızı koruyabilmek için anasınıfından başlayıp üniversiteye kadar planlı programlı bir turizm eğitim politikası geliştirilebilir.

“Kültür ve Turizm Bakanlığı” ile “Milli Eğitim Bakanlığı”nın işbirliği ile ülkemizdeki turizm değerlerine ilişkin duyarlılığın arttırılması konusunda çalışmalar yapılabilir.

Üniversitelerin programlarında yer alan turizme yönelik derslerin ve kazanımların sayısı arttırabilir.

Turizm işletmelerinin, belediyelerin, turizmle ilgili sivil toplum kuruluşlarının, turizmin bütün yönlerini içeren bilgilendirme, eğitim, seminer ve çalıştay toplantıları ile birlikte, toplumun bilinçli bir turizm kültürüne sahip olmaları sağlanabilir.

Bulunduğumuz çevreden başlayarak ülke genelini etkileyecek şekilde doğal ve kültürel değerleri ile turizm yatırımlarını artırma ve turizmi teşvik etmeye yönelik yerel halktan başlanmak üzere her kesim ve kademedekilerin bilinçlendirilmesi sağlanabilir.

Gerekli tedbirler alınmadığı takdirde, turizmin gelişmesiyle birlikte insanlar bazı tehlikelerle karşı karşıya kalabilirler. Doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmesi, plansız yapılaşma, toplumsal değerlerin kaybolması ve sosyo-kültürel çatışma gibi onarılamayacak daha büyük sorunlarla karşılaşılabilir. Buna engel olabilmek için ailelerin anne babaların ve öğrencilerin turizmin olası toplumsal kültürel ve çevresel olumsuz etkilerine karşı bilinçlendirilmeli.

SBÖ adaylarının turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerini algılarının olumlu yönde gelişmesini desteklemek amacıyla öğretmen adaylarının eğitim gördüğü üniversitelere de bazı sorumluluklar düşmektedir. Bu kapsamda üniversiteler tarafından öğretim süresi boyunca üniversitenin bulunduğu şehirden başlanarak, ülkemizin değişik tarihi ve kültürel turistik mekânlarına ziyaret ve geziler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Ablak, S., Dikmenli, Y., Çetin, T. (2014). Üniversite öğrencilerinin Kırşehir'in tarihi ve kültürel turizm değerlerine yönelik farkındalıkları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (7)2. Uşak
- Ağaoğlu, O. K. (1991). *Türkiye'de turizm eğitimi ve etkenliği*. Ankara: Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları. Yayın No:439.
- Akın Acuner, Ş. (2006). *Alternatif turizm türlerinin Doğu Karadeniz Bölgesi turizm potansiyelinin gelişmesine etkisi*. Ankara:MPM Yayınları.
- Akoğlu, T. (1971). *Dünyada ve bizde turizmin dünü ve bugünü*. İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Alaeddinoğlu, F. (2007). Van halkının turisti ve turizmi algılama şekli, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 5(1), 1-16. Ankara.
- Alavalapati, J. R., & Adamowicz, W. L. (2000). Tourism impact modeling for resource extraction regions. *Annals of Tourism Research*, 27(1), 188-202. Great Britain.
- Andereck, K.L., Valentine, K.M., Knopf, R.C. & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts, *Annals Of Tourism Research*, 32(4), 1056-1076. Great Britain.
- Antalya Turizm Envanteri (1997). Antalya Turizm İl Müdürlüğü, Antalya.
- Arınc, CP. (2002). *Selçuk'ta kültür turizmi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ashley, C. (2000). *The impacts of tourism on rural livelihoods: Namibia's Experience*. London: Overseas Development Institute.
- Atalay, İ.(2011).*Türkiye coğrafyası ve jeopolitiği*, İzmir. Meta Basım Matbaacılık
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M., Türkmen, F. (2012). Turizm eğitimi alan öğrencilerin kırsal turizme bakış açıları ve algıları üzerine bir araştırma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14 (22), 103-112, Kahramanmaraş
- Bahar, O., & Kozak, M. (2013). *Turizm ekonomisi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Balino, T. J., Bennett, A., & Borensztein, E. (1999). Monetary policy in dollarized economies (Vol. 171). *International Monetary Fund*.
- Barutçugil, İ. S. (1978). *Türkiye'de demir çelik endüstrisi*. Burasa:Bursa Üniversitesi.
- Başaran . İ.(1991). *Örgütsel Davranış*. Ankara: Gül Yayınevi.

- Bayer, Z. (1992). *Turizme giriş*, İstanbul: Küre Yayıncılık.
- Bilim, Y., & Özer, Ö. (2013). Yerel halk gözüyle Konya'da turizmin önemi ve ekonomik, sosyal, çevresel etkileri. *Ulusal KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, 14-16.
- Brunt, P., & Courtney, P. (1999). Host perceptions of sociocultural impacts. *Annals of tourism Research*, 26(3), 493-515. Great Britain.
- Bulut, E. (2000). Türk turizminin Dünya'daki yeri ve dış ödemeler bilançosuna etkisi. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(3), 1-15. İstanbul.
- Butcher, G., Fairweather, J.R. & Simmons, David, G. (2003). The economic impact of tourism on christchurch city and akaroa township, *Tourism Recreation Research*. India
- Creswell, J. & Plano-Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research*. London: Sage Publications
- Çeken, H., Dalgın, T., & Karadağ, L. (2012). Küreselleşme ve uluslararası turizm arasındaki ilişki. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(22). Muğla.
- Çetin, T., & Gürgil, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin Bartın'ın doğal ve kültürel turizm değerlerine yönelik farkındalıkları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4). Uşak.
- Çırak, A.A. (2010) Korumanın Toplumsal ve Kültürel Boyutu Neden Önemli? Biz Nasıl Bakıyoruz?.10 Şubat 2017 tarihinde http://www.spo.org.tr/resimler/ekler/c9ebb2ded806d7f_ek.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Davies, T., & Cahill, S. (2000). *Environmental implications of the tourism industry* (pp. 00-14). Washington, DC: Resources for the Future.
- Değerliyurt, M., Aksu R., Aydoğmuş MY., Kaya FM., & Türkmen E. (2013). Diyarbakır kültür turizmine ilişkin coğrafya öğretmen adaylarının bakış açılarının belirlenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(9). Ankara.
- Demircioğlu, G. A. (1997). Turizm planlaması kapsamında Türk turizminin planlamaya ilişkin öncelikleri ve sosyal turizm planlaması (Foça Örneği). Sosyal Bilimler Enst. İzmir.
- Demirkaya, H., & Çetin, T. (2010). Residents' perceptions on the social and cultural impacts of tourism in Alanya (Antalya-Turkey). *Ekev Akademi Dergisi*, 14(42), 383-392. Erzurum.
- Dindar, M.(2002) Turizm ve çevre ilişkileri, II. Turizm Şurası Bildirileri, Turizm Bakanlığı, 12-14 Nisan 2002, Ankara.
- Doğanay, H. (2001). *Türkiye turizm coğrafyası*. Ankara: Çizgi Kitabevi.

- DPT, (2007). *Plan ve Türkiye 'de planlı kalkınma*, s.10-12. Ankara:DPT Yayını.
- Eadington, W. R., & Smith, V. L. (1992). Introduction: the emergence of alternative forms of tourism. tourism alternatives: *Potentials and problems in the development of tourism*, 1-12.
- Ertuna B, Güney S, Güven Ö. ve Aydemir N (2012). Yerel halkın kırsal turizm gelişimine katılma isteğini etkileyen unsurlar: Kastamonu Örneği, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2 (2): 59-66 İstanbul.
- Evliyaoglu, S. (1994), *Türkiye turizm coğrafyası, ve Türkiye. Coğrafyasının Ana Hatları*, Ankara.
- Gartner, W.C. (1996). *Tourism Development: Principles, Processes, And Policies*, New York: John Wiley&Sons.
- Güler, Ç., & Çobanoğlu, Z. (1994). *Su kirliliği*. Çevre sağlığı temel kaynak dizisi, (12), 1. Ankara: TC Sağlık Bakanlığı Yayınları
- Gülez, S. (1989). *Yumuşak turizm ve doğa koruma*. Turizm Yıllığı, Ankara: Türkiye Kalkınma Bankası Yayını.
- Gülüm, K., & Artvinli, E., Coşkun, S. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin coğrafya dersine karşı eğilimleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14), 62-69. Manisa
- Gümüş, N., & Özüpekçe, S. (2009). İlköğretim okulu öğrencilerinin turizme yönelik görüşleri: Foça örneği. 10 Şubat 2017 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/235054> adresinden erişilmiştir.
- Gümüş, N., & Özüpekçe, S. (2009). Foça'da turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik yerel halkın görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 398-417. Sakarya.
- Gürbüz, A. (2002). Turizmin sosyal çevreye etkisi üzerine bir araştırma. *Teknoloji Dergisi*, (1-2), 49-59. Karabük
- Gürdal, M. (2001). *Türkiye turizm coğrafyası*. Muğla: Muğla Üniversitesi Matbaası.
- Haydu, J., Hodges, A. (2002). *Economic Dimensions of the Florida Golf Course Industry*, 1-16
- Hoffinan, D. L. ve Bateson, J. (2001) *Essentials of services marketing: Concepts, strategies, and cases*. Mason, South-Western
- Holden, A. (2003). In need of new environmental ethics for tourism?. *Annals of Tourism Research*, 30(1), 94-108.

- İbret, B. Ü., Uğurlu, M., & Aydınöz, D. (2015). Kastamonu şehrinde kültür ve inanç turizmi. *Marmara Coğrafya Dergisi* (32), , S.239-269 İstanbul – ISSN:1303-2429 E-ISSN 2147-7825
- İlhan, G. O., Şeker, M., & Kapıcı, H. Ö. (2015). Sosyal bilgiler beşinci sınıf ders kitaplarında turizm kavramının yeri. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 1(1) İstanbul.
- İlkin, A., & Dinçer, M. Z. (1991). *Turizm kesiminin Türk ekonomisindeki yeri ve önemi*. Ankara: TOBB Yayın No:217, AYDB:106, Ankara.
- Kalkan, O.(1991) *Açıklamalı turizm mevzuatımız*, s.1 Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını
- Karadeniz, E. & Önal, Y. B., (2004). Firma değerinin ekonomik katma değer (EVA) yöntemiyle tespit edilmesi: İMKB'ye kote bir turizm işletmesi üzerine uygulama. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 139-157. Ankara.
- Karaman S. ve Avcıkurt, C(2011). "Turizmin halk üzerine etkileri (Samsun Örneği)", *Samsun Sempozyumu*.(1-11)
- Kastenholz, E., Davis, D., & Paul, G. (1999). Segmenting tourism in rural areas: the case of North and Central Portugal. *Journal of Travel research*, 37(4), 353-363. Texas
- Karip, E. (12). Yıllık zorunlu eğitime geçiş sürecinde 2012-2013 eğitim öğretim yılı uygulamaları ve gelişmeler. *Çağdaş eğitim dergisi*, (401), 10-16. Ankara.
- Kervankıran, İ., & Özdemir, M. A. (2013). Turizm yönüyle gelişmekte olan Afyonkarahisar ilinde turist algısı üzerine bir araştırma. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (27).İstanbul.
- Kervankıran, İ., & Bulut, E. (2015). Antalya ili turizminin gelişimini ve etkilerini yerel halk nasıl değerlendirmektedir?. *Türk Coğrafya Dergisi*, (65). İstanbul.
- Kılıçaslan, A., & Aydınöz, D. (2000). Afyon ilinde kaplıca turizmi ve özellikleri. *Türk Coğrafya Dergisi*, (35), s:247-259, İstanbul.
- Koca, N., & Bulut, R. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının turizme ilişkin algıları. *Electronic Turkish Studies*, 11(3). Ankara.
- Kontogeorgopoulos, N. (1999). Sustainable tourism or sustainable development? Financial crisis, ecotourism, and the 'Amazing Thailand' campaign. *Current Issues in Tourism*, 2(4), 316-332.
- Kozak N., Akoğlu, M. ve Kozak, M. (1997)Genel turizm, Ankara: Anatolia Yayınları.
- Kozak, M.A., Kızılırmak, İ. (2001), "Türkiye'de meslek yüksekokulu turizm-otellilik programı öğrencilerinin turizm sektörüne yönelik tutumlarının demografik değişkenlere göre değişimi", Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi

Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Sayı 12, 9-16. Ankara.

Kozak, N. & M.A. Kozak.(1997). *Genel turizm ilkeler ve kavramlar*, 3. bs. Ankara:Detay Yayıncılık.

Kozak, N. (2008). *Turizm pazarlaması*. Ankara:Detay Yayıncılık.

Kozak, N. (2012). "*Genel Turizm Bilgisi*", Editör; Kozak, M. A, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.

Kozak, N., Kozak M.A., Kozak, M. (2008). *Genel turizm: ilkeler ve kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Kozak, N., Kozak, MA., Kozak, M.(2001) *Genel turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık, Kasım 2001, s.17-18.

Köksal, A. (1994). *Türkiye turizm coğrafyası*. Ankara:Gazi Büro Kitabevi.

Mansuroğlu, S. (2006). Turizm gelişmelerine yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Akseki/Antalya Örneği, *Akdeniz Üniv. Ziraat Fakültesi Dergisi*, Sayı:1 Antalya.

Maviş, F., & Kozak, S. (1992). Meslek Yüksekokullarında Turizm Programı ve Anadolu Üniversitesi Eskişehir Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Ders Programı. In *Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop* (pp. 9-11).Eskişehir.

Mc Intosh, R. Gupta. (1980). *Tourism, principles, practices, Philosophies*.

MEB (2005). Sosyal Bilgiler 6. Ve 7. Sınıflar öğretim programı ve kullanım kılavuzu. <http://Ttkb.Meb.Gov.Tr/Program2.aspx?Islem=1&Kno=39> Erişim Tarihi: 04.03.2015

Oğuzsoy, C.M(2004), *The Structure of National and Subnational Institutions in European Candidate Countries en EU Implications for Regional Policy*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, METU, Ankara

Olalı, H., & Timur, A. (1986). *Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri*. İstanbul:Enka Spor, Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı.

Önal Y.B., Erkut Düzakın E., Çiftçi H.(2006). *Ekonomik büyümenin yükselen değeri turizm ve Türkiye ekonomisine etkisinin analizi*, İstanbul: Kare Yayınları, s.31-32.

Özdemir, M. (1992). *Turizmin Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısına etkileri*. Ankara: TC Turizm Bankası AŞ Yayınları.

- Özdemir, M. A., & Kervankıran, İ. (2011). Turizm ve turizmin etkileri konusunda yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*. (1). 1-25. ISSN: ISSN:1303-2429 İstanbul.
- Özgüç, N.(1998).*Turizm coğrafyası: Özellikler ve bölgeler*, (1.baskı), İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgüç, N.(2011).*Turizm coğrafyası: Özellikler ve bölgeler*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Park, D. B., & Yoon, Y. S. (2009). Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study. *Tourism management*, 30(1), 99-108.
- Partidário, M. R. (1999). Sustainable tourism-the product of early environmental planning, assessment and management. links between the sustainable development of tourism and regional/spatial planning, développement durable du tourisme et relations avec l'aménagement du territoire, *Palma De Majorca*.
- Pearce, D.G. (1993). *Fundamentals of tourist motivation, tourism research: critiques and challenges*, (Ed. D. G. Pearce Ve R. W. Butler), S. 113-134, Routledge Londra.
- Pınar, İ. (1993). Turizmin doğal çevreye etkileri ve çevrenin korunması. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15-17. Ankara
- Rızaoğlu, B. (2004). *Turizmin sosyo-kültürel temelleri*. Ankara: Detay yayıncılık.
- Roney S.A. , (2011). *Turizm bir sistemin analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ryan, C. (1995). Researching tourist satisfaction: Issues, Concepts, Problems. *Routledge*.s.2555.s.257
- Ryan, C., & Montgomery, D. (1994). The attitudes of Bakewell residents to tourism and issues in community responsive tourism. *Tourism management*, 15(5), 358-369.
- Sam, R. (1994). *Turizm ve sosyal değişme* (Master's thesis, İnönü Üniversitesi).Muğla
- Sarı, F. (2007). *Türkiye'deki turizm eğitiminin turizm sektöründeki istihdama etkisi ve anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri üzerine bir araştırma*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sezgin, O.M. (1995). *Genel turizm*. Ankara: Tütibay Yayınları
- Sivil, İ.H. (2007). *Avrupa birliği turizm politikaları ve Türkiye turizmi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Şafak, İ. (2003). Türkiye'deki av turizmi uygulamalarının özel avlak işletmelerine etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, (2), 133-148.Isparta

- Tarakçıoğlu, G., & Koç, D. (2005). *Tarım ürünleri dış pazar araştırması*. İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi, Ankara.
- T.C. Turizm Bakanlığı (1999). *Turizm terimleri sözlüğü*. s.223 Turizm Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Tezcan, B. (2004). *Developing Alternative modes of tourism in Turkey*, Ankara: Middle East Technical University A Thesis Submitted To The Graduate School Of Social Sciences.
- Tezcan, M. (1996). Küreselleşmenin eğitimsel boyutu. türkiye 2. eğitim felsefesi kongresi (23-26 Ekim). Van: *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 187-195.Van
- Tokmak, C. (2003). *Turizm çeşitlemelerinden mağara turizmi ve Balıca Mağarası turizm potansiyeli ve güncel sorunları örneğinin değerlendirilmesi*. Türkiye'nin Alternatif Konferansı Bildirileri, Çankırı.
- Tosun, C., & Bilim, Y. (2004). Şehirlerin turistik açıdan pazarlanması: Hatay Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 125-138. Ankara.
- Trol, J., Bruch C., Cassar A. And Schang S. (2005). *Enhancing participation and governance in water resources management: Conventional Approaches And Information Technology*, Libor JANSKY and Juha I. UITTO (Editors), New York: United Nations University Pres
- TÜİK, 2016. *Turizm verileri*, Ankara: Türkiye istatistik kurumu,
- KTB, (Kültür Ve Turizm Bakanlığı), (2015), <http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/belge/1-38683/turizm-istatistikleri.html>, (Erişim: 15.11.2015).
- Tarakçıoğlu, S. (2005). Turizm eğitiminin sektör açısından önemi ve Avrupa birliğine uyum sürecinde konuya ilişkin genel öneriler, Standart. y:44, n:522,s:44 Aktaran Hacıoğlu, Necdet., Kaşlı, Mehmet., Şahin, Seda. ve Tetik, Nuray. (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*, Ankara:Detay Yayıncılık.
- Tunç, A., Saç, F. (1998). *Genel turizm, gelişimi-geleceği*, Ankara: Detay Yayınları.
- Tuyluoğlu, T. (2003). Türkiye’de turizm eğitiminin niteliği. yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Bölümü, Ankara.
- Türnüklü, A.(2000). *Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği*: Görüşme. Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi. Sayı:24. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- TÜİK, (Türkiye İstatistik Kurumu), (2016). “Turizm İstatistikleri”

TURSAB, (2016). Turist sayısı ve turizm geliri, http://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/turistsayisi-ve-turizm-geliri/2003-gelirsayi-ve-ortalama-harcama_68.html. Erişim Tarihi: 24 Temmuz 2016.

Usal, A., Kuşluvan, Z. (2002). *Davranış bilimleri, sosyal psikoloji*, (Dördüncü Baskı), İzmir: Barış Yayınları.

UNESCO (2009), UNESCO Framework for Cultural Statistic.

UNWTO, World Tourism Barometer, Vol 11, January, 2013

Ünlüöner, K., Kılıçlar, A. (2004).Ekonomik yansımalarıyla Türk turizminin seksen yılı. *Gazi Üniv. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 131-156. Ankara

Ünlüöner, K. (1993). Türkiye’de yüksek öğretim düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. (6): 497–521.Diyarbakır.

Ürger, S. (1992). *Genel turizm bilgisi*. Antalya:Akdeniz Üniversitesi.

Walpole, M. Ve Goodwin, H. (2000).Local economic impacts Of Dragon Tourism İn Indonesia. *Annals Of Tourism Research*, 27(3), 559-576. Great Britain.

Yağcı, Ö. (2003) Turizm ekonomisi, Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (1999). Sosyal bilimlerde nitel araştırma teknikleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

URL KAYNAKLAR

URL-1 (<http://tr.wikipedia.org>. Erişim tarihi: 16 Nisan 2010).

URL-2 (www.turizm.gov.tr, 2012)

URL-3 (www.otmg.meb.gov.tr/yetggenel.html).

URL-4 (www.yok.gov.tr Erişim Tarihi:05.04.2017).

URL-5 (<http://www.nufusu.com>. 25 Aralık 2016).

URL-6 (<http://www.kirsehirkulturturizm.gov.tr> Erişim Tarihi: 04/02/2016).

URL-7 (<http://www.travelterminal.net> Erişim Tarihi: 10/10/2016).

EKLER

EK-1: TURİZM ALGI ANKETİ

Değerli Üniversite Öğrencileri;

Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisi olup, tez çalışması yapmaktayım. Araştırmamızın amacı, üniversite öğrencilerinin turizme yönelik bakış açılarını, çeşitli değişkenlerle ortaya koymaktır. Sizin yapacağınız değerlendirme, mevcut durumu belirlemeye önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu amaçla “Turizm Algısı Anketi” hazırlanmıştır. “Turizm Algısı Anketi”nde turizmin; ekonomik, sosyal ve çevresel yönleri değerlendirilmiştir. Ölçek dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; sizlerle ilgili kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde; üniversite öğrencilerinin turizme yönelik algılarının ekonomik, üçüncü bölümde sosyal, dördüncü bölümde ise çevresel etkilerine yönelik ifadeler yer almaktadır. Turizm Algı Anketi’nde her bir madde; “**Tamamen Katılıyorum**” 5 puan, “**Katılıyorum**” 4 puan, “**Kararsızım**” 3 puan, “**Katılmıyorum**” 2 puan ve “**Kesinlikle katılmıyorum**” 1 puan şeklinde puanlanmaktadır. Sizden beklenen, turizme yönelik görüşlerinizi hangi seçenek en iyi olarak belirtiyorsa, ilgili yere (x) işareti koyarak belirtmenizdir.

Lütfen! Tüm soruları eksiksiz ve samimiyetle doldurmanızı rica eder, bize çok kıymetli zamanınızı ayırdığınız ve çalışmamıza katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Nuray AKÇA

1.BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER			
1. Cinsiyetiniz:			
A.Kadın ()	B.Erkek ()		
2. Devam ettiği sınıf:			
A. 1.sınıf ()	B. 2.sınıf ()	C.3.sınıf ()	D. 4.sınıf ()
3. Yaşadığınız Yer			
A.İl Merkezi ()	B.İlçe Merkezi ()	C.Köy ()	
4. Anne Meslek Durumu			
A.İşçi ()	B. Memur ()	C.Emekli ()	
D.Serbest Meslek ()	E. Ev Hanımı()	F.Diğer ()	
5. Baba Meslek Durumu			
A.İşçi ()	B. Memur ()	C.Emekli ()	
D.Serbest Meslek ()	E.Diğer ()		
6. Ailenin Gelir Durumu			
A. 1000 Lira altı ()	B.1000-2000 lira arası ()	C.2000-3000 lira arası ()	
D.3000-5000 lira arası ()	E.5000 lira ve üstü ()		
7. Ülkemize daha çok hangi turistin gelmesini istersiniz?			
A.Yerli turist ()	B. Yabancı turist ()	C.Farketmez ()	D.Hiç katılmasın ()

Ek-1 devam ediyor

TURİZM ALGISI ANKETİ
2.BÖLÜM

Turizmin Ekonomik Yönleri İle Değerlendirilmesi	Tamamen Katılıyor	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
Turizm, (yerel halka) ek gelir/kazanç sağlar.					
Turizm, yalnızca yatırımcılarına kazanç sağlar.					
Turizm, ilde yeni iş alanlarının oluşturulmasında etkili rol oynar.					
Turizm, ildeki hayat şartlarının iyileşmesini sağlar.					
Turizm, ilde hayat pahalılığına neden olur.					
Turizm, ilde arsa ve ev fiyatlarının artmasına neden olur.					
Turizm, ilde konaklama, ulaştırma ve benzeri hizmet sektörünün gelişmesini sağlar					
Turizm, ilde alt yapı ve üst yapının iyileştirilmesinde etkili rol oynar					

3.BÖLÜM

Turizmin Sosyal Yönleri ile Değerlendirilmesi	Tamamen Katılıyor	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
Turizm, il genelinde sosyal diyalog ve entegrasyonun artmasını sağlar.					
Turizm, yerel halkın ahlaki kurallarına aykırı düşer.					
Turizm, ilde ahlaki yozlaşmaya neden olur.					
Turizm, kültürümüzü ve insanımızı tanıtmak için iyi bir fırsattır.					
Turizm, şehrin olumlu algısının artırılmasına katkı sağlar.					
Turizm, dışarıya göçü engeller.					

Ek-1 devam ediyor

4.BÖLÜM

Turizmin Çevre Etkilerinin Değerlendirilmesi	Tamamen Katılıyor	Katılıyor	Kararsız	Katılmıyor	Kesinlikle Katılmıyor
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
Turizm, doğal kaynakların daha fazla tüketilmesine neden olur.					
Turizm, çevre kirliliği yaratır.					
Turizm, ilde doğal güzelliklerin ve tarihi yapıların korunmasını sağlar.					
Turizm, yerel mimari ve mutfak kültürünün korunmasını sağlar.					

Ek-2: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

GÖRÜŞME FORMU

Merhaba, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Turizmin Etkilerini Algılama Düzeylerine yönelik tez çalışması yapmaktayım. Turizmin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerine yönelik düşüncelerinizi öğrenmek amacıyla görüşme yapacağım. Görüşmeden elde edeceğim bilgiler gizlidir, araştırma dışında herhangi bir yerde kullanılmayacaktır. Çok kıymetli zamanınızı ayırdığınız ve verdiğiniz içten ve samimi cevaplarınızla çalışmamıza katkıda bulunduğunuz için teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi

Nuray AKÇA

Görüşme Tarihi:

Yaşadığı yer:

Sınıfı ve Cinsiyeti:

Görüşme sırası:

GÖRÜŞME SORULARI

1-Ülkelerin ekonomik kalkınmasında turizm neden önemlidir?

.....Tüm saydıklarınızla birlikte düşündüğünüzde turizmin ekonomik etkileri açısından yararı mı , zararı mı çoktur? Neden?

2-Turizmin sosyal ve kültürel etkileri nelerdir?

..... Tüm saydıklarınızla birlikte turizmin sosyo-kültürel etkileri açısından yararı mı zararı mı çoktur? Neden?

3- Turizmin doğal çevreye olan etkileri nelerdir?

..... Tüm saydıklarınızla birlikte turizmin doğal çevre üzerine yararı mı, zararı mı çoktur? Neden?

4-Siz turizm faaliyetlerinin yoğun olduğu bir yerde yaşamak ister misiniz? Neden?

Ek-3:Ölçek İzinleri

Evrak Tarih ve Sayısı: 19/11/2015-E.26771

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 12432149-044
Konu : Arştırma İzni

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
(Genel Sekreterlik)

İlgi : 28.10.2015 Tarih ve 80404136-044/1226/9194 Sayılı Yazı

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Nuray AKÇA'nın Yüksekokulumuzda "Turizm Algısı Ölçeği" konulu anket çalışması yapma isteği müdürlüğümüz tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof.Dr. Davut KARAYEL
Müdür

19/11/2015
11/11/2015

Adres: Akdeniz Üniversitesi Rektörlüğü Konya / Antalya
Telefon: 0 232 310 6129 Faks: 0 232 310 4745
e-Posta: sekreterlik@akdeniz.edu.tr Elektronik Ağ Adresi: sekreterlik.akdeniz.edu.tr
Fax Kodu: 53351

Bilgi için: Zübeyr GÜNGÖR
Ünvanı: Teknisyene Tekniker
Tel No: 6759

02015-11-19 Sayılı E. Bilim Teknoloji Komisyonu 5. Kurul Kararı ile onaylanmıştır. Bilim Teknoloji Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Mustafa ÖZDEMİR

Ek-3 Öğe Kullanma İzni

Gmail

Diğer

23 İleti diz

EKİSTANIZ

Anket izni

Gelen Kutusu

Gelen Kutusu (6)

Nuray AKÇA <nakca78@gmail.com>

19 Nis (4 gün önce)

Yıldız

Ahmet mehmet

Önemli

"Diyarbakır Kültür Turizmine İlişkin Coğrafya Öğretmen Adaylarının Bakış Açılarının Değerlendirilmesi" konulu makalenizde kullandığınız anketi yüksek lisans tezimde kullandım. Değerli Hocam daha önce bu konuda almış olduğum izin ile ilgili e-postaya ulaşamadığım için tekrar iznimize ihtiyacım oldu. Yardıminız için çok teşekkür ederim Saygılar

Gönderilmiş Postalar

Taslaqlar (45)

Çevreler

mehmet değertliyurt

20 Nis (3 gün önce)

İlanlar/Trash (29)

Aho, bana

Nuray

Rica ederim. Kolay gelsin

19 Nisan 2017 22:04 tarihinde Nuray AKÇA <nakca78@gmail.com> yazdı:

hamdi tezcen

Devriye gönderici

Yanlamış ve yanmamış için kurye 1 Nisan

16 GB'lık kotanız 1.27 GB'ı (%8) kullanılıyor
[Yönet](#)

[Sıfırla](#) - [Görül](#)

Ser hesap etki ettiği 22 dakika önce
[Ayarlar](#)